

20160380008

## СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

### У К А З

**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА СЕКТОРСКАТА СПОГОДБА МЕЃУ ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА ЗА ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА ОДРЕДБИ ЗА УПРАВУВАЊЕ И СПРОВЕДУВАЊЕ НА ФИНАНСИСКАТА ПОМОШ НА УНИЈАТА ЗА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СПОРЕД ИНСТРУМЕНТОТ ЗА ПРЕТПРИСТАПНА ПОМОШ ВО ОБЛАСТА НА ПОЛИТИКИТЕ ЗА „ЗЕМЈОДЕЛСТВО И РУРАЛЕН РАЗВОЈ“ (ИПАРД)**

Се прогласува Законот за ратификација на Секторската спогодба меѓу Владата на Република Македонија и Европската комисија за воспоставување на одредби за управување и спроведување на финансиската помош на Унијата за Република Македонија според Инструментот за претпристапна помош во областа на политиките за „Земјоделство и рурален развој“ (ИПАРД), што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 22 февруари 2016 година.

Бр. 08-1216/1  
22 февруари 2016 година  
Скопје

Претседател  
на Република Македонија,  
д-р **Ѓорге Иванов**, с.р.

Претседател на Собранието  
на Република Македонија,  
**Трајко Вељаноски, с.р.**

**ЗАКОН**  
**ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА СЕКТОРСКАТА СПОГОДБА МЕЃУ ВЛАДАТА НА**  
**РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА ЗА**  
**ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА ОДРЕДБИ ЗА УПРАВУВАЊЕ И СПРОВЕДУВАЊЕ НА**  
**ФИНАНСИСКАТА ПОМОШ НА УНИЈАТА ЗА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**  
**СПОРЕД ИНСТРУМЕНТОТ ЗА ПРЕТПРИСТАПНА ПОМОШ ВО ОБЛАСТА НА**  
**ПОЛИТИКИТЕ ЗА „ЗЕМЈОДЕЛСТВО И РУРАЛЕН РАЗВОЈ“ (ИПАРД)**

Член 1

Се ратификува Секторската спогодба меѓу Владата на Република Македонија и Европската Комисија за воспоставување на одредби за управување и спроведување на финансиската помош на Унијата за Република Македонија според Инструментот за претпристапна помош во областа на политиките за "Земјоделство и рурален развој"



# **SECTORAL AGREEMENT**

BETWEEN

**THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF  
MACEDONIA**

AND

**THE EUROPEAN COMMISSION**

**SETTING OUT**

**PROVISIONS FOR THE MANAGEMENT AND  
IMPLEMENTATION OF UNION FINANCIAL ASSISTANCE TO  
THE REPUBLIC OF MACEDONIA UNDER THE INSTRUMENT  
FOR PRE-ACCESSION ASSISTANCE IN THE POLICY AREA  
'AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT' (IPARD)<sup>1</sup>**

---

<sup>1</sup> Секретаријатот за европски прашања интервенираше во текстот на Спогодбата, заменувајќи ја времената референца со уставното име на Република Македонија.

## TABLE OF CONTENTS

|                    |                                                                                                                    |           |
|--------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>SECTION I</b>   | <b>GENERAL PROVISIONS</b> .....                                                                                    | <b>7</b>  |
| ARTICLE 1          | SCOPE .....                                                                                                        | 7         |
| ARTICLE 2          | COMPLIANCE WITH THE AGREEMENTS .....                                                                               | 7         |
| ARTICLE 3          | FINANCING DECISIONS AND FINANCING AGREEMENTS .....                                                                 | 7         |
| ARTICLE 4          | CONSISTENCY WITH OTHER ACTIONS AND INSTRUMENTS .....                                                               | 7         |
| <b>SECTION II</b>  | <b>RULES FOR INDIRECT MANAGEMENT BY THE REPUBLIC OF MACEDONIA</b> .....                                            | <b>8</b>  |
| <b>TITLE 1:</b>    | <b>SET-UP OF MANAGEMENT AND CONTROL SYSTEMS</b> .....                                                              | <b>8</b>  |
| ARTICLE 5          | IMPLEMENTING PRINCIPLES .....                                                                                      | 8         |
| ARTICLE 6          | FUNCTIONS AND COMMON RESPONSIBILITIES OF THE STRUCTURES AND AUTHORITIES .....                                      | 8         |
| ARTICLE 7          | FUNCTIONS AND RESPONSIBILITIES OF THE NATIONAL AUTHORISING OFFICER .....                                           | 8         |
| ARTICLE 8          | FUNCTIONS AND RESPONSIBILITIES OF THE MANAGING AUTHORITY .....                                                     | 8         |
| ARTICLE 9          | FUNCTIONS AND RESPONSIBILITIES OF THE IPARD AGENCY .....                                                           | 10        |
| <b>TITLE 2:</b>    | <b>CONTROL SYSTEMS</b> .....                                                                                       | <b>11</b> |
| ARTICLE 10         | GENERAL PROVISIONS ON APPLICATIONS FOR SUPPORT, PAYMENT REQUESTS AND OTHER DECLARATIONS .....                      | 11        |
| ARTICLE 11         | ADMINISTRATIVE VERIFICATIONS .....                                                                                 | 11        |
| ARTICLE 12         | ON-THE-SPOT-VERIFICATIONS .....                                                                                    | 12        |
| ARTICLE 13         | CONTENT OF THE ON-THE-SPOT-VERIFICATIONS .....                                                                     | 13        |
| ARTICLE 14         | EX-POST VERIFICATIONS .....                                                                                        | 13        |
| ARTICLE 15         | CONTROL REPORT .....                                                                                               | 14        |
| ARTICLE 16         | AREA-RELATED MEASURES .....                                                                                        | 14        |
| ARTICLE 17         | ADMINISTRATIVE VERIFICATIONS OF AREA-RELATED MEASURES .....                                                        | 14        |
| ARTICLE 18         | ELEMENTS OF ON-THE-SPOT VERIFICATIONS OF AREA-RELATED MEASURES .....                                               | 15        |
| ARTICLE 19         | AREA MEASUREMENT .....                                                                                             | 15        |
| ARTICLE 20         | VERIFICATION OF ELIGIBILITY CONDITIONS AND COMMITMENTS OF AREA-RELATED MEASURES                                    | 16        |
| ARTICLE 21         | CONTROL REPORT OF AREA-RELATED MEASURES .....                                                                      | 16        |
| ARTICLE 22         | REDUCTIONS AND EXCLUSIONS IN RELATION TO THE SIZE OF AREA .....                                                    | 17        |
| <b>TITLE 3:</b>    | <b>SPECIFIC PROVISIONS RELATING TO ENTRUSTING THE REPUBLIC OF MACEDONIA WITH BUDGET IMPLEMENTATION TASKS</b> ..... | <b>17</b> |
| ARTICLE 23         | COMMON REQUIREMENTS .....                                                                                          | 17        |
| ARTICLE 24         | PREPARATIONS FOR SENDING THE REQUEST FOR BEING ENTRUSTED WITH BUDGET IMPLEMENTATION TASKS .....                    | 18        |
| ARTICLE 25         | REQUEST AND SUPPORTING ANNEXES .....                                                                               | 19        |
| <b>SECTION III</b> | <b>RULES FOR PROGRAMMING</b> .....                                                                                 | <b>20</b> |
| ARTICLE 26         | IPARD II PROGRAMME .....                                                                                           | 20        |
| ARTICLE 27         | IPARD II PROGRAMME MEASURES .....                                                                                  | 20        |
| <b>SECTION IV</b>  | <b>RULES FOR IMPLEMENTATION</b> .....                                                                              | <b>21</b> |
| <b>TITLE 1</b>     | <b>GENERAL RULES AND PRINCIPLES FOR IMPLEMENTATION</b> .....                                                       | <b>21</b> |
| ARTICLE 28         | RULES ON PROCUREMENT .....                                                                                         | 21        |

|                                       |                                                                                                       |    |
|---------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| TITLE 2:                              | TRANSPARENCY AND VISIBILITY .....                                                                     | 21 |
| ARTICLE 29                            | INFORMATION, PUBLICITY AND TRANSPARENCY .....                                                         | 21 |
| ARTICLE 30                            | VISIBILITY AND COMMUNICATION .....                                                                    | 22 |
| SECTION V                             | RULES ON FINANCIAL MANAGEMENT OF IPA II ASSISTANCE .....                                              | 22 |
| TITLE 1:                              | GENERAL PROVISIONS .....                                                                              | 22 |
| ARTICLE 31                            | GENERAL RULES ON FINANCIAL ASSISTANCE .....                                                           | 22 |
| ARTICLE 32                            | AID INTENSITIES AND RATE OF UNION CONTRIBUTION.....                                                   | 23 |
| TITLE 2: ELIGIBILITY .....            |                                                                                                       | 23 |
| ARTICLE 33                            | ELIGIBILITY OF EXPENDITURE .....                                                                      | 23 |
| TITLE 3: FINANCING AND PAYMENTS ..... |                                                                                                       | 26 |
| ARTICLE 34                            | DE-COMMITMENT OF UNUSED FUNDS.....                                                                    | 26 |
| ARTICLE 35                            | FINANCING PLAN FOR THE IPARD II PROGRAMME.....                                                        | 26 |
| ARTICLE 36                            | PAYMENTS OF THE UNION CONTRIBUTION .....                                                              | 27 |
| ARTICLE 37                            | PAYMENT REQUESTS BY THE REPUBLIC OF MACEDONIA.....                                                    | 28 |
| ARTICLE 38                            | PRE-FINANCING .....                                                                                   | 29 |
| ARTICLE 39                            | CALCULATION OF THE AMOUNT TO BE PAID .....                                                            | 29 |
| ARTICLE 40                            | SETTLEMENT OF THE FINAL BALANCE.....                                                                  | 30 |
| ARTICLE 41                            | PAYMENTS TO THE RECIPIENTS .....                                                                      | 30 |
| ARTICLE 42                            | EXCHANGE RATE AND INTEREST .....                                                                      | 32 |
| TITLE 4:                              | CLOSURE OF A PROGRAMME .....                                                                          | 33 |
| ARTICLE 43                            | CLOSURE OF THE IPARD II PROGRAMME .....                                                               | 33 |
| ARTICLE 44                            | RETENTION OF DOCUMENTS.....                                                                           | 34 |
| TITLE 5:                              | FINANCIAL CORRECTIONS AND EXAMINATION AND ACCEPTANCE OF ACCOUNTS .....                                | 34 |
| ARTICLE 45                            | CONTENT OF THE ANNUAL ACCOUNTS.....                                                                   | 34 |
| ARTICLE 46                            | TRANSMISSION OF THE INFORMATION NECESSARY FOR THE EXAMINATION AND<br>ACCEPTANCE OF THE ACCOUNTS ..... | 35 |
| ARTICLE 47                            | FORM AND CONTENT OF THE ACCOUNTING INFORMATION .....                                                  | 35 |
| ARTICLE 48                            | EXAMINATION AND ACCEPTANCE OF ACCOUNTS PROCEDURES .....                                               | 36 |
| ARTICLE 49                            | CONFORMITY CLEARANCE.....                                                                             | 37 |
| ARTICLE 50                            | RECOVERY OF FUNDS.....                                                                                | 38 |
| SECTION VI                            | MONITORING, EVALUATION AND REPORTING .....                                                            | 39 |
| TITLE 1:                              | PROGRAMME MONITORING .....                                                                            | 39 |
| ARTICLE 51                            | PROGRAMME MONITORING AND MONITORING INDICATORS .....                                                  | 39 |
| ARTICLE 52                            | IPARD II MONITORING COMMITTEE .....                                                                   | 39 |
| ARTICLE 53                            | INDICATORS.....                                                                                       | 41 |
| TITLE 2:                              | EVALUATION .....                                                                                      | 41 |
| ARTICLE 54                            | PRINCIPLES FOR THE EVALUATION OF THE IPARD II PROGRAMME.....                                          | 41 |
| ARTICLE 55                            | EX-ANTE EVALUATION OF THE IPARD II PROGRAMME .....                                                    | 41 |
| ARTICLE 56                            | EVALUATION PLAN FOR THE IPARD II PROGRAMME .....                                                      | 42 |
| ARTICLE 57                            | INTERIM EVALUATION.....                                                                               | 42 |
| ARTICLE 58                            | EX-POST EVALUATION .....                                                                              | 43 |

|                                                                                                                         |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| TITLE 3: REPORTING .....                                                                                                | 43 |
| ARTICLE 59 ANNUAL AND FINAL IMPLEMENTATION REPORTS .....                                                                | 43 |
| SECTION VII SPECIFIC PROVISIONS ON MULTI-ANNUAL ACTION PROGRAMMES WITH SPLIT COMMITMENTS .....                          | 45 |
| SECTION VIII SPECIFIC PROVISIONS ON CROSS-BORDER COOPERATION PROGRAMMES .....                                           | 45 |
| SECTION IX FINAL PROVISIONS.....                                                                                        | 45 |
| ARTICLE 60 APPLICABILITY OF THE SECTORAL AGREEMENTS FOR IPA .....                                                       | 45 |
| ARTICLE 61 ADDRESS FOR COMMUNICATIONS .....                                                                             | 45 |
| ARTICLE 62 NON-COMPLIANCE AND TERMINATION.....                                                                          | 46 |
| ARTICLE 63 ENTRY INTO FORCE .....                                                                                       | 47 |
| ARTICLE 64 SIGNATURE .....                                                                                              | 47 |
| ANNEX 1 MAIN FUNCTIONS OF THE INTERNAL CONTROL SYSTEM .....                                                             | 49 |
| ANNEX 2 INTERNAL CONTROL FRAMEWORK.....                                                                                 | 53 |
| ANNEX 3 DOCUMENTS REQUIRED FOR THE APPLICATION OF ENTRUSTMENT OF BUDGET IMPLEMENTATION TASKS.....                       | 59 |
| ANNEX 4 RULES FOR PROGRAMMING.....                                                                                      | 62 |
| ANNEX 5 FORM D 1 – DECLARATION OF EXPENDITURE AND REVENUE .....                                                         | 72 |
| ANNEX 6 FORM D 2 – ANNUAL DECLARATION OF ACCOUNTS FOR FINANCIAL YEAR (.....) .....                                      | 73 |
| ANNEX 7 PAYMENT FORECASTS .....                                                                                         | 76 |
| ANNEX 8 INFORMATION AND COMMUNICATION ON SUPPORT FROM THE IPA II ASSISTANCE.....                                        | 77 |
| ANNEX 9 LIST OF ALL PAYMENTS MADE IN THE FINANCIAL YEAR 20XX_ FOR IPARD II PROGRAMME IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA ..... | 82 |

The European Commission, hereinafter referred to as "the Commission", acting for and on behalf of the European Union

on the one part, and

the Government of the Republic of Macedonia, acting for and on behalf of the Republic of Macedonia,

on the other part,

and together, jointly referred to as "the Parties"

Whereas:

- (1) On 11 March 2014, the European Parliament and the Council adopted Regulation (EU) No 231/2014 establishing an instrument for pre-accession assistance<sup>2</sup> (hereinafter referred to as the "IPA II Regulation"). This instrument constitutes the legal basis for the provision of financial assistance to the beneficiaries listed in Annex I to the IPA II Regulation to support them in adopting and implementing reforms in different sectors, including in particular the agricultural sector, required in order to comply with the Union's values and to progressively align to the Union's rules, standards, policies and practices, with a view to Union membership.
- (2) On 2 May 2014, the Commission adopted Implementing Regulation (EU) No 447/2014<sup>3</sup>, which sets out the applicable management and control provisions (hereinafter referred to as the "IPA II Implementing Regulation").
- (3) In accordance with Article 5 of the IPA II Implementing Regulation, framework agreements may be complemented by sectoral agreements setting out specific provisions for the management and implementation of IPA II assistance in specific policy areas or programmes.
- (4) The Republic of Macedonia is eligible for assistance under the IPA II Regulation.
- (5) On 24 June 2015 a framework agreement was concluded between the Republic of Macedonia and the Commission on the arrangements for implementation of Union financial assistance to the Republic of Macedonia under IPA II (hereinafter referred to as the "FWA").
- (6) Rural development programmes are to be implemented by the Republic of Macedonia on the basis of indirect management in accordance with Article 58(1)(c) of Regulation (EU, EURATOM) No 966/2012 of the European Parliament and of the Council<sup>4</sup> and they have to indicate the actions to be financed with IPA II assistance. The selected types of actions have to be of a nature similar to those provided for under Regulation (EU) No 1305/2013 of the European Parliament and of the Council<sup>5</sup>.
- (7) In some sections of the FWA the level of detail of the rules for the implementation of rural development programmes is not sufficient. It is therefore necessary to set out further details for the implementation and management of the assistance in the agriculture and rural development policy area of IPA II in a sectoral agreement in accordance with Article 9 of the FWA.
- (8) As a sectoral agreement should complement the FWA, the structure of this Agreement follows the structure of the FWA,

---

<sup>2</sup> Regulation (EU) No 231/2014 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2014 establishing an Instrument for Pre-accession Assistance (IPA II) (OJ L 77, 15.3.2014, p. 11).

<sup>3</sup> Commission Implementing Regulation (EU) No 447/2014 of 2 May 2014 on the specific rules for implementing Regulation (EU) No 231/2014 of the European Parliament and of the Council establishing an Instrument for Pre-accession Assistance (IPA II) (OJ L 132, 3.5.2014, p. 32).

<sup>4</sup> Regulation (EU, EURATOM) No 966/2012 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on the financial rules applicable to the general budget of the Union and repealing Council Regulation (EC, Euratom) No 1605/2002 (OJ L 298, 26.10.2012, p. 1).

<sup>5</sup> Regulation (EU) No 1305/2013 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on support for rural development by the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD) and repealing Council Regulation (EC) No 1698/2005 (OJ L 347, 20.12.2013, p. 487).

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

## SECTION I GENERAL PROVISIONS

### ARTICLE 1 SCOPE

This Agreement lays down specific provisions for the management and implementation of the assistance in the agriculture and rural development policy area of IPA II (IPARD II) in accordance with Article 9 of the FWA.

It complements the FWA concluded with the Republic of Macedonia in accordance with Article 5(1) and (2) of the IPA II Implementing Regulation for the implementation of IPA II. In case of conflict between this Agreement and the FWA, the provisions of the FWA shall prevail.

### ARTICLE 2 COMPLIANCE WITH THE AGREEMENTS

- (1) The Republic of Macedonia shall take all necessary steps to ensure the proper execution of all assistance activities and to facilitate the implementation of the IPARD II programme in compliance with the FWA and this Agreement (hereinafter together referred to as "the Agreements"). The Republic of Macedonia shall also comply with the IPARD II programme and the Financing Agreement referred to in Article 3 of this Agreement.
- (2) In case of conflict between the Agreements and IPARD II programme, the provisions of the Agreements shall prevail.

### ARTICLE 3 FINANCING DECISIONS AND FINANCING AGREEMENTS

Following the entry into force of the FWA and of this Agreement, and after the adoption by the Commission of a financing decision approving the IPARD II programme, a Financing Agreement shall be concluded in accordance with Article 6(3) of the IPA II Implementing Regulation.

The Financing Agreement shall set out the breakdown of the multi-annual legal commitments and the period of validity of those commitments, which shall be broken down over several years into annual instalments.

The Financing Agreement shall be revised on an annual basis to take account of the amounts provided for in the budget of the Union and, where appropriate, to consider amendments to this Agreement.

### ARTICLE 4 CONSISTENCY WITH OTHER ACTIONS AND INSTRUMENTS

- (1) In addition to Article 5(1)(b) of the FWA, the Commission and the Republic of Macedonia shall ensure consistency and co-ordination of assistance within and between the IPARD II programme, the other policy area actions under the IPA II Regulation and assistance from the European Investment Bank and other international financial instruments, at the levels of planning, programming and implementation.

- (2) Any overlap between actions covered by assistance provided under the different IPA policy areas shall be avoided.

## **SECTION II RULES FOR INDIRECT MANAGEMENT BY THE REPUBLIC OF MACEDONIA**

### **TITLE 1: SET-UP OF MANAGEMENT AND CONTROL SYSTEMS**

#### **ARTICLE 5 IMPLEMENTING PRINCIPLES**

The implementation of the IPARD II programme shall be carried out by the Republic of Macedonia on the basis of indirect management.

#### **ARTICLE 6 FUNCTIONS AND COMMON RESPONSIBILITIES OF THE STRUCTURES AND AUTHORITIES**

The structures and authorities set out in Article 10(1)(c) and Article 10(2) of the FWA shall be established, by a formal act, carrying out the functions and responsibilities set out in Annex 1 to this Agreement.

#### **ARTICLE 7 FUNCTIONS AND RESPONSIBILITIES OF THE NATIONAL AUTHORISING OFFICER**

- (1) The National Authorising Officer (hereinafter referred to as the "NAO") shall be responsible for establishing a management structure as referred to in Article 10(2) of the FWA.
- (2) In addition to Clause 2 of Annex A to the FWA, the NAO shall act as the sole interlocutor with the Commission for all questions relating to IPARD as regards:
  - (a) the distribution of Union texts and guidelines relating thereto to the management and control system and to any other bodies responsible for their implementation, as well as their harmonised application;
  - (b) the request for being entrusted with budget implementation tasks referred to in Article 13(1) of the FWA;
  - (c) the availability to the Commission of a full record of all accounting information required for statistical and control purposes.
- (3) The NAO shall assess any proposed changes in the implementing or paying arrangements of the operating structure and management structure. The NAO shall inform the Commission, with copy to the Audit Authority, of any substantial change, including NAO's assessment, appropriate explanations, justifications and supporting documents for examination and approval in advance of their implementation.

#### **ARTICLE 8 FUNCTIONS AND RESPONSIBILITIES OF THE MANAGING AUTHORITY**

- (1) The Managing Authority shall be responsible for preparing and implementing the IPARD II programme in accordance with Annex 1 to this Agreement.



- (2) The Managing Authority shall carry out its functions with a view to the effective implementation of the IPARD II programme.

In accordance with Article 10(1)(c) of the FWA, it shall also be responsible for:

- (a) drafting the IPARD II programme and any amendments to it, including those requested by the Commission;
  - (b) the controllability and verifiability of the measures, to be defined in the IPARD II programme in cooperation with the IPARD Agency;
  - (c) the selection of measures under each call for applications under the IPARD II programme and their timing, the eligibility conditions and the financial allocation per measure, per call. The decisions shall be made in agreement with the IPARD Agency;
  - (d) ensuring that the appropriate national legal basis for IPARD II implementation is in place and updated as necessary;
  - (e) assisting the work of the IPARD II monitoring committee as referred to in Article 52 of this Agreement, notably by providing the documents necessary for monitoring the quality of implementation of the IPARD II programme.
- (3) The Managing Authority shall in accordance with Clause 4(3)(a)(i) of Annex A to the FWA, set up a reporting and information system to gather financial and statistical information on progress of the IPARD II programme, also on the basis of information to be provided by the IPARD Agency, and shall forward this data to the IPARD II monitoring committee, in accordance with arrangements agreed between the Republic of Macedonia and the Commission, using where possible computerised systems permitting the exchange of data with the Commission and linked to the reporting and information system to be set up by the NAO in accordance with Clause 2(4)(f) of Annex A to the FWA.  
The reporting and information system should contribute to the annual and final implementation reports referred to in Article 59 of this Agreement.
- (4) The Managing Authority shall propose amendments of the IPARD II programme to the Commission, with copy to the National IPA Co-ordinator (hereinafter referred to as "NIPAC"), after consultation with the IPARD Agency, and following agreement by the IPARD II monitoring committee. The Managing Authority shall be responsible for ensuring that the relevant authorities are informed of the need to make appropriate administrative changes when such changes are required following a decision by the Commission to amend the IPARD II programme.
- (5) Each year the Managing Authority shall draw up an action plan for the intended operations under the Technical Assistance measure, which shall be submitted to the IPARD II monitoring committee for agreement.
- (6) As referred to in Clause 4(3)(a)(iv) of Annex A of the FWA, the Managing Authority shall draw up an evaluation plan in accordance with Article 56 of this Agreement. It shall be submitted to the IPARD II monitoring committee as referred to in Article 52 of this Agreement not later than one year after the adoption of the IPARD II programme by the Commission. It shall report to the IPARD II monitoring committee and to the Commission on the progress made in implementing this plan.

(7) The Managing Authority shall draw up a coherent plan, of visibility and communication activities in accordance with Article 24 of the FWA and shall consult and inform the Commission, having taken advice from the IPARD II monitoring committee. The plan shall in particular show the initiatives taken and those to be taken, with regard to informing the general public about the role played by the Union in the IPARD II programme and its results.

(8) When a part of its tasks is delegated to another body, the Managing Authority shall retain full responsibility for the management and implementation of those tasks in accordance with the principle of sound financial management.

#### ARTICLE 9 FUNCTIONS AND RESPONSIBILITIES OF THE IPARD AGENCY

(1) The IPARD Agency shall be allocated the functions and responsibilities in accordance with Annex 1.

In accordance with Article 10(1) of the FWA, it shall also be responsible for:

- (a) providing a confirmation to the Managing Authority on the controllability and verifiability of the measures in the IPARD II programme;
- (b) making calls for applications and publicising terms and conditions for eligibility with prior agreement with the Managing Authority on the issues raised in Article 8(2)(c) of this Agreement;
- (c) selecting the projects to be implemented;
- (d) laying down contractual obligations in writing between the IPARD Agency and the recipients including information on possible sanctions in the event of non-compliance with those obligations and, where necessary, the issue of approval to commence work. The IPARD Agency may continue to contract or enter into commitments under this Agreement for a specific measure up to the date when the Republic of Macedonia starts to contract or to enter into commitments for this measure under any successor IPARD II programme;
- (e) follow-up action to ensure progress of projects being implemented;
- (f) reporting of progress of measures being implemented against indicators;
- (g) ensuring that the recipient is made aware of the Union's contribution to the project;
- (h) ensuring irregularity reporting at national level;
- (i) ensuring that the NAO, the management structure and the Managing Authority receive all information necessary for them to perform their tasks;
- (j) ensuring compliance with the obligations concerning publicity referred to in Article 23 of the FWA.

(2) In respect of investments in infrastructure projects of a type that would normally be expected to generate substantial net revenue, the IPARD Agency shall assess, prior to

entering into contractual arrangements with a potential recipient, whether the project is of this type. Where it can be concluded that it is, the IPARD Agency shall ensure that the public aid from all sources does not exceed 50% of total costs related to the project and considered as eligible for Union co-financing.

- (3) The IPARD Agency shall ensure that for any project under the IPARD II programme the accumulation of public aid granted from all sources does not exceed the maximum ceilings for public expenditure set out in Article 32.

## **TITLE 2: CONTROL SYSTEMS**

### **ARTICLE 10 GENERAL PROVISIONS ON APPLICATIONS FOR SUPPORT, PAYMENT REQUESTS AND OTHER DECLARATIONS**

- (1) The Republic of Macedonia shall provide appropriate procedures for submitting applications for support, payment requests and other declarations relating to rural development measures.
- (2) The results of the administrative and on-the-spot verifications shall be assessed to establish whether there is a risk for other similar operations, recipients or other bodies, of non-compliance with the eligibility criteria and any other applicable obligations imposed in the Agreements and the IPARD II programme, whether the necessary level of control is practiced and corrective and preventive actions are necessary.
- (3) Where applicable, administrative and on-the-spot verifications on eligibility shall take into account suspected cases of non-compliance reported by other services, bodies or organisations.

### **ARTICLE 11 ADMINISTRATIVE VERIFICATIONS**

- (1) Administrative verifications shall be carried out on all applications for support, payment requests or other declarations required to be submitted by a recipient, and shall cover all elements that can be checked and are appropriate to be checked by means of administrative verifications. The procedures shall require recording of the control work undertaken, the results of the verification and the measures taken in the event of discrepancies.
- (2) Administrative verifications on applications for support shall ensure the compliance of the operation with applicable obligations established by the Agreements, including those of other obligatory standards and requirements. The verifications shall in particular include verification of:
  - (a) the eligibility of the operation for which support is requested;
  - (b) the eligibility criteria set out in the IPARD II programme, commitments and other obligations of the operation for which support is requested;
  - (c) compliance with the selection criteria;
  - (d) the eligibility of the costs of the operation;

- (e) the compliance of the operation for which support is requested with applicable national and Union rules on, in particular, and where relevant, public procurement, public aid and the other appropriate obligatory standards established by national legislation or established in the Agreements (including the IPARD II programme);
  - (f) the reasonableness of the costs proposed, which shall be evaluated using a suitable evaluation system, such as reference costs, standard unit costs, a comparison of different offers or an evaluation committee;
  - (g) the reliability of the applicant, with reference to any third party information, such as court decisions, initiated criminal procedures by the public prosecutor, initiated bankruptcy procedure.
- (3) Administrative verifications on payment requests shall include a verification of:
- (a) the delivery of the products and services co-financed. Contractual pre-financing by a contracting authority may qualify as eligible expenditure up to 10% of the amount of the contract;
  - (b) the reality of the expenditure claimed;
  - (c) the completed operation and fulfilment of the conditions compared with the operation for which the application for support was submitted and granted;
  - (d) the reasonableness of the costs claimed, which shall be evaluated using a suitable evaluation system, and the payments made.
- (4) Administrative verifications shall include procedures to avoid double financing with other Union or national schemes. Where financing from other sources exists, those verifications shall ensure that the total support received does not breach the maximum permissible aid ceilings.
- (5) Administrative verifications shall also cover the documents referred to in Article 36(7).
- (6) Indications of irregularities shall be followed-up by an appropriate administrative procedure.

#### ARTICLE 12 ON-THE-SPOT-VERIFICATIONS

- (1) On-the-spot verifications shall be carried out on all applications for support and payment requests required to be submitted by a recipient and shall cover all elements that can be checked at the time of the visit. However in exceptional circumstances, duly recorded and explained, the Republic of Macedonia can decide that an on-the-spot verification is not necessary.
- (2) Advance notice of on-the-spot verifications may be given, provided that the purpose of the control is not jeopardised. If the advance notice is given more than 48 hours before the on-the-spot verification, it shall be limited to the minimum necessary, depending on the nature of the measure and the operation being co-financed.

- (3) Where appropriate, on-the-spot verifications provided for in this Agreement shall be carried out at the same time as any other checks provided for in Union or national law. The duration of on-the-spot verifications shall be strictly limited to the minimum time period necessary.
- (4) The inspectors undertaking the on-the-spot check shall not have been involved in administrative verifications of the same operation.
- (5) The Financing Agreement concluded by the Commission and the Republic of Macedonia, or any amendment thereof, may provide that an individual measure be subject of on-the-spot verifications on a sampling basis. In such a case, the Financing Agreement shall also indicate the minimum sample size, the criteria to be applied for the selection of the sample and how the sample size shall be increased in case the verifications reveal a high frequency of irregularities.

#### ARTICLE 13 CONTENT OF THE ON-THE-SPOT-VERIFICATIONS

- (1) On-the-spot verifications shall verify that the operation has been applied for and implemented in accordance with the applicable rules and shall cover all the eligibility criteria, commitments and other obligations relating to the conditions for the granting of support, which can be checked at the time of the visit. They shall ensure that the operation is eligible.
- (2) On-the-spot verifications shall verify the accuracy of the data declared by the recipient against underlying documents.

This includes a verification that the applications and payment requests submitted by the recipient are supported by accounting or other documents, including, where necessary, a check on the accuracy of the data in the payment request on the basis of data or commercial documents held by third parties.

- (3) On-the-spot verifications shall verify that the use or intended use of the operation is consistent with the use described in the application for support and for which the support was granted. On-the-spot verifications shall include a visit to the place where the operation is implemented or, if the operation is intangible, to the operation promoter.

#### ARTICLE 14 EX-POST VERIFICATIONS

- (1) Ex-post verifications shall be carried out on investment operations to verify the respect of commitments laid down in Article 33(6) or in the IPARD II programme.
- (2) The controllers for the ex-post verifications shall not have been involved in any ex-ante verifications of the same investment operation, unless other controllers did at least one on-the-spot verification in between.
- (3) The ex-post verifications shall be carried out within five years of the date of final payment to the recipient. All investments shall be checked at least once during the five-year period.
- (4) The ex-post verifications, carried out throughout the five-year period, shall be based on an analysis of the risks and financial impact of different operations, groups of operations or measures.

- (5) The sample of approved operations to be checked in accordance with paragraphs (3) and (4) shall take into account in particular:

- (a) the need to check an appropriate mix of types and sizes of operations;
- (b) any risk factors which have been identified following national or Union verifications;
- (c) the need to maintain a balance between measures.

#### ARTICLE 15 CONTROL REPORT

- (1) Every on-the-spot verification under this Title shall be the subject of a control report which makes it possible to review the details of the verifications carried out. The report shall indicate in particular:

- (a) the measures and applications or payment requests checked;
- (b) the persons present;
- (c) whether notice of the check was given to the recipient and, if so, the period of prior notice;
- (d) the results of the verifications and, where applicable, any particular observations;
- (e) any further control measures to be carried out.

- (2) In case of on-the-spot verifications, the recipient shall be given the opportunity to sign the report during the check, to attest the recipient's presence at the check and to add observations.

Where any non-compliance is found, the recipient shall receive a copy of the control report.

- (3) Paragraph (1) and the second subparagraph of paragraph (2) shall apply *mutatis mutandis* to ex-post verifications under this Title.

#### ARTICLE 16 AREA-RELATED MEASURES

- (1) For the purposes of this Title, 'area-related measures' means measures for which support is based on the size of the area declared.
- (2) Without prejudice to Articles 11(1) and 12, the verifications of area-related measures shall also comply with the rules set out in Articles 17 to 22.

#### ARTICLE 17 ADMINISTRATIVE VERIFICATIONS OF AREA-RELATED MEASURES

- (1) The administrative verifications shall permit the detection of non-compliances. The verifications shall cover all elements that are possible and appropriate to control by means of administrative verifications, with a view to establishing that:

- (a) the eligibility criteria, commitments and other obligations are fulfilled;

- (b) there is no double financing through other Union schemes;
  - (c) the aid application or payment request is complete and submitted within the relevant time-limit and, where applicable, that supporting documents have been submitted and that they prove eligibility;
  - (d) there is compliance with long-term commitments, where appropriate.
- (2) Where appropriate, the administrative verifications shall include cross-verifications between the agricultural parcels as declared in the application and/or payment request and the information as contained in an identification system for agricultural parcels per reference parcel, to verify the eligibility of the areas as such;
- (3) Indications of non-compliance resulting from cross-verifications shall be followed-up by any other appropriate administrative procedure, and where necessary, by an on-the-spot verification.

ARTICLE 18 ELEMENTS OF ON-THE-SPOT VERIFICATIONS OF AREA-RELATED MEASURES

- (1) On-the-spot verifications shall cover all the agricultural parcels for which aid is requested.
- (2) On-the-spot verifications shall cover the area measurement and verification of the eligibility criteria, commitments and other obligations of the recipient under the measures.

ARTICLE 19 AREA MEASUREMENT

- (1) The area measurement of the agricultural parcel as part of an on-the-spot verification shall be carried out on all agricultural parcels for which an aid application and/or payment request has been submitted.
- (2) The Financing Agreement concluded by the Commission and the Republic of Macedonia, or any amendment thereof, may provide that the actual area measurement of the agricultural parcel as part of an on-the-spot verification be limited to a randomly selected sample of parcels. If such a case applies the Financing Agreement shall also indicate the minimum sample size. When this sample verification reveals any non-compliance, all agricultural parcels shall be measured, or conclusions from the measured sample shall be extrapolated.
- (3) Agricultural parcel areas shall be measured by any means proven to assure measurement of a quality at least equivalent to that obtained by Global Navigation Satellite Systems (GNSS) or ortho-imagery.
- (4) A single value buffer tolerance shall be defined for all area measurements performed using GNSS and/or ortho-imagery. For this purpose the measurement tools used shall be validated for at least one validation class of buffer tolerance below the single value. However, the single tolerance value shall not exceed 1.25 m.

The maximum tolerance with regard to each agricultural parcel shall not, in absolute terms, exceed 1.0 ha.

- (5) The total area of an agricultural parcel may be taken into account in the measurement provided that it is fully eligible. In other cases the net eligible area shall be taken into account.

ARTICLE 20 VERIFICATION OF ELIGIBILITY CONDITIONS AND COMMITMENTS OF AREA-RELATED MEASURES

- (1) The verifications shall be carried out by any means that allow the control of the different commitments and obligations of the recipient.
- (2) Where one single control method is not sufficient for the purpose of paragraph (1), the control system shall provide for multiple control means, which, together, allow to comply with paragraph (1).

ARTICLE 21 CONTROL REPORT OF AREA-RELATED MEASURES

- (1) Every on-the-spot verification of area-related measures shall be the subject of a control report which makes it possible to review the details of the verifications carried out and to draw conclusions on the compliance with the eligibility criteria, commitments and other obligations. The report shall indicate in particular:
- (a) the measures and applications or payment requests checked;
  - (b) the persons present;
  - (c) the agricultural parcels checked, the agricultural parcels measured including, where applicable, the result of the measurements per measured agricultural parcel and the measuring methods used;
  - (d) where applicable, the results of the measurement of non-agricultural land for which support under rural development measures is being claimed and the measuring methods used;
  - (e) whether notice of the check was given to the recipient and, if so, the period of prior notice;
  - (f) indications of any specific control measures to be carried out in the context of individual measures;
  - (g) any further control measures to be carried out;
  - (h) indication of any non-compliance found that could require follow-up during the following years.
- (2) The recipient shall be given the opportunity to sign the report during the check to attest the recipient's presence at the check and to add observations. Where any non-compliance is found the recipient shall receive a copy of the control report.



ARTICLE 22 REDUCTIONS AND EXCLUSIONS IN RELATION TO THE SIZE OF AREA

- (1) If the area determined is found to be greater than that declared in the payment request, the area declared shall be used for the calculation of the aid.

If the area declared in the payment request exceeds the area determined, the aid shall be calculated on the basis of the area determined.

However, where the difference between the total area determined and the total area declared in the payment request for a measure is less than or equal to 0,1 hectare, the area determined shall be considered equal to the area declared.

The third subparagraph shall not apply where the difference represents more than 20% of the total area declared for payments.

If a maximum limit or a ceiling has been set for the area eligible for support, the number of hectares declared in the payment request shall be reduced to the limit or ceiling.

- (2) In the case referred to in the second subparagraph of paragraph (1), the aid shall be calculated on the basis of the area determined reduced by twice the difference found if that difference is more than either 3% or two hectares, but not more than 20% of the area determined.

If the difference is more than 20% of the area determined, no aid shall be granted.

**TITLE 3: SPECIFIC PROVISIONS RELATING TO ENTRUSTING THE  
REPUBLIC OF MACEDONIA WITH BUDGET  
IMPLEMENTATION TASKS**

ARTICLE 23 COMMON REQUIREMENTS

- (1) At the moment of sending the request for being entrusted with budget implementation tasks, the structures and authorities of the management and control system as defined in Articles 10 and 11 of the FWA shall have a well-defined administrative organisation and system of internal verifications with full internal rules of procedure, clear institutional and personal responsibilities, which comply with the criteria set out in Annex B to the FWA and Annex 2 to this Agreement regarding the following areas:

- (a) control environment;
- (b) risk management;
- (c) control activities;
- (d) information and communication;
- (e) monitoring of the internal control framework.

In respect of the Managing Authority the criteria as set out in Annex B to the FWA and Annex 2 to this Agreement regarding risk management, control activities and monitoring of internal control framework shall not apply.

The role of the Managing Authority under the Technical Assistance measure, if applicable, shall be described in the IPARD II programme.

- (2) The Republic of Macedonia may lay down further criteria to take account of the size, responsibilities and other specific features of the management and control system.
- (3) Following the signature of the FWA and of this Agreement, and after the adoption by the Commission of a financing decision approving the IPARD II programme, a request for entrustment with budget implementation tasks and the supporting annexes, shall be submitted to the Commission.

ARTICLE 24 PREPARATIONS FOR SENDING THE REQUEST FOR BEING ENTRUSTED WITH BUDGET IMPLEMENTATION TASKS

- (1) Before sending the request for being entrusted with budget implementation tasks the NAO shall be satisfied that the IPARD Agency and the management structure's administrative, accounting, payment and internal control arrangements offer the following guarantees:
  - (a) the eligibility of applications and compliance with the Agreements are checked before contracts with claimants are signed and the commitments recorded;
  - (b) the admissibility of payment requests as well as their compliance with the Agreements are checked before payment is authorised;
  - (c) the commitments and payments effected are accurately and completely recorded in the accounts;
  - (d) the verifications laid down by the Agreements are made;
  - (e) the requisite documents are presented within the time-limit and in the form stipulated by the Agreements or by the approved procedures;
  - (f) the documents are accessible and kept in a manner which ensures their completeness, validity and legibility over time, including with regard to electronic documents within the meaning of the Agreements.
- (2) If the NAO is not satisfied that the management structure and operating structure comply with the criteria laid down in Annexes A and B to the FWA and Annex 2 to this Agreement, it shall address instructions to the respective body which specify the conditions it is required to fulfil before a request for entrustment can be sent to the Commission.
- (3) The IPARD Agency shall hold documents justifying the payments effected and documents concerning the carrying out of the prescribed administrative and physical verifications. Where the relevant documents are held by local offices or delegated bodies, those offices and bodies shall regularly transmit reports to the IPARD Agency on the number of verifications carried out, their content and the action taken in the light of the results.

- (4) The NAO shall ensure that the National Fund's and IPARD Agency's accounting systems meet internationally accepted accounting principles.
- (5) The NAO shall be satisfied that the administrative and internal control arrangements of the Managing Authority offer the following guarantees:
  - (a) the requisite documents are presented within the time-limit and in the form stipulated by the Agreements;
  - (b) the documents are accessible and kept in a manner which ensures their completeness, validity and legibility over time, including with regard to electronic documents within the meaning of the Agreements.
- (6) The examinations needed for the purposes paragraphs (1) and (5) shall be conducted according to methods substantially equivalent to internationally accepted auditing standards.
- (7) The request for being entrusted with budget implementation tasks shall be submitted to the Commission, in accordance with Article 25.  
It shall include the results of the examinations needed for the purposes of paragraphs (1) and (5) of this Article.
- (8) The NAO shall ensure that any proposed substantial changes to the working arrangements referred to in Article 7(3) are submitted to the Commission, with copy to the Audit Authority, for examination and approval before those changes are implemented.  
  
A substantial change shall be considered to be any change introduced in the respective national systems after the entrustment of budget implementation tasks, which may affect significantly the implementing structures and systems initially presented as part of the request.
- (9) The NAO shall keep the management and operating structure under constant supervision in accordance with Article 14(1) of the FWA.
- (10) The Republic of Macedonia shall establish a system that ensures that any information suggesting that the management and operating structure does not comply with the criteria is communicated to the NAO without delay.

#### ARTICLE 25 REQUEST AND SUPPORTING ANNEXES

The NAO shall send the request for being entrusted with budget implementation tasks in accordance with Article 13 of the FWA to the Commission together with the relevant documents indicated in Annex 3 to this Agreement. A copy of this request and the accompanying documents shall be sent to the Audit Authority.

## SECTION III RULES FOR PROGRAMMING

### ARTICLE 26 IPARD II PROGRAMME

In accordance with Article 16(5) of the FWA, rural development measures under the agriculture and rural development policy area shall be the subject of a programme to be drawn up at national level covering the entire period of implementation of the IPA II assistance. The programme shall be prepared by the relevant authorities designated by the Republic of Macedonia and shall be submitted to the Commission after consulting the appropriate interested parties. Rural development programmes shall be implemented by the Republic of Macedonia on the basis of indirect management in accordance with Article 58(1)(c) of Regulation (EU, EURATOM) No 966/2012 and shall indicate the actions to be financed with IPA II assistance. The selected types of actions shall be of a similar nature as those provided for under Regulation (EU) No 1305/2013.

### ARTICLE 27 IPARD II PROGRAMME MEASURES

(1) In accordance with the objectives as defined in Article 16(5) of the FWA, the following measures can be supported under the IPARD II programme for addressing the thematic priorities set out in points (j), (k) and (l) of Annex I to the FWA:

- (1) investments in physical assets of agricultural holdings;
- (2) support for the setting up of producer groups;
- (3) investments in physical assets concerning processing and marketing of agricultural and fishery products;
- (4) agri-environment-climate and organic farming measure;
- (5) implementation of local development strategies - LEADER approach;
- (6) investments in rural public infrastructure;
- (7) farm diversification and business development;
- (8) improvement of training;
- (9) technical assistance;
- (10) advisory services;
- (11) establishment and protection of forests.

Further information on the measures is provided in Annex 4 to this Agreement.

(2) The Managing Authority and the IPARD Agency shall provide an ex-ante assessment of the verifiability and controllability of the measures to be included in the IPARD II programme. The Managing Authority and the IPARD Agency shall also undertake the assessment of the verifiability and controllability of the measures during the implementation of the IPARD II programme. Ex-ante assessment and assessment during the implementation period shall take into account, where relevant, the results of verifications in the previous and current programming period. Where the assessment reveals that the requirements of verifiability and controllability are not met, the measures concerned shall be adjusted accordingly.

## SECTION IV RULES FOR IMPLEMENTATION

### TITLE 1 GENERAL RULES AND PRINCIPLES FOR IMPLEMENTATION

#### ARTICLE 28 RULES ON PROCUREMENT

- (1) For the purposes of this Agreement, the contracting authority referred to in Article 190(2) of Regulation (EU, Euratom) No 966/2012 shall be a national public-sector body being a recipient under the IPARD II programme.

However, public procurement may be done on behalf of the recipient by a national public sector body specifically assigned for this task.

- (2) For procurement under the IPARD II programmes in line with Article 18(5) of the FWA, national law shall only be considered equivalent to the rules applied by the Commission in accordance with Regulation (EU, EURATOM) No 966/2012 if the correctness of the transposition is confirmed by the relevant Commission service.

### TITLE 2: TRANSPARENCY AND VISIBILITY

#### ARTICLE 29 INFORMATION, PUBLICITY AND TRANSPARENCY

- (1) The Republic of Macedonia shall provide information on and publicise the IPARD II programme and the Union contribution in accordance with Annex 8. This information shall be aimed at the general public. It shall highlight the role of the Union and ensure the transparency of Union assistance.
- (2) The Managing Authority shall be responsible for:
- (a) drawing up a plan of visibility and communication activities in accordance with Article 30;
  - (b) ensuring the establishment of a single website or a single website portal providing information on, and access to the IPARD II programme of the Republic of Macedonia, including information about the timing of implementation of programming and any related public consultation processes;
  - (c) informing potential recipients about funding opportunities under the IPARD II programme.
- (3) In order to ensure transparency concerning support under IPARD, the IPARD Agency shall be responsible for the publication of the list of the operations and recipients of IPA II assistance in accordance with the conditions set out in Article 23(2) of the FWA.
- The publication shall be available in a spreadsheet data format, which allows data to be sorted, searched, extracted, compared and easily published on the internet, for instance in CSV or XML format. The list of operations shall be accessible through the single website or the single website portal. The minimum information to be set out in the list of operations is laid down in Annex 8 to this Agreement.
- (4) The list of operations and recipients shall be updated at least every six months.

- (5) The IPARD Agency shall inform the recipients of IPARD II assistance of the Union contribution.
- (6) In accordance with Article 23(3) of the FWA, only contract award notices for public procurement contracts subject to an 'international open call for tender' procedure shall be prepared and send to the Commission for publication.

#### ARTICLE 30 VISIBILITY AND COMMUNICATION

- (1) Activities to make available, and publicise, in the Republic of Macedonia information about assistance under the IPARD II programme as referred to in Article 24 of the FWA shall be implemented based on a plan of visibility and communication activities to be agreed between the Managing Authority and the Commission. This plan of visibility and communication activities shall be approved by the IPARD II monitoring committee, no later than one year after the adoption by the Commission of the IPARD II programme, and shall set out:
  - (a) the aims and target groups;
  - (b) the content and strategy of the communication and information measures, stating the measures to be taken;
  - (c) its indicative budget;
  - (d) the administrative departments or bodies responsible for implementation;
  - (e) the criteria to be used to evaluate the impact of the information and publicity measures in terms of transparency, awareness of the IPARD II programmes and the role played by the Union.

This plan covering the whole period of the IPARD II programme shall be implemented by an annual list of actions.

- (2) The amount allocated for information and publicity may be part of the technical assistance measure of the IPARD II programme.
- (3) At the meetings of the IPARD II monitoring committee the chairperson shall report on progress in implementing the information and publicity activities and provide the Committee members with examples of such activities.
- (4) When the implementation of this Article implies specific information and publicity activities at project level, such activities shall be the responsibility of the recipients of IPA II assistance and shall be funded from the amount allocated to the relevant project.

### SECTION V RULES ON FINANCIAL MANAGEMENT OF IPA II ASSISTANCE

#### TITLE 1: GENERAL PROVISIONS

##### ARTICLE 31 GENERAL RULES ON FINANCIAL ASSISTANCE

- (1) All activities receiving assistance under the IPARD II programme shall require co-financing by the Republic of Macedonia. Where the execution of activities depends

on financial contributions from the Republic of Macedonia's own resources or from other sources of funds, the funding of the Union shall become available at such time as the financial contribution of the Republic of Macedonia and/or the other sources of funds themselves become available. However, in the case of recipients in the public sector, the Union contribution may be made later than that of other public bodies. In no case the Union contribution shall be made before the contribution by public bodies in the Republic of Macedonia.

- (2) The Union contribution shall co-finance public expenditure actually paid to the recipient.
- (3) Union financing shall be subject to the fulfilment of the Republic of Macedonia's obligations laid down in the Agreements and in the Financing Agreement in accordance with Article 3 of this Agreement.
- (4) The euro account opened by the National Fund, on behalf of the Republic of Macedonia in accordance with Article 33(6) of the FWA, shall, including the interest generated on the euro account, not be subject to any charges or taxes.
- (5) The Republic of Macedonia shall communicate to the Commission a sample of the signatures of all actors involved in requests for payment from the Union as referred to in Article 37 of this Agreement.

#### ARTICLE 32 . AID INTENSITIES AND RATE OF UNION CONTRIBUTION

- (1) For the purpose of the IPARD II programme the Union contribution referred to in Article 30(2) of the FWA shall be calculated on the basis of public expenditure.
- (2) Aid intensities and the rate of Union contribution shall be in accordance with the rates and ceilings laid down in Annex 4 to this Agreement.
- (3) In determining the share of public expenditure as a percentage of total eligible cost of investment, account shall not be taken of national aid to facilitate access to loans.

### TITLE 2: ELIGIBILITY

#### ARTICLE 33 ELIGIBILITY OF EXPENDITURE

- (1) Prior to the signature of the relevant Financing Agreement, any contracts and addenda signed or expenditure incurred by the recipients and payments made by the Republic of Macedonia shall not be eligible for funding under the IPARD II programme.

The first subparagraph shall not apply to actions under the Technical Assistance measure and to expenditure relating to the activities referred to in paragraph (5) point (c), provided that the expenditure is incurred by the recipients after 1 January 2014.

- (2) The Republic of Macedonia shall notify the Commission the list of eligible expenditure for each measure. The Commission shall notify the Republic of Macedonia of its acceptance or provide its comments.
- (3) The following expenditure shall not be eligible under the IPARD II programme:
  - (a) taxes, including value added taxes;

- (b) customs and import duties, or any other charges having equivalent effect;
  - (c) purchase, rent or leasing of land and existing buildings, irrespective of whether the lease results in ownership being transferred to the lessee unless the provisions of the IPARD II programme provide for it;
  - (d) fines, financial penalties and expenses of litigation;
  - (e) operating costs, except where duly justified by the nature of the measure in the IPARD II programme;
  - (f) second hand machinery and equipment;
  - (g) bank charges, costs of guarantees and similar charges;
  - (h) conversion costs, charges and exchange losses associated with the IPARD euro account, as well as other purely financial expenses;
  - (i) contributions in kind;
  - (j) the purchase of agricultural production rights, animals, annual plants and their planting;
  - (k) any maintenance, depreciation and rental costs, except where duly justified by the nature of the measure in the IPARD II programme;
  - (l) any cost incurred and any payments made by the public administration in managing and implementing assistance, including those of the management and operating structure and, in particular, overheads, rentals and salaries of staff employed on activities of management, implementation, monitoring and control, except where duly justified by the nature of the measure in the IPARD II programme.
- (4) Unless the Commission expressly and explicitly decides otherwise, the following expenditure shall also not be eligible:
- (a) expenditure on projects which, before completion, have charged fees to users or participants unless the fees received have been deducted from the costs claimed;
  - (b) promotional costs, other than in the collective interest;
  - (c) expenditure incurred by a recipient of whose capital more than 25% is held by a public body or bodies unless the Commission has so decided in a specific case on the basis of a complete reasoned request from the Republic of Macedonia. The Commission shall take its decision within three months of receiving the request. This exclusion shall not apply to expenditure on infrastructure, LEADER approach or human capital.
- (5) Notwithstanding paragraphs (2) and (3), in the case of investments:



- (a) construction or improvement of immovable property shall be eligible, up to the market value of the asset, as established in accordance with Article 11(2)(f) and Article 11(3)(d);
- (b) the purchase of new machinery and equipment, including computer software, shall be eligible, up to the market value of the asset, as established in accordance with Article 11(2)(f) and Article 11(3)(d);
- (c) general costs linked to expenditure referred to in points (a) and (b) such as architects', engineers' and other consultation fees and feasibility studies shall be eligible up to a ceiling of 12% of the costs referred to in those points (a) and (b) under the following conditions:
  - (i) the eligible amount of the general costs shall not exceed the reasonable cost established in accordance with Article 11(2)(f) and Article 11(3)(d),
  - (ii) for projects with eligible expenditure of the investments referred to in points (a) and (b) of more than EUR 3 million, the business plan preparation costs shall not exceed 3% of the eligible expenditure of these investments,
  - (iii) for projects with eligible expenditure of the investments referred to in points (a) and (b) of at least EUR 1 million and no more than EUR 3 million, the business plan preparation costs shall not exceed 4% of the eligible expenditure of these investments,
  - (iv) for projects with eligible expenditure of the investments referred to in points (a) and (b) of less than EUR 1 million, the business plan preparation costs shall not exceed 5% of the eligible expenditure of these investments.

The detailed provisions concerning the maximum eligible amount referred to in this paragraph shall be established in the IPARD II programme on the basis of an assessment of the level of costs for similar actions in the Republic of Macedonia.

- (6) For the purposes of point (b) of Article 31 of the FWA, substantial modifications to a project are those which result in:
- (a) a cessation or relocation of a productive activity outside the geographical area covered by the IPARD II programme;
  - (b) a change in ownership which gives to a firm or a public body an undue advantage;
  - (c) a substantial change affecting its nature, objectives or implementation conditions which would result in undermining its original objectives.

Where any such modification is detected by the Republic of Macedonia it shall immediately inform the Commission and start recovering the IPARD II contribution in accordance with Article 50(1) of this Agreement.

- (7) The NAO is overall responsible and liable for the legality and regularity of the underlying transactions and shall apply financial adjustments in accordance with Article 42 of the FWA. In the event that the Commission determines that the expenditure declared is not fully in conformity with the Agreements and in particular the principles set out in this Article, it shall assess the amounts to be excluded from Union financing in accordance with Article 49 of this Agreement.

### **TITLE 3: FINANCING AND PAYMENTS**

#### **ARTICLE 34 DE-COMMITMENT OF UNUSED FUNDS**

- (1) The Commission shall automatically de-commit any portion of a budgetary commitment for the IPARD II programme that, by 31 December of the third year following that of the budgetary commitment, hereinafter referred to as "n+3", has not been used for the purpose of pre-financing in accordance with Article 38 of this Agreement or making interim payments in accordance with Article 37 of this Agreement or for which the NAO entrusted with budget implementation tasks has not presented a payment request including a certified statement of expenditure in accordance with Article 35(1) of the FWA and Article 37(1) of this Agreement.
- (2) In duly justified circumstances, accepted by the Commission, the period of three years referred to in paragraph (1) can be extended to up to five years in the Financing Agreement referred to in Article 3 of this Agreement.
- (3) The Commission shall inform the Republic of Macedonia by the end of March of the current financial year of any de-commitment risk it has identified based on the information received from the Republic of Macedonia in accordance with Article 33(3) of the FWA and on the need to take decisions to remedy this situation.
- (4) Based on the payment requests submitted by the Republic of Macedonia in accordance with Article 37(4)(b) and (c), the Commission shall again inform the Republic of Macedonia in due time of any risk of automatic de-commitment.
- (5) After receipt of the payment request referred to in Article 37(4)(d) in January following the year n+3 the Commission shall inform the Republic of Macedonia on the amount covered by the automatic de-commitment rule on the basis of the information the Commission has access to.
- (6) By the end of March following the year n+3, the Commission shall issue a letter to the Republic of Macedonia, requesting to confirm the amount covered by the automatic de-commitment rule or send their observations within two months of the receipt of the letter together with the revised financing plan.

#### **ARTICLE 35 FINANCING PLAN FOR THE IPARD II PROGRAMME**

- (1) The financing plan of the IPARD II programme shall lay down, in particular, the maximum amount of the Union contribution, its annual breakdown, the co-financing rates applicable for each measure, and, for Programme monitoring purposes, a breakdown by measure.

- (2) Contracting and making payments by the IPARD Agency shall only start after the IPARD II programme has been adopted by the Commission and after the Financing Agreement referred to in Article 3 including the entrustment of budget implementation tasks has entered into force.

ARTICLE 36 PAYMENTS OF THE UNION CONTRIBUTION

- (1) Only assistance under the IPARD II programme granted in accordance with the Agreements and paid by the IPARD Agency shall be subject to co-financing by the Union.
- (2) In accordance with the provisions as set out for each measure in the programme and for the simplified costs options as referred to in points (b), (c) and (d) as defined by the IPARD Agency in advance of the call for applications, payments by the Commission of the Union contribution shall cover:
- (a) eligible costs actually incurred and paid by recipients;
  - (b) standard unit costs;
  - (c) lump sums not exceeding EUR 100 000, per recipient, per year, of public contribution;
  - (d) flat-rate financing, determined by the application of a percentage to one or several defined categories of costs.
- (3) Where aid is granted on the basis of the simplified costs options as referred to in paragraph (2) points (b), (c) and (d) or additional costs and income foregone, the Republic of Macedonia shall ensure that the relevant calculations are adequate and accurate and established in advance on the basis of a fair, equitable and verifiable calculation. To this end, a body that is functionally independent from the authorities responsible for the IPARD II programme implementation and possess the appropriate expertise shall confirm the adequacy and accuracy of the calculations. The relevant documents shall be provided to the Commission in advance of the implementation of the simplified costs options, for information purposes.
- (4) Payments by the Commission of the Union contribution shall be made within the limits of the funds available in accordance with the Financing Agreement referred to in Article 3. Each payment shall be posted to the earliest open budget commitment made for the IPARD II programme.
- (5) The combined total of pre-financing and interim payments shall not exceed 95% of the Union contribution as set out in the financing table of the IPARD II programme.
- (6) When the ceiling referred to in paragraph (5) is reached, the NAO shall continue transmitting to the Commission the payment requests including the certified statement of expenditures in accordance with Article 37, as well as information about the amounts recovered.
- (7) Expenditure paid by recipients shall be substantiated by receipted invoices or accounting documents of equivalent probative value. Where the assistance is not a function of expenditure, other appropriate documents, as specified in the IPARD II programme may be accepted. In all cases, expenditure shall be certified by the NAO.

ARTICLE 37 PAYMENT REQUESTS BY THE REPUBLIC OF MACEDONIA

- (1) The NAO shall make payment requests for the IPARD II programme. These requests shall include the certified statements of expenditure as laid down in Clause 2(3) of Annex A to the FWA and shall cover, for each IPARD II programme measure, the amount of eligible public expenditure for which the IPARD Agency has actually paid the corresponding Union contribution during the reference period.
- (2) Payment requests shall be drawn up in accordance with the model in Annex 5. They shall be signed and certified, and transmitted by the NAO, on behalf of the Republic of Macedonia, to the Commission, with copies to the Audit Authority.
- (3) At the closure of the programme, the NAO shall provide a final statement of expenditure.
- (4) Once the conditions of Article 35(2) have been fulfilled, the Republic of Macedonia shall submit to the Commission its payment requests by the following deadlines:
  - (a) by 30 April at the latest in the case of expenditure in the period 1 January to 31 March;
  - (b) by 31 July at the latest in the case of expenditure in the period 1 April to 30 June;
  - (c) by 31 October at the latest in the case of expenditure in the period 1 July to 30 September;
  - (d) by 31 January at the latest in the case of expenditure in the period 1 October to 31 December.

The Republic of Macedonia may modify the data declared in the payments requests in the annual statement of expenditure to be submitted by 15 of February of the financial year following the year in which the expenditure has been made. In duly justified cases the Commission may allow the Republic of Macedonia to declare expenditure from previous financial years in the final statement of expenditure under paragraph (3). The expenditure from previous financial years shall be accompanied by an opinion and report of the Audit Authority and its inclusion in the final statement shall be without prejudice to acceptance of accounts decisions in accordance with Articles 48 and 49.

Requests shall be sent even in cases in which no reimbursement is requested.

- (5) Where there are disagreements, differences of interpretation or inconsistencies relating to payment requests for a reference period, resulting in particular from the failure to communicate the information required in the Agreements, and these require further checks, the Republic of Macedonia shall be required to provide additional information. Such information shall be provided in accordance with Article 33 of the FWA and Articles 38 and 40 of this Agreement.

The time limit for payment laid down in paragraph (6) may in such cases be interrupted for all or part of the amount for which payment is claimed, from the date on which the request for information is sent until receipt of the information requested.

Where no solution is found within that time limit, the Commission may interrupt or suspend payments in accordance with Articles 39 and 40 of the FWA.

- (6) Interim payments shall be made by the Commission within 90 days of registering the payment request for which the requirements set out in Article 35 of the FWA are met, without prejudice to the decisions referred to in Articles 48 and 49 of this Agreement, provided that:
- (a) the expenditure declared is eligible for Union funding in accordance with Article 33 of this Agreement;
  - (b) the checks in Article 41 of this Agreement have not indicated any problems;
  - (c) no interruption or suspension of payments has been decided concerning the measure(s) that is or are the subject of the application in question;
  - (d) appropriations are available.

#### ARTICLE 38 PRE-FINANCING

- (1) Pre-financing payments referred to in Article 34 of the FWA may amount to 30% of the Union's contribution for the three most recent years of the IPARD II programme as established in the Financing Agreement. Subject to the availability of budgetary appropriations, pre-financing may be paid in two or more instalments.
- (2) The Commission shall make an initial pre-financing payment of at least 50% of the amount referred to in paragraph (1) as first instalment.

Additional instalments may be paid following a request of the Republic of Macedonia in accordance with the requirements provided for in paragraphs (1) and (4).

- (3) Where the pre-financing payments referred to in paragraph (1) are not sufficient to ensure timely payment of claims from recipients, they may be increased. The increase shall be the amount needed for this purpose. It shall be based on the sum of substantiated expenditure incurred by recipients, but not yet settled due to the exhaustion of Union funding in the IPARD euro account. However, the cumulative amount of payments for pre-financing shall not exceed 30% of the Union contribution for the three most recent years established in the Financing Agreement.
- (4) The total amount paid as pre-financing shall be reimbursed to the Commission if no payment request for the IPARD II programme is sent within 15 months of the date on which the Commission made the first pre-financing payment. The Union contribution to the IPARD II programme shall not be affected by such reimbursement.

#### ARTICLE 39 CALCULATION OF THE AMOUNT TO BE PAID

- (1) The Union contribution to be paid in respect of the eligible public expenditure declared for each measure and for each reference period shall be calculated on the basis of the financing plan in force on the first day of that period.
- (2) The amounts of the Union contribution recovered from recipients under the IPARD II programme during each reference period and the debts that have not been collected within two years of their registration in the debtor's ledger as referred to in Article

47(6) of this Agreement and Clause 4(3)(b)(ix) of Annex A to the FWA shall be deducted from the amount to be paid by the Commission in the payment request for that period in accordance with Article 50 of this Agreement.

- (3) Without prejudice to the ceiling of 95% as provided for in Article 36(5), where the combined total of declarations of expenditure exceeds the total programmed for a given measure, the amount to be paid shall be capped at the amount programmed for that measure in the financing plan in force. Expenditure excluded as a result may be taken into account in a subsequent payment request provided that an adjusted financing plan has been submitted by the Republic of Macedonia and accepted by the Commission.

#### ARTICLE 40 SETTLEMENT OF THE FINAL BALANCE

- (1) For the settlement of the final balance as referred to in Article 37 of the FWA, the deadline referred to in Article 34(2) of this Agreement as laid down in the Financing Agreement shall apply.
- (2) The settlement of the final balance shall not prejudice the adoption of subsequent decisions pursuant to Article 49.
- (3) The settlement shall also not prejudice the follow-up of the provisions laid down in Article 41(7), Article 44 and Article 50.
- (4) No further financial transactions may be made by the Republic of Macedonia on the IPARD euro account after the final payment request was sent to the Commission. The Republic of Macedonia shall ensure that the requirements referred to in Article 37(1) of the FWA are respected until the requirements mentioned in Article 44 of this Agreement are fulfilled. As regards Article 50 of this Agreement, the Commission shall be informed whenever the recovered amounts are recorded in the national accounts.
- (5) The Republic of Macedonia shall set up a system which allows it to follow-up on the requirements set out in paragraph (4). The Republic of Macedonia shall identify the responsible body and shall inform the Commission of the practical arrangements concerning the transfer of responsibilities to this body.

#### ARTICLE 41 PAYMENTS TO THE RECIPIENTS

- (1) The Republic of Macedonia shall ensure that payments to the recipients are:
  - (a) made in national currency and debited as appropriate against the IPARD euro account. The payable order(s) or any other accounting documents of equivalent probative value to the recipient(s) or to their assignee(s) shall as a general rule be issued within three working days of this debit;
  - (b) based on declarations of expenditure incurred by the recipient and evidenced by original receipted invoices. Where the assistance is not a function of expenditure, other appropriate documents, as specified in the IPARD II programme may be accepted.
- (2) In order to be eligible, expenditure shall be in accordance with Article 33(1).

- (3) Payments shall be made by means of a transfer to the bank account on the name of the recipient. Payments to the recipients cannot be seized, withheld or adjusted in any manner in place of a recipient's debt obligation. The IPARD Agency can, however, off-set against the payments, any amount to be recovered from recipients related to financial assistance under the Instrument for Pre-Accession Assistance.
- (4) Where original invoices or the other relevant documents referred to in paragraph (1) point (b) are not retained by the IPARD Agency following receipt, the IPARD Agency shall ensure that copies shall be taken and arrangements made to ensure that the originals will be made available for audit and inspection purposes.
- (5) The NAO and the IPARD Agency shall ensure that total public expenditure by all public bodies in the Republic of Macedonia for each measure and project is identifiable in the IPARD Agency's accounts.
- (6) The IPARD Agency shall maintain records of each payment which include at least the following information:
  - (a) the amount in national currency;
  - (b) the corresponding amount in euros.
- (7) The ratios of Union and national contributions to public expenditure, and of total public expenditure to total eligible costs, shall be determined in national currency.
- (8) The NAO and the IPARD Agency shall ensure that any amount which they find has been paid in excess of the sum due, and which has been incorporated in certified statements of expenditure in accordance with Article 37, is transferred within ten working days in the IPARD euro account and is deducted from the next payment request to the Commission.
- (9) The NAO and the IPARD Agency shall ensure timely treatment of payment requests by recipients. In cases where the interval between receipt of the payment request and issuing of the payment order exceeds six months, Union co-financing may be reduced in accordance with the following rules:
  - (a) where expenditure effected after the deadlines is equal or less than 4% of the expenditure effected before the deadlines, no reduction shall be made, irrespective of the number of months' delay;
  - (b) where expenditure effected after the deadlines is more than 4% of the expenditure effected before the deadlines, all further expenditure effected with a delay of up to:
    - (i) one month shall be reduced by 10%,
    - (ii) two months shall be reduced by 25%,
    - (iii) three months shall be reduced by 45%,
    - (iv) four months shall be reduced by 70%,
    - (v) five months or more shall be reduced by 100%.



For the purposes of this paragraph, the receipt of a payment request is considered the date when a payment request made by the recipient has been received by the relevant services of the Republic of Macedonia, irrespective of whether or not that payment request, when received, is complete of all supporting documents needed to make the payments. The IPARD Agency shall provide for procedures ensuring that missing documents are received from the recipients in time for the payment to be made in accordance with the first subparagraph.

The Commission may apply a different time scale and/or lower or zero reductions, if exceptional management conditions are encountered for certain measures, or if well-founded justifications are provided by the Republic of Macedonia. Delays by the recipient to provide documents missing from the payment request shall not be considered a well-founded justification. The Republic of Macedonia shall establish appropriate provisions in the contracts signed with the recipients setting appropriate deadlines for the provision of missing documents.

Before taking the decision the Commission shall inform the Republic of Macedonia allowing it to make its position known within 10 working days. The Commission shall inform the Republic of Macedonia of its final decision, stating the reasons on which the decision is based.

For any expenditure effected after the deadlines the Republic of Macedonia shall submit to the Commission a detailed justification of the delay, written evidence to substantiate this justification as well as a demonstration of a direct relationship between the justification and the relevant expenditure effected after the deadlines.

- (10) When deciding on cancelling all or part of the Union contribution, the NAO and the IPARD Agency shall take into account the nature and gravity of the irregularities and the financial loss to the Union contribution.

#### ARTICLE 42 EXCHANGE RATE AND INTEREST

- (1) The Republic of Macedonia shall ensure that the rate recorded for conversion between euro and national currency is the monthly accounting rate of the euro established by the Commission for the Republic of Macedonia for the month during which the expenditure was registered in the accounts of the operating structure. However, the following shall apply:
- (a) for payments by the IPARD Agency the date shown in the accounts shall be the date that the payment order is issued to the recipient;
  - (b) for overpayments by the IPARD Agency in accordance with Article 41(8), the rate in the month preceding the month during which the overpayment was first noted;
  - (c) for debts not yet recovered, as well as debts that have not been collected within two years of their registration in the debtor's ledger in accordance Article 50, the rate in the month preceding the month during which the debt was first noted;



- (d) for amounts fixed by the clearance of accounts and/or conformity clearance Decisions, the rate in the month preceding the month during which the Decision was taken;
- (e) for debts and interest recovered in accordance with Article 50 the rate in the month preceding the month during which the debt was recovered;
- (f) for irregular amounts recovered in accordance with Article 51 of the FWA, the rate in the month preceding the month during which the amount was recovered;
- (g) for interest earned on the National Fund's and the IPARD Agency's account(s), the rate in the month the interest was credited to the account(s) which must be at least monthly;
- (h) for the thresholds written in euro in the IPARD II programme for each measure, the exchange rate for conversion between euro and national currency shall be the monthly accounting rate of the euro established by the Commission for the Republic of Macedonia for the month preceding the month during which the related call for application is published.

Points (a) to (h) shall also apply to cases covered by Article 33(8) of the FWA.

- (2) In the event that a rate for a month is not published, the rate for the most recent previous month of publication shall be used.
- (3) Where the time-limits in the Decisions taken pursuant to Articles 48 and 49 are not complied with, any outstanding amount shall generate interest at a rate equal to the Euribor rate for three month deposits published by the European Central Bank plus 1,5% points. That rate shall be the monthly average of the month in which those Decisions were taken.
- (4) Any interest earned on the IPARD euro account remains the property of the Republic of Macedonia. Interest generated by the financing by the Union of the IPARD II programme shall be posted exclusively to the IPARD II programme, being regarded as a resource for the Republic of Macedonia in the form of a national public contribution, and shall be declared to the Commission, at the time of the closure of the IPARD II programme. At the time of the closure of the Programme any amount of interest that has not been spent in the form of a national public contribution shall be returned to the Commission.

#### **TITLE 4: CLOSURE OF A PROGRAMME**

##### **ARTICLE 43 CLOSURE OF THE IPARD II PROGRAMME**

- (1) In addition to the minimum requirements for the settlement of the final balance set out in Article 37(1) of the FWA, the IPARD II programme shall be considered closed for the purposes of Article 48 of the FWA as soon as one of the following conditions are fulfilled:

3

- (a) based on the acceptance of the accounts of the final year in question and of the total years of IPARD II implementation the payment of the final balance due or the issuance of a recovery order by the Commission;
  - (b) de-commitment of appropriations by the Commission;
  - (c) the closure of the debtors' ledger referred to in Clause 4(3)(b)(ix) of Annex A to the FWA and Articles 47(6) and 50(6) of this Agreement.
- (2) The closure of the IPARD II programme shall not affect the obligations of the Republic of Macedonia referred to in Articles 41(9) and 50 and the obligation to continue to retain related documents, in accordance with Article 44, and shall not prejudice a subsequent decision under Article 49.

#### ARTICLE 44 RETENTION OF DOCUMENTS

- (1) The IPARD Agency and the National Fund shall ensure that if they do not hold the documents referred to in Article 49 of the FWA themselves, the documents are kept at the disposal of the Commission for the period referred to in that Article. In the case of situations referred to in Article 43 of the FWA the supporting documents referred to Article 49 of the FWA shall be kept at the disposal of the Commission for at least seven years following that in which the sums are entirely recovered from the recipient and credited to the IPARD II programme or in which the financial consequences of non-recovery are determined in Article 50 of this Agreement.
- (2) In case of a conformity clearance procedure provided for in Article 49 of this Agreement, the supporting documents referred to in paragraph (1) shall be kept at the disposal of the Commission for at least one year after the conclusion of that procedure or, if a conformity decision is the subject of legal proceedings, for at least one year after the conclusion of those proceedings.

### TITLE 5: FINANCIAL CORRECTIONS AND EXAMINATION AND ACCEPTANCE OF ACCOUNTS

#### ARTICLE 45 CONTENT OF THE ANNUAL ACCOUNTS

The annual accounts, composed of the annual financial reports and statement referred to in Article 59(2)(a) of the FWA shall include:

- (a) the revenues and the expenditure of the IPARD II programme, showing Union, national and total revenues and expenditure summarised by measures and presented on an annual basis and submitted using Form D 2 as set out in Annex 6 to this Agreement;
- (b) a table of differences by IPARD II programme and measure, between the expenditure and the revenues declared in the annual accounts and that declared for the same period in the documents referred to in Article 37 of this Agreement, accompanied by an explanation for every difference;
- (c) the table of the amounts to be recovered at the end of the financial year (debtors ledger);

- (d) a list of all payments made in the financial year in line with Annex 9 to this Agreement.

ARTICLE 46 TRANSMISSION OF THE INFORMATION NECESSARY FOR THE EXAMINATION AND ACCEPTANCE OF THE ACCOUNTS

- (1) For the purpose of the examination and acceptance of the accounts pursuant to Article 36 of the FWA, the NAO shall send to the Commission:
  - (a) the annual financial reports and statements referred to in Article 45 of this Agreement, together with any reports by authorities acting under delegation from relevant structures, authorities and bodies as referred to in Article 10(1) and (2) of the FWA;
  - (b) the management declaration by the NAO as referred to in Article 59(2)(b) of the FWA, including a summary of the reports in accordance with Article 59(2)(c) of the FWA.
- (2) The documents referred to in points (a) and (b) of paragraph (1) shall be signed, dated and certified, and transmitted by the NAO, on behalf of the Republic of Macedonia, to the Commission in accordance with Article 59(2) of the FWA with copies to the Audit Authority. The documents shall be sent in one single package together with an electronic copy in accordance with the format and under the conditions established by the Commission.
- (3) The opinions and reports established by the Audit Authority shall be signed, dated and transmitted by the Audit Authority, to the Commission in accordance with Article 59(3) of the FWA with copies to the NAO. The documents shall be sent in one single package together with an electronic copy in accordance with the format and under the conditions established by the Commission.
- (4) At the request of the Commission or on the initiative of the NAO, further information concerning the examination and acceptance of the accounts shall be addressed to the Commission within a time period set by the Commission, taking into account the amount of work required for providing that information. In the absence of that information, the Commission may examine and accept the accounts on the basis of such information as is in its possession.

ARTICLE 47 FORM AND CONTENT OF THE ACCOUNTING INFORMATION

- (1) The form and content of the accounting information referred to in Article 46(1)(a) shall be established in accordance with internationally accepted accounting principles and shall ensure that total public expenditure by all public bodies in the Republic of Macedonia for each measure and project under the IPARD II programme is identifiable in the books and records of the National Fund and the IPARD Agency by an adequate accounting code.
- (2) Where there are disagreements, differences of interpretation or inconsistencies relating to documents and the accounting information referred to in paragraph (1) for a reference period, resulting in particular from the failure to communicate the information required in this Agreement, and these require further checks, the Republic of Macedonia shall be required to provide additional information.

- (3) Where payments due under the IPARD II programme are encumbered by financial claims on the recipient, they shall be deemed to have been made in their entirety:
  - (a) on the date of the payment of the sum still due to the recipient, if the claim is less than the expenditure settled;
  - (b) on the date of the settlement of the expenditure, if the latter is less than or equal to the claim.
- (4) The accounting information shall be used by the Commission for the sole purposes of:
  - (a) carrying out its functions in the context of the examination and acceptance of the accounts or conformity clearance;
  - (b) monitoring developments and providing forecasts in the agricultural sector.

The European Court of Auditors and the European Anti-fraud Office (OLAF) shall have access to that information.

- (5) Payment orders not executed and payments debited to the account and then re-credited shall be deducted, in Form D 2 as set out in Annex 6, from expenditure in respect of the month during which the failure to execute or the cancellation is reported to the IPARD Agency.
- (6) The Republic of Macedonia shall set up, in respect of the IPARD II programme, a system for the recognition of all amounts due and for the recording in a debtors' ledger of all such debts, including irregularities prior to their receipt. Without prejudice to Article 41(5) or any national provisions concerning recovery of debts, any financial contribution charged to the Union in respect of these sums including irregularities shall be written off at the end of the second year following its registration in the debtors ledger and deducted from the next request for payment as provided for in Article 39(2). The IPARD Agency and the National Fund shall ensure that any amounts recovered are credited to the IPARD euro account within three working days of the date of recovery.

#### ARTICLE 48 EXAMINATION AND ACCEPTANCE OF ACCOUNTS PROCEDURES

- (1) The acceptance of accounts decision shall confirm that the annual financial reports and statements referred to in Article 45(a) and (c) as included in the annual accounts are complete, accurate and true. It shall not prejudice the adoption of a subsequent conformity clearance decision, pursuant to Article 49.  
The acceptance of accounts decision shall also cover the balance of the IPARD euro account.
- (2) The Commission shall communicate to the Republic of Macedonia the results of its analysis of the information supplied, together with any amendments it proposes, by 15 July following the end of the financial year at the latest.
- (3) The amount which, as a result of the acceptance of accounts decision, is normally recoverable from or payable to the Republic of Macedonia shall be established by deducting the interim payments in respect of the financial year concerned from the expenditure recognised for the same year in accordance with paragraph (1). That

amount shall be deducted by the Commission from or added to the following interim payment or the final payment.

- (4) Where the amount to be deducted fixed by the acceptance of accounts decision exceeds the level of possible subsequent payments, the NAO shall ensure that the amount not covered by the balance shall be credited to the Commission in euro within two months of notification of that decision. The Commission may however, on a case by case basis, decide that any amount to be credited to it shall be offset against payments due to be made by the Commission to the Republic of Macedonia under any Union instrument.
- (5) This Article shall apply *mutatis mutandis* to pre-financing payments within the meaning of Article 38.
- (6) Article 84 of the FWA shall not apply to the financial clearance.

#### ARTICLE 49 CONFORMITY CLEARANCE

- (1) If the Commission finds that expenditure under the IPARD II programme has been incurred in a way that has infringed applicable rules, it shall decide what amounts are to be excluded from Union financing.
- (2) The Commission shall assess the amounts to be excluded on the basis of the gravity of the non-conformity recorded. It shall take due account of the nature and the gravity of the non-conformity and of the financial damage caused to the Union.
- (3) When, as a result of any inquiry, the Commission considers that expenditure was not effected in compliance with the applicable rules, it shall communicate its findings to the NAO, and indicate the corrective measures needed to ensure future compliance with those rules.

The communication shall make reference to this Article. The NAO shall reply within two months of receipt of the communication, with copy to the Audit Authority, and the Commission may modify its position in consequence. In justified cases, the Commission may agree to extend the period for reply.

After expiry of the period for reply, the Commission may request additional information and, where necessary, convene a bilateral meeting.

- (4) Within two months from the date of the reception of the request for additional information or the minutes of the bilateral meeting referred to in the third subparagraph of paragraph (3), the NAO shall communicate any information requested during that meeting or any other information which it considers useful for the ongoing examination.

In justified cases, the Commission may, upon reasoned request of the NAO, authorise an extension of the period referred to in the first subparagraph. The request shall be addressed to the Commission, with copy to the Audit Authority, before the expiry of that period.

After the expiry of the period referred to in the first subparagraph, the Commission<sup>4</sup> shall formally communicate its conclusions to the NAO, with copy to the Audit Authority, on the basis of the information received in the framework of the

conformity clearance procedure. The communication shall evaluate the expenditure which the Commission envisages to exclude from Union financing.

Where the Commission proposes a financial correction, the NAO shall be given the opportunity to provide its assessment of the actual financial impact of the irregularity. The communication of the assessment to the Commission shall take place within two months from the date of reception of the Commission's proposal for a financial correction. In justified cases the Commission may agree to extend the period for reply.

- (5) The NAO shall inform the Commission, copy to the Audit Authority, of the corrective measures it has undertaken to ensure compliance with the applicable rules and the effective date of their implementation.
- (6) The Commission may, at any stage, terminate the procedure, without financial consequences for the Republic of Macedonia, if it expects that the possible financial effects of non-compliance identified as a result of an inquiry referred to in paragraph (1) would not exceed EUR 10 000 and 2% of the relevant expenditure or the amounts to be recovered.
- (7) The deductions from the Union financing shall be made by the Commission from the following interim payment or the final payment. However, at the Republic of Macedonia's request and where warranted by the materiality of the deductions the Commission may set a different date for the deductions.
- (8) In accordance with Article 45(1) of the FWA the deductions made by the Commission shall not be reallocated to the IPARD II programme.
- (9) Article 84 of the FWA shall not apply to the conformity clearance.

#### ARTICLE 50 RECOVERY OF FUNDS

- (1) The financial adjustments and reuse of the Union contribution shall be undertaken by the NAO and shall be subject to the following conditions:
  - (a) where irregularities are detected, the NAO shall extend its inquiries to cover all operations liable to be affected by such irregularities;
  - (b) the NAO shall notify the corresponding adjustments to the Commission, with copy to the Audit Authority;
  - (c) amounts of the Union contribution which are cancelled and amounts recovered shall be reallocated to the IPARD II programme in accordance with Article 45(2) of the FWA.
- (2) When the annual accounts are sent, as provided for in Article 46, the NAO shall provide the Commission, with copy to the Audit Authority, with a summary report on the recovery procedures undertaken in response to irregularities. This shall give a breakdown of the amounts not yet recovered, by administrative and/or judicial procedure and by year of the primary administrative or judicial finding of the irregularity. Any interest recovered by the Republic of Macedonia attributable to the IPARD II programme in respect of debts recovered shall be recorded in the Republic of Macedonia's accounts.

- (3) The Union contribution not recovered by the IPARD Agency from the recipients within two years of their registration in the debtor's ledger shall be refunded by the NAO to the Union budget. Where possible, the amount recovered shall be deducted by the Commission from the following interim payment or the final payment to the Republic of Macedonia. The Republic of Macedonia shall ensure that any amounts recovered are credited to the IPARD euro account within three working days of the date of recovery.
- (4) The Republic of Macedonia shall ensure that any amounts to be recovered from recipients in accordance with Article 51 of the FWA are established taking into account the nature and gravity of the irregularities and the financial loss to the Union contribution and are timely registered in the debtor's ledger. If the Commission finds that the late registration of debts has resulted in a lower amount of debts written off in accordance with paragraph (3), it shall determine the financial correction to be applied under Article 49 of this Agreement.
- (5) Where it has been possible to effect the recovery referred to in paragraph (1) when the combined total of declarations of expenditure exceeds the ceiling of 95% as provided for in Article 36(5) of this Agreement or after the final payment by the Union for the IPARD II programme has been made, the NAO shall refund the sums recovered to the Union budget in accordance with the procedures laid down in Article 46 of the FWA.
- (6) Any Union contribution to the IPARD II programme not recovered at the date of the final closure as referred to in Article 48(1) of the FWA and in Article 43 of this Agreement shall be written-off in the debtor's ledger and the corresponding amount shall be refunded to the Union budget. This payment shall not prejudice the adoption of a subsequent decision pursuant to Article 49 of this Agreement.

## **SECTION VI MONITORING, EVALUATION AND REPORTING**

### **TITLE 1: PROGRAMME MONITORING**

#### **ARTICLE 51 PROGRAMME MONITORING AND MONITORING INDICATORS**

- (1) The Managing Authority and the monitoring committee for the IPARD II programme (hereinafter referred to as "IPARD II monitoring committee") shall monitor the effectiveness and the quality of the implementation of the IPARD II programme. They shall report to the IPA monitoring committee and to the Commission on progress of the measures.
- (2) Programme monitoring shall be carried out by reference to the indicators presented in the IPARD II programme.

#### **ARTICLE 52 IPARD II MONITORING COMMITTEE**

- (1) The IPARD II monitoring committee, which shall be established after adoption of the programme, shall be chaired by a senior representative of the Republic of Macedonia, who shall have voting rights.
- (2) The Commission, the operating structure, the NAO and the NIPAC shall participate in the work of the IPARD II monitoring committee without voting right.



- (3) For the purposes of Article 53(2) of the FWA, the IPARD II monitoring committee shall examine the results of the IPARD II programme, in particular the achievement of the targets set for the different measures and the progress on utilisation of the financial allocations to those measures. In this regard, the Managing Authority shall ensure that all relevant information in relation to the progress of measures is made available to the monitoring committee and the NIPAC.
- (4) The IPARD II monitoring committee shall periodically review progress made towards achieving the objectives set out in the IPARD II programme. For this purpose, it shall, in particular, be given the following:
  - (a) information on any sectors or measures where difficulties are experienced;
  - (b) information on the results of verifications carried out.
- (5) Article 53(3)(f) of the FWA shall be interpreted for the IPARD II monitoring committee in a way that the IPARD II monitoring committee has to consider and approve, where appropriate, any proposal drawn up by the Managing Authority to amend the IPARD II programme to be submitted to the Commission, with copy to the NIPAC and the NAO.
- (6) Notwithstanding Article 8(4), the IPARD II monitoring committee may, following consultation with the Managing Authority and the IPARD Agency, propose to the Managing Authority for submission to the Commission, with copy to the NIPAC and the NAO, amendments or reviews of the IPARD II programme to ensure the achievements of the Programme's objectives and enhance the efficiency of the assistance provided.
- (7) The IPARD II monitoring committee shall consider and approve the annual and final implementation reports before they are sent to the NIPAC for submission to the Commission, with copies to the NAO and the Audit Authority.
- (8) The IPARD II monitoring committee shall examine the evaluations of the IPARD II programme referred to in Article 57.
- (9) The IPARD II monitoring committee shall consider and approve the plan of visibility and communication activities referred to in Article 30 as well as any subsequent updates of the plan.
- (10) The IPARD II monitoring committee shall be consulted on the technical assistance activities under the IPARD II programme. It shall consider and approve each year an indicative annual action plan for the implementation of technical assistance activities including indicative amounts for information purposes.
- (11) Each visit and seminar co-financed by the Union under measure "technical assistance" of the IPARD II programme shall require the submission of a written report to the IPARD II monitoring committee.
- (12) When required by the IPARD II programme to give an opinion on any matter, the IPARD II monitoring committee shall act accordingly.



- (13) All final documents of IPARD II monitoring committee meetings shall be made public.

#### ARTICLE 53 INDICATORS

- (1) The progress, efficiency and effectiveness of the IPARD II programme in relation to its objectives shall be measured by means of indicators relating to the baseline situation as well as progress with regard to financial execution.
- (2) The IPARD II programme shall specify a limited number of additional indicators specific to that Programme.

### TITLE 2: EVALUATION

#### ARTICLE 54 PRINCIPLES FOR THE EVALUATION OF THE IPARD II PROGRAMME

- (1) For the purposes of Article 55 of the FWA, evaluations shall aim to improve the quality, effectiveness and consistency of the assistance from Union funds and the strategy and implementation of the IPARD II programme.
- (2) The IPARD II programme shall be subject to ex-ante and ex-post and, where considered as appropriate by the Commission, interim evaluations carried out by independent evaluators under the responsibility of the Republic of Macedonia.
- (3) The evaluations shall assess the implementation of the IPARD II programme towards the achievement of objectives set out in Article 16(5) of the FWA.
- (4) The evaluations shall examine the degree of utilisation of resources, the effectiveness and efficiency of the programming, its socio-economic impact and its impact on the defined objectives and priorities. They shall cover the goals of the IPARD II programme and aim to draw lessons concerning rural development policy. They shall identify the factors which contributed to the success or failure of the implementation of the IPARD II programme, including the sustainability of actions and identifications of best practices.
- (5) Evaluation reports shall explain the methodology applied, and include an assessment of the quality of the data and the findings.
- (6) The quality and implications of evaluations shall be assessed by the Managing Authority, the IPARD II monitoring committee and the Commission.
- (7) The results of the ex-ante and the interim evaluations shall be taken into account in the programming and implementation cycle.

#### ARTICLE 55 EX-ANTE EVALUATION OF THE IPARD II PROGRAMME

- (1) Ex-ante evaluation shall form part of drawing up the IPARD II programme and aim to optimise the allocation of budgetary resources and improve programming quality. It shall identify and appraise medium and long-term needs, the goals to be achieved, the results expected, the quantified targets, the Union value-added, the extent to which the objectives, in accordance with Article 16(5) of the FWA have been taken into account, the lessons learned and the quality of the procedures for implementation, programme monitoring, evaluation and financial management.

44

- (2) The Republic of Macedonia shall ensure that the ex-ante evaluator is involved in the process of development of the IPARD II programme, is included in the development of the SWOT analysis, in the design of the programme's intervention logic and in the establishment of the programme's targets.
- (3) Ex-ante evaluation shall be carried out under the responsibility of the Republic of Macedonia.

#### ARTICLE 56 EVALUATION PLAN FOR THE IPARD II PROGRAMME

- (1) An evaluation plan shall be drawn up by the Managing Authority, in consultation with the NIPAC, for the IPARD II programme in accordance with Article 57 of the FWA. The evaluation plan shall be submitted to the monitoring committee no later than one year after the adoption by the Commission of the IPARD II programme.
- (2) The Managing Authority and the IPARD II monitoring committee shall use the evaluation plan to:
  - (a) examine the progress of the IPARD II programme in relation to its goals by means of result and, where appropriate, impact indicators;
  - (b) improve the quality of the IPARD II programme and its implementation;
  - (c) examine proposals for substantial changes to the IPARD II programme;
  - (d) prepare for interim and ex-post evaluation.
- (3) The Managing Authority shall report each year on the results achieved under the evaluation plan to the IPARD II monitoring committee with copies to the Audit Authority. A summary of the activities shall be included in the annual report provided for in Article 59.

#### ARTICLE 57 INTERIM EVALUATION

- (1) If the Commission considers as appropriate, in the third year following the year of adoption of the first entrustment of budget implementation tasks for the IPARD II programme, an interim evaluation shall be performed.
- (2) The interim evaluation shall propose measures to improve the quality of the IPARD II programme and its implementation, where appropriate. In particular the Republic of Macedonia shall ensure that the interim evaluation examines the initial results of the IPARD II programme, their consistency with the ex-ante appraisal, the relevance of the targets and objectives and the extent to which they have been attained. It shall also assess the quality of Programme monitoring and implementation and the experience gained in setting up the system for implementation of the IPARD II programme.
- (3) The interim evaluation shall be submitted to the IPARD II monitoring committee, and to the Commission by 31 December of the year referred to in paragraph (1).
- (4) In addition to the assessment referred to in Article 54(7), the IPARD II monitoring committee, the Managing Authority and the Commission shall consider the implications of the evaluation with a view to reviewing the IPARD II programme.

- (5) The Managing Authority shall inform the Commission about the follow-up to the recommendations in the evaluation report. If the Republic of Macedonia fails to submit the interim evaluation report by the date referred to in paragraph (3), Article 37(5) shall apply.

#### ARTICLE 58 EX-POST EVALUATION

- (1) At the latest by the end of the first year after the programme implementation period, an ex-post evaluation shall be prepared by the Republic of Macedonia for the IPARD II programme. That report shall be completed and submitted to the Commission not later than the end of that year.
- (2) On the basis of the evaluation results already available as well as evaluation questions relevant to the IPARD II programme, the ex-post evaluation shall cover the utilisation of resources and the effectiveness and efficiency of the IPARD II programme, its impact and its consistency with the ex-ante evaluation. It shall cover factors contributing to the success or failure of implementation, the achievements of the IPARD II programme and results, including their sustainability. It shall draw conclusions relevant to the IPARD II programme and to the enlargement process.
- (3) If the Republic of Macedonia fails to submit the ex-post evaluation report by the date referred to in paragraph (1), Article 37(5) shall apply.

### TITLE 3: REPORTING

#### ARTICLE 59 ANNUAL AND FINAL IMPLEMENTATION REPORTS

- (1) By 30 June each year following a full calendar year of implementation of the IPARD II programme the Managing Authority, after consultation with the IPARD Agency, shall draw up, annual reports on the implementation of the IPARD II programme in the previous calendar year, in accordance with Article 60(2) of the FWA. The first report submitted shall cover the calendar years from 2014 onwards.
- (2) The Managing Authority shall draw up a final report on the implementation of the IPARD II programme. The final report shall be submitted at the latest six months after the final date of eligibility of expenditure under the IPARD II programme in accordance with Article 29(4) of the FWA.
- (3) The annual implementation reports shall cover the previous calendar year and shall include data related to the calendar year before and the cumulative financial and monitoring data for the whole period of implementation of the IPARD II programme as well as aggregated monitoring tables. The final reports on implementation of the IPARD II programme shall cover the whole period of implementation and may include the last annual report.
- (4) The reports referred to in paragraphs (1) and (2) shall be sent, after examination and approval by the IPARD II monitoring committee, to the NIPAC for submission to the Commission with copies to the NAO and the Audit Authority.
- (5) All annual and final implementation reports shall include the following information:
- (a) any change in general conditions of relevance to the implementation of the IPARD II programme, in particular, the main socio-economic trends, changes<sup>46</sup> in national, regional or sectoral policies and, where applicable, their

implications for the consistency between IPARD II assistance and that from other Union financial instruments;

- (b) the progress in the implementation of priorities and measures in relation to the attainment of the objectives of the IPARD II programme by reference to the financial data, common and programme-specific indicators and quantified target values, including changes in the value of result indicators where appropriate. The data transmitted shall relate to values for indicators for fully implemented operations and also, where possible, having regard to the stage of implementation, for selected operations. They shall also set out a synthesis of the findings of all evaluations of the programme that have become available during the previous calendar year, any issues which affect the performance of the programme, and the measures taken;
- (c) on financial commitments and expenditure by measure, and a summary of the activities undertaken in relation to the evaluation plan;
- (d) the steps taken by the Managing Authority, the IPARD II Agency and the IPARD II monitoring committee to help to ensure the quality and effectiveness of implementation, in particular:
  - (i) a summary of any significant problems encountered in implementing the IPARD II programme and any action taken, including that on recommendations for adjustments made pursuant to paragraph (8);
  - (ii) a summary of the results of the verifications carried out per measure and of the irregularities detected;
  - (iii) the use made of technical assistance;
  - (iv) the steps taken to involve local bodies to a greater extent;
  - (v) the steps taken to ensure publicity for the IPARD II programme;
  - (vi) data to demonstrate that Union funds are complementing funding available in the Republic of Macedonia.
- (e) the steps taken to ensure co-ordination of all the Union pre-accession assistance referred to in Article 4;
- (f) financial tables showing Union, national and total expenditure per measure and/or sector;
- (g) a summary of the activities undertaken in relation to the evaluation plan in accordance with Article 56;
- (h) a description of the activities carried out for the implementation of the plan of visibility and communication activities referred to in Article 30.

The content and presentation of the annual and final implementation reports shall be based on the Commission guidelines.

2

- (6) The Commission shall inform the Republic of Macedonia within 15 working days of the date of receipt of the annual implementation reports if it is not admissible, failing which it shall be deemed admissible.
- (7) The Commission shall inform the Republic of Macedonia of its observations within four months of the date of receipt of the annual implementation report and within five months of the date of receipt of the final implementation report. Where the Commission does not provide observations within those deadlines, the reports shall be deemed to be accepted.
- (8) If, after this review, the Commission makes comments to the Republic of Macedonia concerning issues which significantly affect the implementation of the IPARD II programme the Republic of Macedonia shall inform the Commission of the action taken on these comments within three months. Where the Commission, without prejudice to the Decisions to be taken pursuant to Articles 48 and 49, makes recommendations to the Republic of Macedonia for adjustments aimed at improving the effectiveness of the Programme monitoring or management arrangements for the IPARD II programme, the Republic of Macedonia shall subsequently demonstrate the steps taken to improve the Programme monitoring or management arrangements or it shall explain why it has not so acted within three months of the receipt of the Commissions' comments. The IPARD II monitoring committee shall be informed on these activities.

#### **SECTION VII      SPECIFIC PROVISIONS ON MULTI-ANNUAL ACTION PROGRAMMES WITH SPLIT COMMITMENTS**

[No complementary provisions.]

#### **SECTION VIII      SPECIFIC PROVISIONS ON CROSS-BORDER COOPERATION PROGRAMMES**

[No complementary provisions.]

#### **SECTION IX      FINAL PROVISIONS**

Articles 81 to 86 and 88 to 90 of the FWA shall apply *mutatis mutandis* to this Agreement.

##### **ARTICLE 60      APPLICABILITY OF THE SECTORAL AGREEMENTS FOR IPA**

Sectoral Agreements signed under IPA between the Commission and the Republic of Macedonia shall remain applicable to assistance adopted under previous pre-accession instruments, until such assistance is completed in accordance with the terms of the relevant Sectoral Agreements. However, Articles 45 to 49 of this Agreement shall apply in respect of expenditure under IPA when financial clearance or conformity clearance procedure is instigated after the entry into force of this Agreement.

##### **ARTICLE 61      ADDRESS FOR COMMUNICATIONS**

As regards Article 85 of the FWA, the addresses shall be as follows:

- (1) For all correspondence other than that referred to in point (2):

48

For the European Union:

European Commission  
Directorate General for Agriculture and Rural Development  
Unit for Pre-accession assistance for agriculture  
Rue de la Loi 130  
BE - 1049 Bruxelles

For the Republic of Macedonia:

Secretariat for European Affairs  
Government of the Republic of Macedonia  
Kej Dimitar Vlahov 4  
1000 Skopje  
The Republic of Macedonia  
Telephone: +389 2 3 200 104  
Fax: +389 2 3114 569  
E-mail: [cabinet@sep.gov.mk](mailto:cabinet@sep.gov.mk)

- (2) For correspondence relating to information set out in Article 51(2) of the FWA, the addresses shall be as follows:

For the European Union:

European Commission  
OLAF – European Anti-Fraud Office  
Directorate C  
30, Rue Joseph II  
BE – 1049 Bruxelles  
Website: [http://ec.europa.eu/anti\\_fraud/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/anti_fraud/index_en.htm)

For the Republic of Macedonia:

Ministry of Finance  
Financial Police  
Kej Dimitar Vlahov 4/4  
1000 SKOPJE  
Telephone: +398 2 3 106 295  
Fax: +389 2 3 231 578  
E-mail: [suzana.petrovska@finance.gov.mk](mailto:suzana.petrovska@finance.gov.mk)

#### ARTICLE 62 NON-COMPLIANCE AND TERMINATION

Without prejudice to Article 90 of the FWA, where the Commission has detected non-compliance with the obligations of this Agreement, it:

- (a) shall notify the Republic of Macedonia of its intentions, with justification(s),  
and

(b) shall have the right, with regard to the IPARD II programme, but without prejudice to the Decisions referred to in Articles 48 and 49:

- (i) to make financial corrections against the Republic of Macedonia,
- (ii) to cease to transfer money to the Republic of Macedonia,
- (iii) to refrain from undertaking any new financial obligations on the part of the Union, and
- (iv) if appropriate, to terminate this Agreement with effect from the time non-compliance was first detected.

#### ARTICLE 63 ENTRY INTO FORCE

This Agreement shall enter into force on the date on which the last of the Parties informs the other one in writing of its approval in accordance with the existing internal legislation or procedure of the Party.

#### ARTICLE 64 SIGNATURE

This Agreement is drawn up in duplicate in the English language.

Signed, for and on behalf of the Government of the Republic of Macedonia, in Skopje,  
on .....

**by Mr Fatmir BESIMI, PhD**  
**Deputy Prime Minister for European Affairs**  
**National IPA Coordinator**

Signed, for and on behalf of the European Commission, in Brussels, on .....

**by Mr Jerzy PLEWA**  
**Director-General for Agriculture and Rural Development**  
**Delegated Authorising Officer**

# ANNEX 1 MAIN FUNCTIONS OF THE INTERNAL CONTROL SYSTEM

The structures, authorities and bodies of the internal control system as defined in Articles 10(1)(c) and 10(2) of the FWA shall have an organisational structure allowing them to execute the following main functions in respect of IPARD expenditure:

The basic approach for the allocation of functions and responsibilities shall be established in accordance with the following table:

| General Functions      | Specific Functions                                                            | Management Structure |               | Operating Structure |                    |
|------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|----------------------|---------------|---------------------|--------------------|
|                        |                                                                               | NAO Support Office   | National Fund | IPARD Agency        | Managing Authority |
| Managing functions     | Selection of measures                                                         |                      |               |                     | *                  |
|                        | Programme monitoring                                                          |                      |               |                     | *                  |
|                        | Management of IPA II accounts and financial operations                        |                      | *             |                     |                    |
|                        | Evaluation                                                                    |                      |               |                     | *                  |
|                        | Reporting                                                                     |                      |               | *                   | *                  |
|                        | Coordination                                                                  |                      |               |                     | *                  |
| Paying functions       | Authorisation and control of commitments                                      |                      |               | *                   |                    |
|                        | Authorisation and control of payments                                         |                      | (*)           | *                   |                    |
|                        | Execution of payments                                                         |                      |               | *                   |                    |
|                        | Accounting for commitment and payment                                         |                      | *             | *                   |                    |
|                        | Debt management                                                               |                      | *             | *                   |                    |
|                        | Treasury                                                                      |                      | *             |                     |                    |
| Implementing functions | Selection of projects                                                         |                      |               | *                   |                    |
|                        | Publicity                                                                     |                      |               | *                   | *                  |
|                        | Provide assurance on the effective functioning of the internal control system | *                    |               |                     |                    |
| Audit functions        | Internal audit                                                                | *                    | *             | *                   |                    |

In case it is indicated as optional (\*), the function may be allocated depending on the size, the responsibilities and other specific features of the internal control systems.

Unless the Commission expressly and explicitly provides for otherwise, allocations of functions and responsibilities must not be in contradiction to the basic approach as shown in this Annex.

## Managing functions



- (a) *Selection of the measures*: the objective of this function is that according to Article 10(1)(c)(i) of the FWA the Managing Authority is responsible for the selection of measures and their publicity including the selection of measures under each call in accordance with Article 8(2)(c) of this Agreement.
- (b) *Programme monitoring*: the objective of this function is to monitor the effectiveness and the quality of the implementation of the IPARD II programme. It shall be carried out by reference to relevant physical, environmental and financial indicators. It shall also ensure that operations are selected for funding in accordance with the criteria and mechanism applicable to the programme, and comply with the relevant Union and national rules.
- (c) *Management of IPA II accounts and financial operations*: the objective of this function is to ensure a smooth financial management including recording of activities, transferring of funds and making financial adjustments when necessary.
- (d) *Evaluation*: the objective of this function is to improve the quality, effectiveness and consistency of the assistance from Union funds and the strategy and implementation of the IPARD II programme. The evaluations shall examine the degree of utilisation of resources, the effectiveness and efficiency of the programming and its socio-economic impact on the defined objectives and priorities, and shall, as a general rule, be accompanied by achievement related criteria and indicators.
- (e) *Reporting*: the objective of this function is to ensure that implementation of the Programme and progress of the individual operations and measures are reported in a way which helps to ensure the effective and efficient implementation of the measure, using adequate information and communication systems.
- (f) *Coordination*: the objective of this function is to guide and monitor the work of the IPARD II monitoring committee in accordance with Article 53 of the FWA, notably by providing the documents necessary for monitoring the quality of the implementation of the programmes.

#### **Paying functions**

- (a) *Authorisation and control of commitments and payments*: the objective of this function is to establish that the applications for approval of operations and subsequent amount to be paid to a claimant or to their assignee(s) is in conformity with the Agreements and eligible for the Union assistance claimed, which shall include, inter alia, the administrative and, where appropriate, on-the-spot verifications, in particular those concerning the regularity and legality of the expenditure:
  - (i) checking the eligibility of applications for approval and request for payment,
  - (ii) checking of compliance with commitments entered into, concerning project approvals,
  - (iii) where appropriate, checking of tendering and contracting procedures and verification of the work carried out or services supplied,
  - (iv) applying the necessary verifications.

Verifications may include pre-project selection checks, re-measurement, checks on quantity and quality of goods or services delivered, an analysis or a sample control, pre-payment checks, ex-post payment checks and any special provisions for implementing the Agreements as to the regularity and legality of the expenditure. In order to establish the regularity and legality, verifications shall include, where appropriate, examinations of a technical nature, which can involve economic financial assessments and checks of a specific agricultural, technical or scientific nature.

- (b) *Execution of payments*: the objective of this function is the issuing of an instruction to the Operating Structure's bankers, or, in appropriate cases, a governmental payments office, to pay the authorised amount to the claimant (or their assignee(s)).
- (c) *Accounting for commitment and payment*: the objective of this function is the recording of all commitments and payments in the separate books of accounts for IPARD II expenditure, which will normally be in the form of an electronic data processing system, and the preparation of periodic summaries of expenditure, including the expenditure declarations to the Commission. The books of account shall also record the assets financed by the IPARD II funds, in particular concerning un-cleared debtors.
- (d) *Debt management*: the objective of this function is to have a system in place for the recognition of all amounts due and for the recording in a debtors' ledger of all such debts, including irregularities, prior to their receipt.
- (e) *Treasury*: the objective of this function is to organise the bank accounts, requesting funds from the Commission, verifying the existence and correctness of the co-financing elements, authorising the transfer of IPARD II funds from the Commission to the IPARD Agency or to the recipients and the financial communication to the Commission, which includes the quarterly payment applications and annual declarations.

The organisational structure shall provide for clear assignment of authority and responsibility at all operational levels and for separation of the paying functions referred to in points (a), (b) and (c), the responsibilities of which shall be defined in an organisational chart.

#### **Implementing functions**

- (a) *Selection of projects*: the objective of this function is to select projects in accordance with the criteria, mechanisms and rules applicable to the IPARD II programme. Exceptionally, this function may be carried out by the Managing Authority for the measures 'Implementation of local development strategies - LEADER approach' and 'Technical assistance'.
- (b) *Publicity*: the objectives of this function are both:
  - (i) the issuing of calls for applications and publicising terms and conditions for eligibility, including information on contractual obligations and possible sanctions in the event of non-compliance with those obligations and, where necessary, the issue of approval to commence work, and

(ii) to highlight the role of the Union and to ensure the transparency of Union assistance.

(c) *Provide assurance on the effective functioning of the internal control system:* the objective of this function is to continuously check the good performance of the internal control system, including necessary measures as follow-up of audit findings and detected irregularities.

#### **Audit functions**

*Internal audit:* the objective of this function is to ensure that regular specific activities are carried out to provide higher management with independent review of the subordinate systems.

## ANNEX 2 INTERNAL CONTROL FRAMEWORK

For the purposes of Annex B to the FWA the following provisions shall apply:

### 1. Control environment

#### General complementary provisions to Section 1 of Annex B to the FWA

##### Delegation

Part or all of the evaluation, reporting, authorisation and control functions<sup>6</sup> may be delegated to other bodies provided that the following conditions are fulfilled:

- (1) A written agreement must be concluded specifying, apart from the delegated tasks, the nature of the information and the supporting documents to be submitted to the delegating entity and the time limit within which they must be submitted. The agreement must enable the delegating entity to comply with the requirements from Annex B to the FWA and this Annex. A sufficient audit trail shall be maintained.

The Agreement shall provide for access by duly authorised agents or representatives of the Republic of Macedonia or the Union to information held by these delegated bodies and for investigation by such officials of applications including carrying out of checks on projects and recipients of aid and any other information they need for the execution of their tasks.

- (2) The concerned structures, authorities and bodies of the Management and Control System (hereinafter referred to as "MCS") shall in all cases remain responsible for the efficient and sound management of the IPARD assistance concerned. It remains fully responsible for the legality and regularity of the underlying transactions, including protecting the Union's financial interest.
- (3) The responsibilities and obligations of the other body, notably concerning the control and verification of the compliance with the Agreements and any applicable guidelines, shall be clearly defined.
- (4) The concerned structures, authorities and bodies of the MCS shall ensure that the other body has effective systems for ensuring that it fulfils its tasks in a satisfactory manner.
- (5) The body shall explicitly confirm to the concerned structures, authorities and bodies of the MCS that it in fact fulfils its tasks and shall describe the means employed.
- (6) The concerned structures, authorities and bodies of the MCS shall regularly review the tasks delegated to confirm that the work performed is of satisfactory standard and that it is in compliance with the Agreements.

---

<sup>6</sup> In no case may the functions of execution of payment, and of accounting of commitment and payment be delegated. 56

- (7) The Audit Authority shall report on the delegated functions as if they were managed by the delegating entity itself.

The conditions set out in points (1), (2), (3) and (5) shall apply *mutatis mutandis* in the cases where the delegating entity functions are performed by another body as part of its regular tasks on the basis of national legislation.

#### **Specific complementary provisions to Section 1 of Annex B to the FWA**

Reference is made to Section 1 of Annex B to the FWA.

##### **(d) Staff planning, recruitment, retention, training and appraisal**

For the purposes of point (d) of Section 1 of Annex B to the FWA, staff training shall be appropriate at all operational levels including fraud awareness.

For the purposes of the third indent of point (d) of Section 1 of Annex B to the FWA, job descriptions shall include the setting of financial limits of commitments and payments to the authority of the jobholder.

## **2. Risk management**

[No complementary provisions]

## **3. Control activities**

#### **General complementary provisions to Section 3 of Annex B to the FWA**

Ensuring a sound internal control requires the following common written procedures:

##### **A. Procedures for authorising applications and payment request:**

- (1) The relevant structures, authorities and bodies of the MCS shall lay down detailed procedures for the receipt, recording and processing of applications for project approval, payment requests and invoices including a description of all documents to be used.
- (2) Each official responsible for authorisation shall have at his/her disposal a detailed checklist of the verifications to be carried out, and shall attest in the supporting documents of the payment request that those verifications have been carried out. That attestation may be made by electronic means. There shall be evidence of systematic, such as sample, system or plan-based review of the work by a senior staff member. The analysis of the project shall be guided by the principles of sound financial management.
- (3) A payment request shall be authorised for payment only after sufficient verifications have been carried out to ensure compliance with the Agreements. Those verifications shall include those required by the regulation governing the specific measure under which aid is claimed, and those required pursuant to Article 51 of the FWA to prevent and detect irregularities and fraud with particular to the risks observed.

57

- (4) The management shall, at an appropriate level, be informed on a regular and timely basis of the results of administrative and on-the-spot verifications carried out, so that the sufficiency of those verifications may always be taken into account before a payment request is settled.
- (5) The administrative verification performed shall be detailed in a checklist (see (2) accompanying each payment request or batch of payment requests. The checklist shall be accompanied by an attestation of the eligibility of the approved payment requests and of the nature, scope and limits of the work done. In addition, there shall be an assurance that the criteria for the granting of aid, including contracting, have been respected and that all applicable Union and national rules, including those fixed in the rural development program, have been complied with. The on-the-spot verification performed shall be detailed in a report in accordance with Article 15 or Article 21 of this Agreement.

If any on-the-spot or administrative verification is not exhaustive, but performed on a sample of payment requests, the payment requests selected shall be identified, the sampling method described, the results of all inspections and the measures taken in respect of discrepancies and irregularities reported upon. The supporting documents shall be sufficient to provide assurance that all the required verifications on the eligibility of the authorised payment requests have been performed.

- (6) Where documents (in paper or electronic form) relating to the payment requests authorised and verifications made are retained by other bodies, both those bodies and the concerned structures shall set up procedures to ensure that the location of all such documents relevant to specific payments is recorded.
- (7) Applications from claimants shall be processed in a timely manner.
- (8) Criteria for assessing applications and their order of priority shall be clearly defined and documented.

#### **B. Procedures for payment**

- (1) The concerned structures, authorities and bodies of the MCS as defined in Article 10(1) and (2) of the FWA shall adopt the necessary procedures to ensure that the national authorities can fulfil their contractual commitments regardless of the delays or interruptions in funding from the Commission.
- (2) The national authorities shall adopt the necessary procedures to ensure that payments are made only to bank accounts belonging either to recipients or to their assignees. The payment shall be made by the IPARD agency's bank, or, as appropriate, a governmental payments office, within three working days of the date of debiting against the IPARD euro account. Procedures shall be adopted to ensure that all payments for which transfers are not executed are not declared for reimbursement. If such payments have already been declared these should be re-credited to the Fund via the next monthly/quarterly declarations or in the annual accounts at the latest.

Payments shall be made by means of a transfer to the bank account on the name of the recipient. The approval of the authorising official and/or his/her supervisor may be made by electronic means, provided an appropriate level of security over those means is ensured, and the identity of the signatory is entered into the electronic records.

#### **C. Procedures for accounting**

- (1) The concerned structures, authorities and bodies of the MCS shall adopt full and transparent accounting procedures following internationally accepted accounting principles and any applicable guidelines. Accounting procedures shall ensure that quarterly and annual declarations are complete, accurate and timely, and that any errors or omissions are detected and corrected, in particular through verifications and reconciliations performed at regular intervals. A full audit trail for every item entered into the accounts shall be provided.
- (2) The national authorities' accounting procedures shall ensure that accounting system can produce, in euro and national currency, and for each project, contract or measure, the total cost, the committed expenditure, part payments and balance payments. Deadlines shall be set for cancellation of commitments where work has not been completed within an agreed timetable. Such cancellations shall be appropriately recorded in the accounting systems.

#### **D. Procedures for advances and guarantees (if applicable)**

Payments of advances qualify as eligible expenditure up to 10% of the public aid related to the project and shall be subject to the establishment of a bank guarantee or an equivalent guarantee corresponding to 110% of the amount of the advance. Advances cannot be paid in combination with pre-financing as provided for in Article 11(3)(a).

Procedures shall be adopted to ensure that:

- (1) Payments of advances are separately identified in the accounting or subsidiary records.
- (2) Guarantees are obtained only from financial institutions which are approved by the appropriate authorities and which remain valid until cleared or called upon, on the simple request of the IPARD agency.
- (3) The advances are cleared within the stipulated time limits and those overdue for clearing are promptly identified and the guarantees promptly called upon.

#### **E. Procedures for debts**

All the requirements provided for in Sections A. to D. shall apply *mutatis mutandis* to guarantees, reimbursed payments, assigned revenues etc. which the IPARD agency is required to collect on behalf of the IPARD II programme. The IPARD agency shall set up a system for the recognition of all amounts due and for the recording in a single debtor's

ledger of all such debts prior to their receipt. The debtor's ledger shall be inspected at regular intervals and action shall be taken to collect debts that are overdue.

#### **F. Audit trail**

The information regarding documentary evidence of the authorisation, accounting and payment of payment requests and handling of advances, securities and debts shall be available to ensure at all times a sufficiently detailed audit trail.

The management shall, at appropriate level, be informed on a regular and timely basis of the results of verifications carried out, so that the sufficiency of those verifications may always be taken into account before a payment request is settled.

For those purposes, the concerned structures, authorities and bodies of the MCS shall set up necessary procedures to ensure retention of all documents required to guarantee an adequate audit trail.

#### **Specific complementary provisions to Section 3 of Annex B to the FWA**

Reference is made to Section 3 of Annex B to the FWA.

##### **(b) Security control activities**

For the purposes of point (b) of Section 3 of Annex B to the FWA, information systems security shall be based on the criteria laid down in a version applicable in the financial year concerned of the following standard:

International Standards Organisation 27002: Code of practice for Information Security controls (ISO) or equivalent.

#### **4. Information and communication**

#### **Specific complementary provisions to Section 4 of Annex B to the FWA**

Reference is made to Section 4 of Annex B to the FWA.

##### **(c) External communication**

For the purposes of point (c) of Section 4 of Annex B to the FWA, the following provisions shall apply:

- (i) every change in the Agreements, including the rates of aid applicable or terms and conditions, has to be recorded and the instructions, databases and checklists updated in good time,
- (ii) all the substantial changes in the MCS after their accreditation and entrustment of budget implementation shall be submitted to the competent national authority(ies) and the Commission, with copy to the Audit Authority, for examination and approval before their implementation.

#### **5. Monitoring of internal control framework**

#### **Specific complementary provisions to Section 5 of Annex B to the FWA**

Reference is made to Section 5 of Annex B to the FWA.

60



(a) On-going and specific monitoring

For the purposes of point (a) of Section 5 of Annex B to the FWA, the following provisions shall apply:

- (i) at all levels the daily operations and control activities of the national authorities shall be monitored on an on-going basis to ensure a sufficiently detailed audit trail,
- (ii) monitoring of the technical services and delegated bodies responsible for carrying out the verifications and other functions to ensure a proper implementation of regulations, guidelines and procedures,
- (iii) monitoring procedures to prevent and detect fraud and irregularity with particular regard to those areas of expenditure under the IPARD agency's competence which are exposed to a significant risk of fraud or other serious irregularities.

For the purposes of the fourth indent of point (a) of Section 5 of Annex B to the FWA, the internal audit service shall be independent of the national authorities' other departments and shall report directly to the entity's director. The internal audit service shall verify that procedures adopted by the entity are adequate to ensure that compliance with Union rules is verified and that the accounts are accurate, complete and timely. Verifications may be limited to selected measures and to samples of transactions provided that an audit plan ensures that all significant areas, including the departments responsible for authorisation, are covered over a period not exceeding five years. The internal audit service's work shall be performed in accordance with internationally accepted standards, shall be recorded in working papers and shall result in reports and recommendations addressed to the agency's top management.

### ANNEX 3 DOCUMENTS REQUIRED FOR THE APPLICATION OF ENTRUSTMENT OF BUDGET IMPLEMENTATION TASKS

This Annex provides by entity which documents are required for the application of entrustment of budget implementation tasks.

The Republic of Macedonia shall provide:

- (a) the signed request for entrustment in paper and in electronic format; and
- (b) the documents indicated in this Annex and any other relevant supporting documents in electronic format only, on a physical support (CD/DVD/USB key or other similar commonly used means).

| No.       | Evidences                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>1</b>  | <b>Formal legal designation, confirmation of readiness and procedures</b>                                                                                                                                                                                                                                                         |
| 1.1       | Formal legal designation of the NIPAC, the NAO and the AA.                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 1.2       | Confirmation of its own readiness of the NIPAC, the NAO and the AA.                                                                                                                                                                                                                                                               |
| 1.3       | <b>Procedures by which the main functions of the NIPAC are implemented</b><br>The Commission shall issue further clarification and guidance regarding the required documents, their format and their level of detail.                                                                                                             |
| 1.4       | <b>Procedures by which the main functions of the NAO are implemented</b><br>The Commission shall issue further clarification and guidance regarding the required documents, their format and their level of detail.                                                                                                               |
| 1.5       | <b>Procedures by which the main functions of the AA are implemented</b><br>The Commission shall issue further clarification and guidance regarding the required documents, their format and their level of detail.                                                                                                                |
| 1.6       | <b>Self-assessment reports</b> for all management and control system entities prepared by the internal auditors.                                                                                                                                                                                                                  |
| 1.7       | <b>Supporting audit opinion and report</b> on the management structure and the operating structure <b>drawn up by an external auditor</b> independent from the structures and authorities under Article 10(1) and (2) of the FWA and be based on examinations conducted according to internationally accepted auditing standards. |
| <b>2.</b> | <b>MANAGEMENT STRUCTURE</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

62

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.1 | Written confirmation by the NAO that the management structure satisfies the requirements for being entrusted with budget implementation tasks.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| 2.2 | Name and statute of the concerned structures, bodies and authorities (NAO support office, NF), including copies of the formal legal designation at ministerial level.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| 2.3 | <b>Description of the following:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- the responsibilities vested in the NAO support office and the National Fund,</li> <li>- the allocation of responsibilities between their departments,</li> <li>- relationship of the management structure with other bodies, public or private, which also hold responsibilities for executing measures under which it charges expenditure to the IPARD II programme,</li> <li>- the administrative, accounting and internal control requirements under which payments are made relating to implementation of the IPARD II programme.</li> </ul> |
| 2.4 | <b>Procedures by which the main functions of the NAO support office are implemented</b> <p>The Commission shall issue further clarification and guidance regarding the required documents, their format and their level of detail.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| 2.5 | <b>Procedures by which the main functions of the NF are implemented</b> <p>The Commission shall issue further clarification and guidance regarding the required documents, their format and their level of detail.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| 3   | <b>OPERATING STRUCTURE</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 3.1 | Written confirmation by the NAO that the operating structure satisfies the requirements for being entrusted with budget implementation tasks.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 3.2 | Name and statute of the constituting bodies of the Operating Structure (IPARD Agency, Managing Authority, and any of their delegated bodies where applicable), including copies of the formal legal designation at ministerial level.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| 3.3 | <b>Description of the following:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>- the responsibilities vested in the IPARD Agency and the Managing Authority (including their delegated bodies, if applicable),</li> <li>- the allocation of responsibilities between their departments,</li> <li>- relationship of the operating structure with other bodies, public or private, which also hold responsibilities for executing measures under which it charges expenditure</li> </ul>                                                                                                                                            |

63

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|     | <p>to the IPARD II programme,</p> <ul style="list-style-type: none"><li>- the administrative, accounting and internal control requirements under which payments are made relating to implementation of the IPARD II programme.</li><li>- written agreements between the bodies in the system including memorandum of understanding or protocols signed also with other delegated or technical bodies.</li><li>- information on how the delegated functions will be supervised must also be included.</li></ul> |
| 3.4 | <p><b>Procedures by which the main functions of the IPARD Agency are implemented</b></p> <p>The Commission shall issue further clarification and guidance regarding the required documents, their format and their level of detail.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 3.5 | <p><b>Procedures by which the main functions of the MA are implemented</b></p> <p>The Commission shall issue further clarification and guidance regarding the required documents, their format and their level of detail.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                  |

The requirements stated above should be considered as indicative and not limitative. The responsibility for providing all the necessarily documentation in view of the request for entrustment of budget implementation tasks remains primarily with the national authorities.

The Commission services may request additional documentation prior to, or in the course of their assignments.

## **ANNEX 4 RULES FOR PROGRAMMING**

### **Aid intensities, rates of Union contribution and eligibility for IPA Rural Development programmes 2014-2020**

#### **1. Definitions**

For the purposes of this Annex, the following definitions apply:

- (a) 'Union standards' means the standards laid down by the Union in the fields of environmental protection, public health, animal and plant health, animal welfare and occupational safety;
- (b) 'mountain areas' means the areas referred to in Article 32(2) of Regulation (EU) No 1305/2013;
- (c) 'young farmer' means a farmer under 40 years of age at the time when the decision to grant support is taken, possessing adequate occupational skills and competence.

#### **2. IPARD II programme**

Each programme shall include:

- (a) a description of the current situation, SWOT and identification of needs, by providing a quantified description of the current situation showing disparities, shortcomings and potential for development;
- (b) SWOT analyses (strengths, weaknesses, opportunities and threats) focussing on a few specific areas;
- (c) an overview of main results of previous intervention, by national funds, Union assistance or multilateral assistance;
- (d) a description of the existing national rural development strategy;
- (e) an indicative overall financial table;
- (f) a description of each of the measures selected, including, national minimum standards, national legislation relevant to the programme, evidence of targeting, confirmation that verifiability and controllability of measures have been ensured.
- (g) a description of the existing and/or planned national rural development network;
- (h) information on the complementarity of IPARD with the measures financed by other (national or international) sources;

65

- (i) a description of the operating structure, including monitoring and evaluation;
- (j) summary description of management and control structure;
- (k) a description of the results of consultations on programming and provisions to involve relevant authorities and bodies as well as appropriate economic, social and environmental partners;
- (l) the results and recommendations of the ex-ante evaluation of the programme;
- (m) a description of actions foreseen in the context of publicity, visibility and transparency in accordance with IPA legislation, to inform potential beneficiaries, professional organisations, economic, social and environmental partners, bodies involved in promoting equality between men and women and NGOs about possibilities offered by the programme and rules of gaining access to funding;
- (n) a description of provisions linked to the equality between men and women and non-discrimination promoted at various stages of programme (design, implementation, monitoring and evaluation);
- (o) a description of the actions taken to ensure the availability of sufficient technical and advisory capacity for the proper implementation of the programme.

Guidance, provided by the Commission, shall be respected.

### **3. Aid intensities**

Public expenditure shall in principle not exceed a ceiling of 50% of the total eligible cost of the investment, with the following exceptions:

- (a) 60% for investment in physical assets of agricultural holdings;
- (b) 65% for investments:
  - in physical assets of agricultural holdings made by young farmers,
  - in farm diversification and business development.
- (c) 70% for investments in physical assets of agricultural holdings in mountain areas;
- (d) 100% for investments in/support for:
  - rural public infrastructure not of a nature to generate substantial net revenue,
  - activities financed under the Technical Assistance measure,
  - establishment and protection of forests,
  - implementation of local development strategies - LEADER approach,
  - setting-up of producer groups,
  - agri-environment-climate and organic farming measure,
  - improvement of training,
  - advisory services.

An additional 10% can be given for investments related to effluent and waste management in.<sup>66</sup>

- physical assets of agricultural holdings,
- physical assets concerning processing and marketing of agricultural and fishery products.

#### **4. Rates of Union contribution**

The Union contribution shall in principle be 75% of public expenditure. However, it shall be raised to:

- (a) 85% for:
  - agri-environment-climate and organic farming measure,
  - establishment and protection of forests,
  - in the case of activities under the Technical Assistance measure,
  - improvement of training,
  - advisory services,
  - in the case of investment projects carried out in regions where the Commission determines that exceptional natural disasters have occurred.
- (b) 90% for "implementation of local development strategies – LEADER approach".

#### **5. Eligibility**

For the different measures the following will be applicable:

##### **Investments in physical assets of agricultural holdings**

Recipients under this measure are farmers or groups of farmers, whether natural or legal persons and other agricultural legal entities (e.g. private agricultural enterprises, producer groups, etc.) responsible for carrying-out and financing investments in the agricultural holding (as defined by the national law of the Republic of Macedonia and included in the national farm register).

No later than before final payment of the investment, the entire holding must comply with appropriate national minimum standards in force regarding environmental protection and animal welfare. If the national standards are similar to the Union standards, in duly justified cases, derogation from this rule may be approved by the Commission. This must be clearly written in the IPARD II Programme.

The investment when concluded must respect the relevant Union standards as regards environmental protection and animal welfare.

The investment must concern the production of agricultural products (products listed in Annex I to the Treaty on the Functioning of the European Union ("TFEU")).

Minimum conditions regarding farmer's occupational skills and competences must be defined in the programme.

Economic viability of the holding shall be demonstrated.

67

#### **Support for the setting up of producer groups**

Assistance shall be granted to facilitate the setting-up and administrative operation of producer groups, for the purposes of:

- (a) adapting the production and output of the members of producer groups to market requirements;
- (b) jointly placing goods on the market, including preparation for sale, centralisation of sale, and supply to bulk buyers;
- (c) adapting the production and output of producers to meet the relevant EU standards, compliance with the *acquis communautaire*;
- (d) establishing common rules on production information, with particular regard to harvesting and availability;
- (e) ensuring effective standardization in all marketing steps and delivery of products in the food-chain.

Assistance under this measure may only be granted to producer groups officially recognised by the relevant national authorities of the Republic of Macedonia after 1 January 2014. Producer groups eligible under the conditions of Commission Regulation (EC) No 718/2007 may also apply for assistance under this measure, provided that they continue to meet the conditions for support under the IPARD programme 2014-2020.

Professional and/or inter-professional organisations representing one or more sectors do not qualify as producer groups.

Applicants shall comply with the following conditions:

- (a) producer groups should be set up for the first time and officially recognised by the competent national authority after 1 January 2014;
- (b) producer groups should be recognised by the competent authority on the basis of a business plan.

Assistance shall be granted as a flat-rate aid in annual instalments for the first five years following the date on which the producer group was recognised and shall be calculated on the basis of the group's annual marketed production. It shall be limited to a maximum of 10% of marketed production for the first year and shall be degressive for the following years. Assistance shall not exceed EUR 100 000 per year.

#### **Investments in physical assets concerning processing and marketing of agricultural and fishery products**

Recipients are enterprises (as defined by the national law of the Republic of Macedonia) responsible for carrying-out the projects in their establishment(s). An enterprise can consist of one or more establishments.

68



The main focus should be on enterprises which employ fewer than 250 persons and which have an annual turnover not exceeding EUR 50 million, and/or an annual balance sheet in total not exceeding EUR 43 million which corresponds to the current definition of SME provided in Commission Recommendation 2003/361/EC<sup>7</sup>.

The economic viability of the enterprise must be demonstrated by the end of the realisation of the investment.

Not later than at the end of the project (before a final payment), the entire enterprise must comply with the main relevant national minimum standards in force regarding environmental protection, public health, animal welfare, and occupational safety. If the national standards based on Union standards are particularly demanding, and only in duly justified cases, derogation from this rule may be granted by the Commission. This must be clearly written in the IPARD II programme.

The relevant EU standards applicable to the investment will be attained at the end of the project.

Investments supported must concern the processing and/or marketing of products covered by Annex I to the TFEU, including fishery products, and/or the development of new products, processes and technologies linked to products covered by Annex I to the TFEU, including fishery products.

#### **Agri-environment-climate and organic farming measure**

The recipients can be farmers, group of farmers who, as a general rule, for minimum five years undertake commitment(s) within type of operation(s).

The Republic of Macedonia should present in the IPARD II programme how the "pilot" dimension of the measure/type of operation(s) will be achieved.

The Republic of Macedonia will have to ensure that the commitments are clear in terms of objectives and content, have potential to provide the environmental benefits, and are verifiable and controllable.

Eligible for this measure will be the recipients who will voluntarily undertake the type of operation(s), going beyond relevant mandatory standards (baseline). The recipients will have to respect the relevant mandatory standards on the entire holding. Description of the relevant mandatory standards will have to be presented in the IPARD II programme.

The Republic of Macedonia should establish a minimum size of agricultural land that can be declared under any type of operation, a minimum size of a herd of endangered animal breeds.

Recipients will be compensated for additional costs and income forgone resulting from the commitment made within the selected type of operation(s).

For each type of operation, the Republic of Macedonia will prepare a calculation that will constitute a basis to establish a payment level within this type of operation. Calculation must

---

<sup>7</sup> Commission Recommendation of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises (OJ L 124, 20.5.2003, p. 36). 69

be made or approved by a certified body independent from the body which implements the measures.

#### **Implementation of local development strategies - LEADER approach**

The LEADER approach at programme level shall comprise at least the following elements:

- (a) area-based local development strategies intended for well-identified sub-regional rural territories;
- (b) local public-private partnerships (Local Action Groups);
- (c) bottom-up approach with a decision-making power for local action groups concerning the elaboration and implementation of local development strategies;
- (d) multi-sectoral design and implementation of the strategy based on the interaction between actors and projects of different sectors of the local economy;
- (e) networking of local partnerships;

The recipients are Local Action Groups (LAG) that satisfy the following conditions:

- (a) they must propose an integrated local development strategy based on the LEADER characteristics as defined under (a) to (e) above;
- (b) they must consist of a group representing partners from the various locally based socio-economic sectors in the territory concerned;
- (c) they must show an ability to define and implement a development strategy for the area;
- (d) they must have the ability to administer public funds.

Area covered by the strategy:

- (a) shall be coherent and offer sufficient critical mass in terms of human, financial and economic resources to support a viable development strategy;
- (b) the population of each area must be, as a general rule, greater than 10 000 inhabitants and not exceed 150 000 inhabitants, including settlements with a population of less than 25 000;
- (c) the same location must not belong to more than one LAG, meaning one partnership, one strategy, one territory;
- (d) beneficiary countries may opt to cover either their whole territory or part of it by adapting accordingly the criteria for selecting the local action groups and the areas they represent.

LEADER approach in IPA II beneficiaries will be supported through the following measures:<sup>70</sup>

- (a) the Technical Assistance (TA) measure for capacity building of potential LAGs (TA activity "Acquisition of skills and animating the inhabitants of rural territories");
- (b) measure "Implementation of local development strategies – LEADER approach" – for selected LAGs with the following activities:
  - (i) "Acquisition of skills, animating the inhabitants of LAG territories" for capacity building and animation of selected LAGs,
  - (ii) "Running costs and small projects" for running the selected LAGs and implementation of small projects,
  - (iii) "Cooperation projects" for inter territorial or transnational projects.

#### **Investments in rural public infrastructure**

Recipients are administrative entities in rural areas with up to 10.000 inhabitants according to the official results of the latest available census of population and as justified in the programme.

The project must concern public infrastructure needed for the development of rural areas including community roads, local access to roads of particular importance for the local economic development, access to farm and forest land, energy supply, waste and water management, local access to information and communication technologies etc.

#### **Farm diversification and business development**

Recipients are:

- (a) farmers or members of the farm household diversifying on or off farm activities; farms and/or their household members may be eligible beneficiaries no matter whether these are located in urban or in a rural area;
- (b) natural persons in rural areas; natural persons, running an economic activity, who are beneficiaries under the measure should be living in a rural area, which could be proven, for example, by their registration. They can work, for example, as self-employed (e.g., in the case of crafts);
- (c) private legal entities in rural areas; private legal entities established or operating in rural areas shall include micro and small-sized enterprises, including craft enterprises, which have the potential for carrying out the project as well as any type of legal person established by rural population in rural areas. Legal entities established outside of rural areas, can be also eligible if supported investments/activities are located in rural areas.

The projects shall be compliant with the relevant national standards at the latest by the end of investment.

The applicant has to demonstrate that the investment will be economically viable at the end of the realisation of the project.

Assistance under this measure concerns only support for physical investments.

#### **Improvement of training**

Recipients of the assistance granted under this measure shall be professional and/or inter-professional organisations (training providers) capable and responsible for the delivery of training courses.

Participants in the training provided under this measure should be persons engaged in the agricultural, food, and forestry sectors and other economic actors operating in areas covered by the relevant IPA Rural Development programme. Participants shall not be required to pay for training courses.

The Republic of Macedonia shall elaborate a training strategy for the implementation of the operations for improvement of the occupational skills and competence of the persons engaged in the agricultural, food, and forestry sectors and other economic actors operating in the fields covered by the IPA Rural Development programs. The training strategy should be approved by the IPARD monitoring committee.

Assistance shall not be granted to courses of instruction or training which form part of normal programmes or systems of education at secondary or higher levels.

Eligible are only expenditures for administrative operation activities of training, such as:

- (a) for the organisations providing training courses/information actions;
- (b) travel, accommodation and per diem expenses, where necessary, for the trainees.

#### **Technical assistance**

The recipient under this measure is the Managing Authority.

Eligible expenditure is based on real costs which are linked to the implementation of the co-financed operation and must relate to payments effected by the recipient, supported by receipted invoices or accounting documents of equivalent probative value.

The following actions are eligible provided they are covered by the indicative technical assistance action plan:

- (a) expenditures on meetings of the monitoring committee;
- (b) other expenditure necessary to discharge responsibilities of the monitoring committee;
- (c) expenditure on information and publicity campaigns, including costs of printing and distribution;
- (d) cost of translation and interpretation provided in response to requests by the Commission;
- (e) expenditure associated with visits and seminars;

- (f) expenditure associated with "acquisition of skills" to prepare potential LAGs for the implementation of the measure "Implementation of local development strategies – Leader approach";
- (g) expenditure associated with the preparation, or streamlining of implementation, of measures in the programme to ensure their effectiveness including those measures where application is foreseen at a later stage;
- (h) expenditure for evaluations of the programme;
- (i) expenditure associated with the establishment and operation of a national network supporting the coordination of activities preparing and implementing local rural development strategies.  
Public administrations and organisations established in the Republic of Macedonia and active in the field of rural development may benefit from the actions of the European Network for Rural Development as foreseen by Article 52(3)(g) of Regulation (EU) No 1305/2013. Relevant detailed provisions shall be agreed with the Republic of Macedonia;
- (j) a level of salary support which takes into account remuneration levels on the labour market in order to retain staff and build/keep know-how in the administration. Introduction of this expenditure can only be done after prior approval of the Commission and may be limited in time.

#### **Advisory services**

This measure can cover:

- (a) group advisory; Group advisory services to farmers or micro- and small enterprises can cover economic, agricultural and environmental performance of the agricultural holdings, forest holdings or micro- and small enterprises;
- (b) advice on preparation of applications for IPARD programme and advice on project implementation, such as preparation of payment claims;
- (c) training of advisors; Training of advisors must be related to the areas in which advice is provided.

The authorities or bodies, which will provide advice, shall be the recipient of support.

The authorities or bodies, which will provide advice, shall have the appropriate resources in the form of regularly trained and qualified staff and advisory experience and reliability with respect to the fields they advise in. The staff of the advisory service has to be regularly trained.

The authorities or bodies providing advice could include: public advisory services, sector organisations (such as agricultural chambers), development agencies, NGOs, municipal councils, etc.).

Advice shall be provided free of charge to farmers, forest holders and SMEs in rural areas.

Fixed rates of payment should be given per group advisory meeting held/IPARD project application/IPARD payment claim.

The level of payments for project application/payment claim should be fixed in the IPARD programme depending on the measure, type of sectors/project sizes supported, as appropriate.

#### **Establishment and protection of forests**

This measure seeks to contribute to extension and improvement of forest resources, restoration of forests damaged by fire, and forest-fire prevention. In addition, it provides a possibility of enhancing the balance of production of commodities (food, feed, fuel, fibre, etc.) with non-commodity outputs, such as environmental protection and cultural and landscape amenities.

The supported projects must be in compliance with the National Forest Programmes/Strategies or equivalent instruments and, if applicable, with the national afforestation programme or guidance document, climate change adaptation or mitigation plan, biodiversity or equivalent strategy. Each country may select the most appropriate actions to be financed, while providing appropriate justification. However, the single measure also allows beneficiaries to implement integrated projects with increased added value.

Public expenditure under this measure could be up to 100%; EU contribution - 85% of public expenditure. Maintenance costs are to be calculated based on the methodology proposed in the programme. Payments per hectare afforested or agroforestry systems established are to be determined in the programmes. IPA II beneficiaries shall ensure that calculations for aid granted on the basis of standard costs or additional costs are adequate and accurate and established in advance on the basis of a fair, equitable and verifiable calculation. To this end, a body that is functionally independent from the authorities responsible for programme implementation and possesses the appropriate expertise shall perform the calculations or provide a certificate confirming the adequacy and accuracy of the calculations.

While afforesting, priority should be given to afforestation that is done for protective purposes, such as soil and water protection, as well as to the private land owners. Only in cases when there is limited interest by private land owners in this activity, support should be provided to the managers of State land. Applicant for afforestation should prepare an afforestation plan.

#### **Further guidance**

Guidance, provided by the Commission, shall be respected.

## ANNEX 5 FORM D 1 – DECLARATION OF EXPENDITURE AND REVENUE

| Measure                                                                                                 | Payments                                            |          | Recoveries/corrections                              |          | Requested to IPARD II                             | Acceptance of accounts amounts           |              | Transitory reductions |                     | Payment calculated                                |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|----------|-----------------------------------------------------|----------|---------------------------------------------------|------------------------------------------|--------------|-----------------------|---------------------|---------------------------------------------------|
|                                                                                                         | Public. exp.                                        | IPARD II | Public. exp.                                        | IPARD II |                                                   | Reusable                                 | Non reusable | Excess Fin Plan       | Information request |                                                   |
|                                                                                                         | 1                                                   | 2        | 3                                                   | 4        | 5                                                 | 6                                        | 7            | 8                     | 9                   | 10                                                |
|                                                                                                         | <i>to be filled in by the Republic of Macedonia</i> |          | <i>to be filled in by the Republic of Macedonia</i> |          | <i>automatically calculated by the Commission</i> | <i>to be filled in by the Commission</i> |              |                       |                     | <i>automatically calculated by the Commission</i> |
| Investments in physical assets of agricultural holdings                                                 |                                                     |          |                                                     |          |                                                   |                                          |              |                       |                     |                                                   |
| Support for the setting up of producer groups                                                           |                                                     |          |                                                     |          |                                                   |                                          |              |                       |                     |                                                   |
| Investments in physical assets concerning processing and marketing of agricultural and fishery products |                                                     |          |                                                     |          |                                                   |                                          |              |                       |                     |                                                   |
| Agriculture-environment-climate and organic farming measure                                             |                                                     |          |                                                     |          |                                                   |                                          |              |                       |                     |                                                   |
| Implementation of local development strategies - leader approach                                        |                                                     |          |                                                     |          |                                                   |                                          |              |                       |                     |                                                   |
| Investments in rural public infrastructure                                                              |                                                     |          |                                                     |          |                                                   |                                          |              |                       |                     |                                                   |
| Farm diversification and business development                                                           |                                                     |          |                                                     |          |                                                   |                                          |              |                       |                     |                                                   |
| Improvement of training                                                                                 |                                                     |          |                                                     |          |                                                   |                                          |              |                       |                     |                                                   |
| Technical assistance                                                                                    |                                                     |          |                                                     |          |                                                   |                                          |              |                       |                     |                                                   |
| Advisory services                                                                                       |                                                     |          |                                                     |          |                                                   |                                          |              |                       |                     |                                                   |
| Establishment and protection of forests                                                                 |                                                     |          |                                                     |          |                                                   |                                          |              |                       |                     |                                                   |
| <b>Total</b>                                                                                            |                                                     |          |                                                     |          |                                                   |                                          |              |                       |                     |                                                   |

**ANNEX 6 FORM D 2 – ANNUAL DECLARATION OF ACCOUNTS FOR FINANCIAL YEAR (.....)**

*(to be sent together with the documents referred to in Articles 45 and 46 to the Commission)*

**IPARD II programme:** .....

**Commission Decision(s) No** ..... **of** ..... **(as last modified by Decision No** ..... **of** .....)

**Commission reference number (CCI): 2014MK06I4NP001**

The undersigned, ....., as the National Authorising Officer representing the Republic of Macedonia as provided for in the Agreements concluded between the Republic of Macedonia and the Commission, hereby declares that the total eligible expenditure in accordance with the programme incurred from (1/1/year to 31/12/year) amounts to ..... euros.

Details relating to this expenditure are set out in the table annexed hereto and form an integral part of this declaration.

I also declare that the measures are progressing at a satisfactory rate in accordance with the objectives laid down in the Programme, and that the supporting documents are, and will remain, available as provided for in Article 44 of the Sectoral Agreement.

I declare that:

1. The listing of expenditure is exact. It is based on accounts at the level of individual operations and supported by documentary evidence.
2. Payments to the recipients were made without any specific charge, deduction or withholding of any amount which might reduce the amount of financial assistance to which they are entitled.
3. I have checked that the expenditure declared eligible has been carried out in compliance with the IPARD II programme, the Financing Agreement, the Commission Decision(s) referred to in Articles 48 and 49 of the Sectoral Agreement and the principles of sound financial management.
4. The declaration includes all debts which have been registered for less than two years. The total amount of these debts at the end of the year to which this declaration refers amounts to ..... euros.
5. The volume of Union funds in the IPARD euro account as at the end of the year to which this declaration refers amounts to ..... euros, out of which the interest accrued during the years amounts to ..... euros.
6. Conversions between national currency and euro have been carried out in conformity with the provision of Article 42 of the Sectoral Agreement.

76



7. The acceptance information, as referred to in Article 46 of the Sectoral Agreement, has been certified and transmitted to the Commission on time.
8. The form and the content of the annual accounts, as referred to in Article 45 of the Sectoral Agreement, and the accounting information, as referred to in Article 47 of the Sectoral Agreement, have been established in accordance with internationally accepted accounting principles.
9. The supporting documents are, and will remain, available as provided for in Article 46 of the Sectoral Agreement. They are open to verification.

This declaration of accounts contains ..... numbered pages.

This declaration has been made by: .....  
(Date, stamp and signature of the Head of the National Fund)

The declaration has been established on the basis of financial amounts provided by:  
.....  
(Date(s), stamp(s) and signature(s) of the Accountant of the IPARD Agency and/or the National Fund)

Certified by: .....  
(Date, stamp and signature of the National Authorising Officer on behalf of the Republic of Macedonia)

Done at ....., (Date)

FORM D 2 - ANNUAL DECLARATION OF ACCOUNTS FOR FINANCIAL YEAR  
(.....)

IPARD II programme: .....

CCI Number: 2014MK06I4NP001

| Measure                                                                                                 | European Union part that has been declared to the Commission in quarterly payment applications for the financial year (YEAR) in EUR |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                         | <i>to be filled in by the Republic of Macedonia</i>                                                                                 |
| Investments in physical assets of agricultural holdings                                                 |                                                                                                                                     |
| Support for the setting up of producer groups                                                           |                                                                                                                                     |
| Investments in physical assets concerning processing and marketing of agricultural and fishery products |                                                                                                                                     |
| Agri-environment-climate and organic farming measure                                                    |                                                                                                                                     |
| Implementation of local development strategies - leader approach                                        |                                                                                                                                     |
| Investments in rural public infrastructure                                                              |                                                                                                                                     |
| Farm diversification and business development                                                           |                                                                                                                                     |
| Improvement of training                                                                                 |                                                                                                                                     |
| Technical assistance                                                                                    |                                                                                                                                     |
| Advisory services                                                                                       |                                                                                                                                     |
| Establishment and protection of forests                                                                 |                                                                                                                                     |
| <b>Total</b>                                                                                            |                                                                                                                                     |
| Total amount of outstanding debt at 31.12. (YEAR)                                                       |                                                                                                                                     |
| Closing balance of the IPARD Euro-account at 31.12. (YEAR)                                              |                                                                                                                                     |
| Out of which interest accrued during the year                                                           |                                                                                                                                     |

ANNEX 7 PAYMENT FORECASTS

FORECASTS OF THE AMOUNT TO BE PAID BY IPARD II  
TO BE SUBMITTED NOT LATER THAN 15 JANUARY AND 15 JULY

79

| Estimate of the amounts in euro to be paid by IPARD II in year 'N' for:   |                 |              |                  |                    |
|---------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------|------------------|--------------------|
|                                                                           |                 |              |                  |                    |
| Programme                                                                 | January - March | April - June | July - September | October - December |
|                                                                           |                 |              |                  |                    |
| Estimate of the amounts in euro to be paid by IPARD II in year 'N+1' for: |                 |              |                  |                    |
|                                                                           |                 |              |                  |                    |
| Programme                                                                 | January - March | April - June | July - September | October - December |
|                                                                           |                 |              |                  |                    |

## **ANNEX 8 INFORMATION AND COMMUNICATION ON SUPPORT FROM THE IPA II ASSISTANCE**

### **1. LIST OF OPERATIONS**

The list of operations referred to in Article 29(3) shall contain the following data fields:

- recipient name (only of legal entities; no natural persons shall be named),
- operation name,
- operation summary,
- operation start date,
- operation end date (expected date for physical completion or full implementation of the operation),
- total eligible expenditure allocated to the operation,
- Union co-financing rate, as per priority axis,
- operation postcode; or other appropriate location indicator,
- country,
- name of category of intervention for the operation,
- date of last update of the list of operations.

The headings of the data fields shall be provided in English.

### **2. INFORMATION AND COMMUNICATION MEASURES FOR THE PUBLIC**

The Republic of Macedonia, the operating structure and the recipients shall take the steps necessary to provide information to, and communicate with, the public on operations supported by an IPARD II programme.

#### **2.1. Responsibilities of the Republic of Macedonia and the operating structure**

1. The Republic of Macedonia and the operating structure shall ensure that the information and communication measures are implemented in accordance with the plan of visibility and communication activities and that those measures aim for the widest possible media coverage using various forms and methods of communication at the appropriate level.
2. The Republic of Macedonia or the operating structure shall be responsible for at least the following information and communication measures:
  - a. organising a major information activity publicising the launch of the programme or programmes, even prior to the approval of the relevant plan of visibility and communication activities;
  - b. organising one major information activity a year which promotes the funding opportunities and the strategies pursued and presents the achievements of the programme or programmes, including project examples;
  - c. displaying the Union emblem at the premises of each entity of the operating structure;

- d. publishing electronically the list of operations in accordance with Section 1 of this Annex;
  - e. giving examples of operations, by programme, on the single website or on the programme's website that is accessible through the single website portal; the examples should be in English and in the national language of the Republic of Macedonia;
  - f. updating information about the programme's implementation, including, when appropriate, its main achievements, on the single website or on the programme's website that is accessible through the single website portal.
3. The operating structure shall involve relevant stakeholders in information and communication measures. These bodies shall widely disseminate the information described in Article 29(1).

## **2.2. Responsibilities of the recipients**

1. All information and communication measures provided by the recipient shall acknowledge support from the Funds to the operation by displaying:
  - a. the Union emblem in accordance with the technical characteristics laid down in the relevant implementing act adopted by the Commission<sup>8</sup>, together with a reference to the Union;
  - b. a reference to the Fund or Funds supporting the operation.
2. During implementation of an operation, the recipient shall inform the public about the support obtained from the Funds by:
  - a. providing on the recipients' website, where such a website exists, a short description of the operation, proportionate to the level of support, including its aims and results, and highlighting the financial support from the Union;
  - b. placing, for operations not falling under points 4 and 5, at least one poster with information about the project (minimum size A3), including the financial support from the Union, at a location readily visible to the public, such as the entrance area of a building.
3. Any document, relating to the implementation of an operation which is used for the public or for participants, including any attendance or other certificate, shall include a statement to the effect that the operational programme was supported by the Fund or Funds.
4. Where an operation under an IPARD programme results in an investment (for example, on a farm or on food enterprise) the total public support of which exceeds EUR 20 000,

---

<sup>8</sup> Commission Implementing Regulation (EU) No 821/2014 of 28 July 2014 laying down rules for the application of Regulation (EU) No 1303/2013 of the European Parliament and of the Council as regards detailed arrangements for the transfer and management of programme contributions, the reporting on financial instruments, technical characteristics of information and communication measures for operations and the system<sup>8</sup> 1 to record and store data (OJ L 233, 29.7.2014, p. 7).

the recipient shall place an explanatory plaque. An explanatory plaque shall also be installed in the premises of the local action groups financed by LEADER.

5. The recipient shall put up, at a location readily visible to the public, a temporary billboard of a significant size for each operation consisting of the financing of infrastructure or construction operations for which the total public support to the operation exceeds EUR 100 000.

No later than three months after completion of such an operation, the recipient shall put up a permanent plaque or billboard of significant size at a location readily visible to the public for each operation that fulfils the following criteria:

- a. the total public support to the operation exceeds EUR 100 000;
- b. the operation consists of the purchase of a physical object or of the financing of infrastructure or of construction operations.

This billboard shall state the name and the main objective of the operation and highlight the financial support provided from the Union.

The billboards, posters, (explanatory) plaques and websites, as mentioned under 4. and 5., shall carry a description of the project/operation and indicating that the project has been supported by IPARD and including the Union emblem. That information shall take up at least 25% of the billboard, plaque or webpage. It shall be prepared in accordance with the technical characteristics laid down in the relevant implementing act adopted by the Commission<sup>9</sup>.

### **3. INFORMATION MEASURES FOR POTENTIAL RECIPIENTS AND RECIPIENTS**

#### **3.1. Information measures for potential beneficiaries**

1. The operating structure shall ensure, in accordance with the plan of visibility and communication activities, that the programme's strategy and objectives, and the funding opportunities offered through joint support from the Union and the IPA II recipient, are disseminated widely to potential beneficiaries and all interested parties, with details of the financial support from the Funds concerned.
2. The operating structure shall ensure that potential recipients have access to the relevant information, including updated information where necessary, and taking into account the accessibility of electronic or other communication services for certain potential recipients, on at least the following:
  - a. the funding opportunities and the launching of application calls;
  - b. the eligibility of expenditure conditions to be met in order to qualify for support under an IPARD II programme;
  - c. a description of the procedures for examining applications for funding and of the time periods involved;

---

<sup>9</sup> Commission Implementing Regulation (EU) No 821/2014.

- d. the criteria for selecting the operations to be supported;
- e. the contacts at national, regional or local level that are able to provide information on the programmes;
- f. the responsibility of potential recipients to inform the public about the aim of the operation and the support from the Funds to the operation in accordance with point 2.2. The operating structure may request potential recipients to propose indicative communication activities, proportional to the size of the operation, in the applications.

### **3.2. Information measures for recipients**

1. The operating structure shall inform recipients that acceptance of funding constitutes an acceptance of their inclusion in the list of operations published in accordance with Article 29(2) of this Agreement.
2. The operating structure shall provide information and communication tools, including templates in electronic format, to help recipients to meet their obligations set out in point 2.2, where appropriate.

## **4. ELEMENTS OF THE PLAN OF VISIBILITY AND COMMUNICATION ACTIVITIES**

The plan of visibility and communication activities drawn up by the operating structure and, where appropriate, by the Republic of Macedonia shall include the following elements:

1. a description of the approach taken, including the main information and communication measures to be taken by the Republic of Macedonia or the operating structure and aimed at potential recipients, recipients, multipliers and the wider public, having regard to the aims described in Article 29 of this Agreement;
2. a description of materials that will be made available in formats accessible for people with disabilities;
3. a description of how recipients will be supported in their communication activities;
4. the indicative budget for implementation of the plan of visibility and communication activities;
5. a description of the administrative bodies, including the staff resources, responsible for implementing the information and communication measures;
6. the arrangements for the information and communication measures referred to in point 2, including the website or website portal at which such data may be found;
7. an indication of how the information and communication measures shall be assessed in terms of visibility and awareness of policy, programmes and operations, and of the role played by the Funds and the Union;
8. where appropriate, a description of the use of the main results of the previous IPARD II programme;
9. an annual update setting out the information and communication activities to be carried out in the following year.

83

ANNEX 9 LIST OF ALL PAYMENTS MADE IN THE FINANCIAL YEAR 20XX\_ FOR IPARD II PROGRAMME IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA

[illegible]

\*Please use the following formatting for the fields: date - "DD/MM/YYYY" and amount - "999,999.99"



Превод

Брисел, број ДС АГРИ 4173149  
од 8 Октомври 2015 година

**ЕВРОПСКА КОМИСИЈА**  
Генерален Директорат за земјоделство и рурален развој  
Генерален директор

Почитуван Господине Заменик Претседател на Влада,

Европската Комисија постапувајќи за и во име на Европската Унија и Владата на Република Македонија постапувајќи за и во име на Република Македонија, постигнаа согласност за текстот на Секторската Спогодба за воспоставување на одредби за управување и спроведување на финансиската помош на Европската Унија за Република Македонија од Инструментот за претпристапна помош во областа на соработката земјоделство и рурален развој (IPARD).

Текстот на Секторската Спогодба се прилага кон ова писмо.

Имам чест да Ви, предложам доколку е прифатливо за Вашата Влада ова писмо и Вашето писмо со согласност да претставуваат еквивалент за склучувањето на Секторската Спогодба.

Во таа смисла, Би сакал да замолам да го потврдите приемот на ова писмо како и потврдите дека приложениот текст на Спогодбата кон ова писмо одговара на договореното меѓу двете договорни страни и може да се смета за потпишан, автентичен и дефинитивен.

Ве молам, почитуван господине Заменик Претседател на Владата, да ги примите изразите на моето највисоко почитување.

За Европската Комисија  
Потпис  
Јержи Богдан Плева

До Г-н Фатмир Бесими  
Заменик Претседател на Владата задолжен за европски прашања и  
Национален Координатор на ИПА  
Влада на Република Македонија  
Секретаријат за европски прашања  
С К О П Ј Е

Превод

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА  
Секретаријат за европски прашања

Број 11-27/220  
Скопје, 12 ноември 2015 година

До Јержи Богдан Плева, Генерален директор  
Генерален Директорат за земјоделство и рурален развој

Предмет : Потврда на приемот на писмо за склучување на Секторската Спогодба меѓу Република Македонија претставувана од Владата на Република Македонија и Европската Комисија за воспоставување на одредби за управување и спроведување на финансиската помош на Европската Унија за Република Македонија од Инструменот за претпристапна помош во областа на соработката земјоделство и рурален развој (IPARD)

Почитуван Господине Плева,

Во својство на Национален ИПА координатор при Владата на Република Македонија имам чест да го потврдам приемот на Вашето писмо од ДС АГРИ број 4173149 од 8 октомври 2015 година кое се однесува на Секторската Спогодба меѓу Република Македонија претставувана од Владата на Република Македонија и Европската Комисија за воспоставување на одредби за управување и спроведување на финансиската помош на Европската Унија за Република Македонија од Инструменот за претпристапна помош во областа на соработката земјоделство и рурален развој (IPARD).

Врз основа на преговорите со надлежните органи, во име на Владата на Република Македонија со ова писмо потврдувам дека приложениот текст на Секторската Спогодба се смета за договорен и финален. Оттаму, Секторската Спогодба се склучува со Вашето писмо и ова писмо о одговор како еквиваленти за нејзино потпишување при што текстот на Секторската Спогодба се смета за автентичен и дефинитивен.

Меѓутоа, во име на Владата на Република Македонија, изјавувам дека деноминацијата во гореспомената Секторска Спогодба не е името на мојата земја имајќи предвид дека уставното име на мојата земја е Република Македонија.

Во дополние, Би сакал да Ве известам дека согласно националното законодавство на Република Македонија Секторската Спогодба ќе се ратификува во Собранието на Република Македонија. Вие ќе бидете соодветно известени за спроведување на ратификационата постапка.

Ја користам прилика, почитуван Господин, да Ви ги пренесам изразите на моето највисоко почитување.

Потпис  
Д-р Фатмир Бесими  
Заменик Претседател на Владата на Република  
Македонија задолжен за европски прашања

## **СЕКТОРСКА СПОГОДБА**

ПОМЕЃУ

**ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

**И**

**ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА ЗА ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА**

**ОДРЕДБИТЕ ЗА УПРАВУВАЊЕ И СПРОВЕДУВАЊЕ НА ФИНАНСИСКАТА  
ПОМОШ НА УНИЈАТА ЗА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА СПОРЕД  
ИНСТРУМЕНТОТ ЗА ПРЕТПРИСТАПНА ПОМОШ ВО ОБЛАСТА  
„ЗЕМЈОДЕЛСТВО И РУРАЛЕН РАЗВОЈ“ (ИПАРД)**

## СОДРЖИНА

|            |                                                                                                                  |    |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ОДДЕЛ I    | ОПШТИ ОДРЕДБИ .....                                                                                              | 7  |
| Член 1     | Опсег.....                                                                                                       | 7  |
| Член 2     | Усогласеност со спогодбите .....                                                                                 | 7  |
| Член 3     | Одлуки за финансирање и спогодби за финансирање .....                                                            | 7  |
| Член 4     | Доследност со други активности и инструменти .....                                                               | 8  |
| ОДДЕЛ II   | ПРАВИЛА ЗА ИНДИРЕКТНО УПРАВУВАЊЕ ОД СТРАНА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА .....                                         | 8  |
| ГЛАВА 1:   | ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА СИСТЕМИ ЗА УПРАВУВАЊЕ И КОНТРОЛА .....                                                         | 8  |
| Член 5     | Начела за спроведување .....                                                                                     | 8  |
| Член 6     | Функции и заеднички одговорности на структурите и телата .....                                                   | 8  |
| Член 7     | Функции и одговорности на Националниот службеник за авторизација .....                                           | 8  |
| Член 8     | Функции и одговорности на Телото за управување .....                                                             | 9  |
| Член 9     | Функции и одговорности на ИПАРД агенцијата .....                                                                 | 10 |
| ГЛАВА 2:   | КОНТРОЛНИ СИСТЕМИ.....                                                                                           | 11 |
| Член 10    | Општи одредби поврзани со барања за поддршка, барања за исплати и други изјави .....                             | 12 |
| Член 11    | Административни проверки .....                                                                                   | 12 |
| Член 12    | Проверки на самото место .....                                                                                   | 13 |
| Член 13    | Содржина на проверките на самото место .....                                                                     | 14 |
| Член 14    | Последователни проверки .....                                                                                    | 14 |
| Член 15    | Извештај за контрола .....                                                                                       | 15 |
| Член 16    | Мерки поврзани со површината .....                                                                               | 16 |
| Член 17    | Административни проверки на мерките поврзани со површината .....                                                 | 16 |
| Член 18    | Елементи на проверките на самото место на мерките поврзани со површината .....                                   | 16 |
| Член 19    | Мерење на површината .....                                                                                       | 16 |
| Член 20    | Проверка на условите на прифатливост и задолженија на мерките поврзани со површината .....                       | 17 |
| Член 21    | Извештај за контрола на мерките поврзани со површината .....                                                     | 17 |
| Член 22    | Намалувања и исклучоци во однос на големината на површината .....                                                | 18 |
| ГЛАВА 3:   | ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ КОИ СЕ ОДНЕСУВААТ НА ДОВЕРУВАЊЕ НА ЗАДАЧИ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА БУЏЕТОТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ..... | 19 |
| Член 23    | Општи барања .....                                                                                               | 19 |
| Член 24    | Подготовки за праќање на барањето за доверување на задачи за извршување на буџетот .....                         | 20 |
| Член 25    | Барање и придружни анекси .....                                                                                  | 21 |
| ОДДЕЛ III: | ПРАВИЛА ЗА ПРОГРАМИРАЊЕ.....                                                                                     | 21 |
| Член 26    | ИПАРД II програма .....                                                                                          | 21 |
| Член 27    | Мерки во ИПАРД II програмата .....                                                                               | 22 |
| ОДДЕЛ IV:  | ПРАВИЛА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ .....                                                                                    | 22 |
| ГЛАВА I:   | ОПШТИ ПРАВИЛА И НАЧЕЛА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ .....                                                                     | 22 |
| Член 28    | Правила за јавна набавка .....                                                                                   | 22 |
| ГЛАВА 2:   | ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ВИДЛИВОСТ .....                                                                                | 23 |
| Член 29    | Информирање, достапност за јавноста и транспарентност .....                                                      | 23 |
| Член 30    | Видливост и комуникација .....                                                                                   | 24 |
| ОДДЕЛ V    | ПРАВИЛА ЗА ФИНАНСИСКО УПРАВУВАЊЕ НА ПОМОШТА ОД ИПА II .....                                                      | 25 |
| ГЛАВА 1:   | ОПШТИ ОДРЕДБИ .....                                                                                              | 25 |

|            |                                                                                       |    |
|------------|---------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Член 31    | Општи одредби за финансиска помош .....                                               | 25 |
| Член 32    | Интензитет на помошта и стапка на придонесот од Унијата .....                         | 25 |
| ГЛАВА 2:   | ПРИФАТЛИВОСТ .....                                                                    | 25 |
| Член 33    | Прифатливост на трошоци .....                                                         | 26 |
| ГЛАВА 3:   | ФИНАНСИРАЊЕ И ИСПЛАТИ .....                                                           | 28 |
| Член 34    | Повлекување на неискористени средства .....                                           | 28 |
| Член 35    | Финансиски план за ИПАРД II програмата .....                                          | 29 |
| Член 36    | Исплати на придонесот од Унијата .....                                                | 29 |
| Член 37    | Барања за исплати од Република Македонија .....                                       | 30 |
| Член 38    | Претфинансирање .....                                                                 | 32 |
| Член 39    | Пресметување на износот што треба да се исплати .....                                 | 32 |
| Член 40    | Порамнување на завршното салдо .....                                                  | 33 |
| Член 41    | Исплати кон крајниот корисник на помошта .....                                        | 33 |
| Член 42    | Девизен курс и каматна стапка .....                                                   | 36 |
| ГЛАВА 4:   | ЗАТВОРАЊЕ НА ПРОГРАМАТА .....                                                         | 37 |
| Член 43    | Затворање на ИПАРД II програмата .....                                                | 37 |
| Член 44    | Чување на документи .....                                                             | 37 |
| Член 45    | Содржина на годишните сметки .....                                                    | 38 |
| Член 46    | Пренесување информации неопходни за испитување и прифаќање на сметките .....          | 38 |
| Член 47    | Форма и содржина на сметководствените информации .....                                | 39 |
| Член 48    | Испитување и прифаќање на сметководствени постапки .....                              | 40 |
| Член 49    | Потврда за финансиска усогласеност .....                                              | 41 |
| Член 50    | Средства добиени како надомест .....                                                  | 42 |
| Член 51    | Следење на Програмата и показатели за следење .....                                   | 43 |
| Член 52    | Комитет за следење на ИПАРД II .....                                                  | 43 |
| Член 53    | Показатели .....                                                                      | 45 |
| Член 54    | Начела за оценување на ИПАРД II програмата .....                                      | 45 |
| Член 55    | Првично оценување на ИПАРД II програмата .....                                        | 46 |
| Член 56    | План за оценување на ИПАРД II програмата .....                                        | 46 |
| Член 57    | Среднорочно оценување .....                                                           | 47 |
| Член 58    | Последователно оценување .....                                                        | 47 |
| Член 59    | Годишни и завршни извештаи за спроведувањето .....                                    | 48 |
| ОДДЕЛ VII  | ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ ЗА ПОВЕКЕГОДИШНИТЕ АКЦИСКИ ПРОГРАМИ СО ПОДЕЛЕНИ ОБВРСКИ .....         | 50 |
| ОДДЕЛ VIII | ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ ЗА ПРОГРАМИ ЗА ПРЕКУГРАНИЧНА СОРАБОТКА .....                          | 50 |
| ОДДЕЛ IX   | ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ .....                                                                 | 50 |
| Член 60    | Применливост на секторските спогодби за ИПА .....                                     | 50 |
| Член 61    | Адреса за комуникации .....                                                           | 50 |
| Член 62    | Неусогласеност и престанок .....                                                      | 51 |
| Член 63    | Влегување во сила .....                                                               | 52 |
| Член 64    | Потпишување .....                                                                     | 52 |
| АНЕКСИ     | 53                                                                                    |    |
| АНЕКС 1    | ГЛАВНИ ФУНКЦИИ НА СИСТЕМОТ НА ВНАТРЕШНА КОНТРОЛА .....                                | 54 |
| АНЕКС 2    | РАМКА ЗА ВНАТРЕШНА КОНТРОЛА .....                                                     | 58 |
| АНЕКС 3    | ДОКУМЕНТИ ПОТРЕБНИ ЗА БАРАЊЕТО ЗА ДОВЕРУВАЊЕ НА ЗАДАЧИ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА БУЏЕТОТ ..... | 64 |
| АНЕКС 4    | ПРАВИЛА ЗА ПРОГРАМИРАЊЕ .....                                                         | 67 |
| АНЕКС 5    | ФОРМУЛАР Г1 ИЗЈАВА ЗА ТРОШОЦИ И ПРИХОДИ .....                                         | 78 |

|                                                                                                                           |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| АНЕКС 6 ФОРМУЛАР Г2 ГОДИШНИ ИЗЈАВИ НА СМЕТКИ ЗА ФИНАНСИСКАТА ГОДИНА (.....)                                               | 80 |
| ФОРМУЛАР Г2 ГОДИШНА ИЗЈАВА НА СМЕТКИ ЗА ФИНАНСИСКАТА ГОДИНА (.....)                                                       | 82 |
| АНЕКС 7 ПРОГНОЗА НА ПЛАЌАЊА.....                                                                                          | 85 |
| АНЕКС 8 ИНФОРМИРАЊЕ И КОМУНИКАЦИЈА ЗА ПОДДРШКА ОД ИПА II ПОМОШТА                                                          | 86 |
| АНЕКС 9 СПИСОК НА СИТЕ ИСПЛАТИ НАПРАВЕНИ ВО ФИНАНСИСКАТА ГОДИНА 20XX_ ЗА ИПАРД II ПРОГРАМАТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА..... | 92 |

Европската комисија, во понатамошниот текст „Комисијата“, постапувајќи за и во име на Европската унија

од една страна, и

Владата на Република Македонија постапувајќи за и во име на Република Македонија

од друга страна,

и заедно, именувани како „страните“



Со оглед на тоа што:

- (1) На 11 март 2014 година, Европскиот парламент и Советот ја донесоа Регулацијата (ЕУ) бр.231/2014 за воспоставување на инструмент за претпристапна помош<sup>1</sup> (во понатамошниот текст „Регулатива за ИПА II“). Овој инструмент претставува правна основа за обезбедување на финансиска помош за корисниците наведени во Анекс I кон Регулацијата за ИПА II, за помош во нивните напори за донесување и спроведување на реформите во различни сектори, вклучувајќи го особено и секторот земјоделство, потребни со цел да се усогласат со вредностите на Унијата и постепено да се усогласуваат со правилата, стандардите, политиките и практиките на Унијата со цел членство во Унијата.
- (2) На 2 мај 2014 година, Комисијата ја донесе Регулација (ЕЗ) бр. 447/2007<sup>2</sup>, во која се утврдени применливите одредби за управување и контрола (во понатамошниот текст „Регулација за спроведување на ИПА II“).
- (3) Во согласност со член 5 од Регулацијата за спроведување на ИПА II, рамковните спогодби може да се дополнат со секторски спогодби со кои се утврдуваат одредби за управување и спроведување на помошта од ИПА II во посебни области или програми.
- (4) Република Македонија е квалификувана за помош според Регулацијата за ИПА II.
- (5) На 24 јуни 2015 година беше склучена Рамковна спогодба помеѓу Владата на Република Македонија и Комисијата за аранжмани за спроведување на финансиската помош на Унијата за Република Македонија во рамки на ИПА II (во понатамошниот текст како „РС“).
- (6) Програмите за рурален развој треба да се спроведат од страна на Република Македонија врз основа на индиректно управување во согласност со член 58(1)(в) од Регулација (ЕУ, Евроатом) бр. 966/2012 на Европскиот парламент и на Советот<sup>3</sup> и тие треба да ги посочат активностите кои треба да се финансираат со помош на ИПА II. Избраните видови активности треба да бидат по природа слични на оние што се предвидени според Регулација (ЕУ) бр. 1305/2013 на Европскиот парламент и на Советот<sup>4</sup>.

---

<sup>1</sup> Регулација (ЕУ) бр. 231/2014 на Европскиот парламент и на Советот од 11 март 2014 година за воспоставување Инструмент за претпристапна помош (ИПА II) (Сл. весник L 77, 15 март 2014 година, стр. 11).

<sup>2</sup> Регулација (ЕУ) бр. 447/2014 на Комисијата од 2 мај 2014 година за спроведување за посебните правила за спроведување на Регулација (ЕУ) бр. 231/2014 на Европскиот парламент и на Советот за воспоставување Инструмент за претпристапна помош (ИПА II) (Сл. весник L 132, 3 мај 2014 година, стр. 32).

<sup>3</sup> Регулација (ЕУ, Евроатом) бр. 966/2012 на Европскиот парламент и на Советот од 25 октомври 2012 година за утврдување на финансиските правила применливи за општиот буџет на Унијата и укинатата Регулација на Советот (ЕЗ, Евроатом) бр. 1605/2002 (Сл. весник L 298, 26 октомври 2012 година, стр. 1).

<sup>4</sup> Регулација (ЕУ) бр. 1305/2013 на Европскиот парламент и на Советот од 17 декември 2013 година за поддршката за рурален развој од страна на Европскиот земјоделски фонд за рурален развој (ЕАФРД) и за укинување на Регулација (ЕЗ) (Сл. весник L 347, 20 декември 2013 година, стр. 487).

- (7) Во некои оддели од РС нивото на деталност на правилата за спроведување на програмите за рурален развој не е разработено. Затоа е потребно да се утврдат дополнителни детали за спроведување и управување со помошта во областа земјоделство и рурален развој на ИПА II во секторска спогодба во согласност со член 9 од РС.
- (8) Бидејќи Секторската спогодба треба да ја дополни РС, структурата на оваа Спогодба ја следи структурата на РС,

СЕ ДОГОВОРИЈА КАКО ШТО СЛЕДУВА:

## **ОДДЕЛ I    ОПШТИ ОДРЕДБИ**

### **Член 1        Опсег**

Со оваа Спогодба се утврдуваат посебните одредби за управување и спроведување на помошта во областа земјоделство и рурален развој на ИПА II (ИПАРД II) во согласност со член 9 од РС.

Таа ја надополнува РС склучена со Република Македонија во согласност со член 5(1) и (2) од Регулативата за спроведување на ИПА II. Во случај на судир помеѓу оваа спогодба и РС, меродавни се одредбите на РС.

### **Член 2        Усогласеност со спогодбите**

- (1) Република Македонија ги презема сите неопходни чекори со цел да обезбеди правилно извршување на сите активности поврзани со помошта и со цел да го олесни спроведувањето на ИПАРД II програмата во согласност со РС и оваа Спогодба (во понатамошниот текст заедно како „спогодбите“). Република Македонија исто така се усогласува со ИПАРД II програмата и со Спогодбата за финансирање наведена во член 3 од оваа спогодба.
- (2) Во случај на судир помеѓу спогодбите и ИПАРД II програмата, меродавни се одредбите на спогодбите.

### **Член 3        Одлуки за финансирање и спогодби за финансирање**

По влегувањето во сила на РС и оваа Спогодба, и по донесувањето од страна на Комисијата на Одлука за финансирање со одобрување на ИПАРД II програмата, во согласност со член 6(3) од Регулативата за спроведување на ИПА II се склучува Спогодба за финансирање.

Спогодбата за финансирање ги анализира повеќегодишните правни обврски и периодот на важност на тие обврски што треба да се поделат во текот на неколку години во годишни исплати.

Спогодбата за финансирање се ревидира на годишна основа за да се земат предвид износите предвидени во буџетот на Унијата и, кога е соодветно, измените кон оваа Спогодба.

#### **Член 4 Доследност со други активности и инструменти**

- (1) Покрај член 5(1)(б) од РС, Комисијата и Република Македонија обезбедуваат доследност и координација на помошта во рамките на и помеѓу ИПАРД II програмата, другите активности од областа според Регулативата на ИПА II и помошта од Европската банка за инвестиции (ЕБИ) и други меѓународни финансиски инструменти, на ниво на планирање, програмирање и спроведување.
- (2) Се избегнува секое преклопување помеѓу активности опфатени со помошта обезбедена од различни области покриени од ИПА.

### **ОДДЕЛ II ПРАВИЛА ЗА ИНДИРЕКТНО УПРАВУВАЊЕ ОД СТРАНА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

#### **ГЛАВА 1: ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА СИСТЕМИ ЗА УПРАВУВАЊЕ И КОНТРОЛА**

##### **Член 5 Начела за спроведување**

Спроведувањето на ИПАРД II програмата се врши од страна на Република Македонија врз основа на индиректно управување.

##### **Член 6 Функции и заеднички одговорности на структурите и телата**

Структурите и телата утврдени во член 10(1)(в) и член 10(2) од РС се воспоставуваат со формален акт, вршејќи ги функциите и одговорностите утврдени во Анекс I кон оваа Спогодба.

##### **Член 7 Функции и одговорности на Националниот службеник за авторизација**

- (1) Националниот службеник за авторизација (во понатамошниот текст „НАО“) е одговорен за воспоставување на структура за управување како што е наведено во член 10(2) од РС.
- (2) Покрај Клаузула 2 од Анекс А кон РС, НАО постапува како единствено лице за контакт со Комисијата за сите прашања поврзани со ИПАРД во однос на:
  - (а) распределба на текстови на Унијата и упатствата поврзани со нив во однос на системот за управување и контрола и во однос на сите други тела одговорни за нивното спроведување, како и во однос на нивната усогласена примена;
  - (б) барање за доверување на задачи за извршување на буџетот наведени во член

13(1) од РС;

(в) достапност до целокупната евиденција на сите сметководствени информации потребни за целите на статистика и контрола за Комисијата.

- (3) НАО ги оценува сите предложени промени во аранжманите за спроведување или исплата на оперативната структура и управувачката структура. НАО ја информира Комисијата, со копија до Ревизорското тело, за било кои суштински промени, вклучувајќи го и оценувањето на НАО, соодветните објаснувања, појаснувања и придружните документи, за разгледување и одобрување пред нивното спроведување.

#### Член 8      Функции и одговорности на Телото за управување

- (1) Телото за управување е одговорно за подготовка и спроведување на ИПАРД II програмата во согласност со Анекс I кон оваа Спогодба.
- (2) Телото за управување ги извршува своите функции со цел ефективно спроведување на ИПАРД II програмата.

Во согласност со член 10(1)(в) од РС, тоа е одговорно за:

(а) подготовка на ИПАРД II програмата и сите промени во врска со неа, вклучувајќи ги оние побарани од страна на Комисијата;

(б) можноста за контрола и проверка на мерките кои треба да се утврдат во ИПАРД II програмата во соработка со ИПАРД агенцијата;

(в) изборот на мерките во рамки на секој повик за доставување на барања за користење на средства според ИПАРД II програмата и нивната временска усогласеност, прифатливите услови и финансиската распределба по мерка, по повик. Одлуките се прават во договор со ИПАРД агенцијата;

(г) гарантирање дека соодветната национална правна основа за спроведување на ИПАРД II е воспоставена и по потреба ажурирана;

(д) помагање на работата на Комитетот за следење на ИПАРД II, како што е наведено во член 52 од оваа Спогодба, особено преку обезбедување на документите потребни за следење на квалитетот на спроведувањето на ИПАРД II програмата

- (3) Телото за управување во согласност со Клаузула 4(3)(а)(i) од Анекс А кон РС воспоставува систем за известување и информирање за да се соберат финансиски и статистички информации за напредокот на ИПАРД II програмата, исто така, врз основа на информации кои треба да бидат обезбедени од страна на ИПАРД агенцијата и ги доставува овие податоци до Комитетот за следење на ИПАРД II, во согласност со аранжманите договорени помеѓу Република Македонија и Комисијата, користејќи, кога е можно, компјутерски системи што ја дозволуваат

97

размената на податоци со Комисијата и се поврзани со системот за известување и информирање што треба да се воспостави од страна на НАО во согласност со Клаузула 2(4)(f) од Анекс А кон РС.

Системот за известување и информирање треба да придонесе за годишните и завршните извештаи за спроведување, наведени во член 59 од оваа Спогодба.

- (4) Телото за управување предлага измени на ИПАРД II програмата до Комисијата, со копија до Националниот ИПА координаторот (во понатамошниот текст „НИПАК“), по консултации со ИПАРД агенцијата и по договор со Комитетот за следење на ИПАРД II. Телото за управување е одговорно за информирање на соодветните тела за потребата од извршување соодветни административни промени кога таквите промени се потребни по донесување одлука од страна на Комисијата за изменување на ИПАРД II програмата
- (5) Секоја година Телото за управување подготвува акциски план за предвидените операции од мерката Техничка помош, кој се доставува до Комитетот за следење на ИПАРД II за договор.
- (6) Како што е наведено во Клаузула 4(3)(a)(iv) од Анекс А кон РС, Телото за управување подготвува план за оценување во согласност со член 56 од оваа Спогодба. Се доставува до Комитет за следење на ИПАРД II, како што е наведено во член 52 од оваа Спогодба не подоцна од една година по донесувањето на ИПАРД II програмата од страна на Комисијата. Ги известува Комитетот за следење на ИПАРД II и Комисијата за напредокот постигнат во спроведување на овој план.
- (7) Телото за управување подготвува кохерентен план со активности за видливост и комуникација, во согласност со член 24 од РС, и ја консултира и известува Комисијата прифаќајќи совети од Комитетот за следење на ИПАРД II. Планот особено ги покажува преземените иницијативи и оние што треба да се преземат во однос на информирање на јавноста за улогата на Унијата во ИПАРД II програмата и нејзините резултати.
- (8) Кога дел од неговите задачи се делегирани на друго тело, Телото за управување ја задржува целосната одговорност за управувањето и спроведувањето на тие задачи во согласност со начелото на цврсто финансиско управување.

#### **Член 9           Функции и одговорности на ИПАРД агенцијата**

- (1) На ИПАРД агенцијата ѝ се доделуваат функциите и одговорностите во согласност со Анекс I.

Во согласност со член 10(1) од РС, ИПАРД агенцијата е одговорна за:

- (a) обезбедување на потврда за Телото за управување за можност за контрола и проверка на мерките во ИПАРД II програмата;
- (б) подготвување на повик за доставување на барања за користење на средства и

објавување услови за прифатливост, во претходен договор со Телото за управување во однос на прашањата изнесени во член 8(2)(в) од оваа Спогодба;

(в) избирање на проектите што треба да се спроведат;

(г) утврдување на договорни обврски во писмена форма помеѓу ИПАРД агенцијата и крајните корисници на помошта, вклучувајќи информации за можните санкции во случај на неисполнување на тие обврски и, кога е неопходно, издавање на одобрение за започнување на изведување на работи. ИПАРД агенцијата може да продолжи да договара или да презема обврски според оваа Спогодба за одредена мерка до денот кога Република Македонија започнува да договара или да презема обврски за оваа мерка во рамките на кој било наследник на ИПАРД II програмата;

(д) последователна активност за гарантирање напредок на проекти што се спроведуваат;

(ф) известување за напредок на мерки што се спроведуваат во однос на показателите;

(е) гарантирање дека крајниот корисник на помошта е свесен за придонесот на Унијата за проектот;

(ж) гарантирање за известување за нерегуларности на национално ниво;

(з) гарантирање дека НАО, управувачката структура и Телото за управување ги добиваат сите информации што им се неопходни за извршување на нивните задачи;

(с) гарантирање усогласеност со обврските поврзани со достапност за јавноста наведено во член 23 од РС.

(2) Во однос на инвестициите во инфраструктурни проекти од кои вообичаено се очекува да создадат значителен нето приход, ИПАРД агенцијата оценува, пред да склучи договорни аранжмани со можниот краен корисник на помошта, дали проектот е од таков карактер. Кога може да се заклучи дека проектот е од таков карактер, ИПАРД агенцијата гарантира дека јавната помош од сите извори не надминува 50% од вкупните трошоци поврзани со проектот и истиот се смета прифатлив за кофинансирање од Унијата.

(3) ИПАРД агенцијата гарантира дека за кој било проект од ИПАРД II програмата вкупната јавна помош дадена од сите извори не ги надминува максималните дозволени износи за јавни расходи утврдени во член 32.

## ГЛАВА 2: КОНТРОЛНИ СИСТЕМИ

**Член 10      Општи одредби поврзани со барања за поддршка, барања за исплати и други изјави**

- (1) Република Македонија обезбедува соодветни постапки за поднесување барања за поддршка, барања за исплати и други изјави што се однесуваат на мерките за рурален развој.
- (2) Резултатите од административните проверки и проверките на самото место се оценуваат за да се утврди дали постои ризик од непочитување на прифатливите критериуми и другите применливи обврски наметнати во спогодбите и ИПАРД II програмата поврзани со други слични активности, крајните корисници на помошта или други тела, дали е постигнато потребното ниво на контрола и дали се неопходни корективни и превентивни мерки.
- (3) Кога е применливо, административните проверки и проверките на самото место за прифатливост ги земаат предвид сомнителните случаи на неусогласеност, пријавени од страна на други служби, тела или организации.

**Член 11      Административни проверки**

- (1) Административните проверки се вршат на сите барања за поддршка, барањата за исплата или други изјави неопходни за поднесување од страна на крајниот корисник на помошта, и ги опфаќаат сите елементи што може да се проверат и се соодветни за проверување преку административни проверки. Постапките налагаат евидентирање на извршената контрола, резултатите од проверката и мерките преземени во случај на разлики.
- (2) Административните проверки на барања за поддршка ја гарантираат усогласеноста на работењето со применливите обврски утврдени со спогодбите вклучувајќи ги оние на други задолжителни стандарди и барања. Проверките особено вклучуваат проверка на:
  - (а) прифатливоста на активността за која се бара поддршка;
  - (б) критериумите за прифатливост утврдени во ИПАРД II програмата, задолженијата и другите обврски на работата за која е побарана поддршка;
  - (в) усогласеноста со критериумите за избор;
  - (г) прифатливоста на трошоците на активността;
  - (д) усогласеноста на активността за која се бара поддршката со применетите национални правила и правила на Унијата, првенствено и каде што е соодветно, за јавни набавки, јавна помош и други соодветни задолжителни стандарди утврдени со националното законодавство или утврдени со спогодбите (вклучувајќи ја ИПАРД II програмата);
  - (ф) разумноста на предложените трошоци, која се оценува со користење

соодветен систем за оценување, како што се референтни трошоци, стандардни единечни цени, споредба на различни понуди или комисија за оценување;

(е) веродостојноста на барателот во врска со сите информации од трета страна, како што се судски одлуки, започнати криминални постапки од страна на јавниот обвинител, започната постапка на стечај.

(3) Административни проверки на барања за исплати вклучуваат проверка на:

(а) испорачувањето на кофинансираните производи и услуги. Договорно претходно финансирање од страна на договорниот орган може да се квалификува како прифатлив трошок до 10% од износот на договорот;

(б) вистинитоста на пријавените расходи;

(в) завршената активност и исполнувањето на условите во споредба со активната за која било поднесено барањето за поддршка и истата била доделена;

(г) разумноста на пријавените трошоци што ќе бидат оценувани користејќи соодветен систем за оценување и направените исплати.

(4) Административните проверки вклучуваат постапки за избегнување двојно финансирање со други шеми на Унијата или со национални шеми. Кога постои финансирање од други извори, тие проверки гарантираат дека вкупната добиена поддршка не ги надминува максималните дозволени износи за помош.

(5) Административните проверки, исто така, ги опфаќаат документите наведени во член 36(7).

(6) Укажувањата за неправилности се проследуваат со соодветна административна постапка.

## **Член 12      Проверки на самото место**

(1) Проверките на самото место се вршат на сите барања за поддршка и барањата за исплати неопходни за поднесување од страна на крајниот корисник на помошта и ги опфаќаат сите елементи што може да се проверат за време на посетата. Меѓутоа, во исклучителни околности, прописно евидентирани и објаснети, Република Македонија може да одлучи дека проверката на самото место не е потребна.

(2) Може да биде дадено претходно известување за проверките на самото место, доколку целта на контролата не е загрозувана. Доколку претходното известување надминува 48 часа, тоа се ограничува на неопходниот минимум во зависност од природата на мерката и активната што е кофинансирана.

(3) Кога е соодветно, проверките на самото место предвидени во оваа Спогодба се



вршат во исто време како и сите други проверки предвидени во законодавството на Унијата или националното законодавство. Времетраењето на проверките на самото место е строго ограничено на минималниот потребен временски период.

- (4) Инспекторите кои ја спроведуваат проверката на самото место не смеат да бидат вклучени во административни проверки на истата активност.
- (5) Спогодбата за финансирање склучена од страна на Комисијата и Република Македонија или која било измена на истата, може да обезбеди индивидуална мерка да подлежи на проверки на самото место врз основа на примерок. Во таков случај, Спогодбата за финансирање исто така ги одредува минималната големина на примерокот, критериумите што треба да се применуваат за изборот на примерокот и колку се зголемува големината на примерокот во случај кога проверките откриваат многу зачестени нерегуларности.

#### **Член 13      Содржина на проверките на самото место**

- (1) Проверките на самото место потврдуваат дека активната се применувала и спроведувала во согласност со применливите правила и ги покрива сите критериуми за прифатливост, задолженија и други обврски што се однесуваат на условите за давање поддршка што може да се проверат за време на посетата. Тие гарантираат дека активната е прифатлива.
- (2) Проверките на самото место ја проверуваат точноста на податоците пријавени од страна на крајниот корисник на помошта во однос на основните документи.

Ова вклучува проверка дека барањата и барањата за исплати поднесени од страна на крајниот корисник на помошта се придружени со сметководствени или други документи вклучувајќи, кога е потребно, проверка на точноста на податоците во барањето за исплата врз основа на податоци или комерцијални документи што се чуваат од трети страни.

- (3) Проверките на самото место потврдуваат дека употребата или намерната употреба на активната одговара на употребата опишана во барањето за што поддршката била дадена. Проверките на самото место вклучуваат посета на местото каде што активната е спроведена, или ако активната е неопислива, на промоторот на активната.

#### **Член 14      Последователни проверки**

- (1) Последователни проверки се вршат на инвестициски активности за да се провери почитувањето на обврските утврдени во член 33(6) или во ИПАРД II програмата.
- (2) Контролорите за последователните проверки не се вклучени во ниту едни претходни проверки на истата инвестициска активност, освен ако други контролори во меѓувреме спровеле најмалку една проверка на самото место
- (3) Последователните проверки се вршат во текот на пет години од датумот на

крајната исплата кон крајниот корисник на помошта. Сите инвестиции се проверуваат најмалку еднаш за време на петгодишниот период.

- (4) Последователните проверки, вршени за време на петгодишниот период, се засноваат на анализа на ризиците и финансиското влијание на различни активности, групи на активности или мерки.
- (5) Примерокот на одобрените активности што треба да се проверат во согласност со ставовите 3 и 4 особено земаат предвид:

(а) потребата за проверка на соодветна комбинација на видови и обем на активности;

(б) сите фактори на ризик што биле утврдени по националните проверки или по проверките на Унијата;

(в) потребата за одржување на рамнотежа помеѓу мерките.

#### **Член 15 Извештај за контрола**

- (1) Секоја проверка на самото место според ова ГЛАВА подлежи на извештај за контрола што овозможува преглед на деталите од извршените проверки. Извештајот особено ќе посочи на:

(а) мерките и проверените барања или барања за исплати;

(б) присутните лица;

(в) дали било дадено известување до крајниот корисник на помошта и ако е дадено, периодот на претходно известување;

(г) резултатите на проверките и, кога е соодветно, сите конкретни забелешки;

(д) сите дополнителни контролни мерки што треба да се спроведат.

- (2) Во случај на проверки на самото место, на крајниот корисник на помошта му се дава можност да го потпише извештајот за време на проверката, да се потврди присуството на крајниот корисник при проверката и да даде забелешки.

Кога постои неусогласеност, крајниот корисник на помошта добива копија од извештајот за контрола.

- (3) Ставот 1 и вториот потстав од став 2 се применуваат *мутатис мутандис* за последователни проверки според оваа ГЛАВА.

**Член 16 Мерки поврзани со површината**

- (1) За целите на оваа ГЛАВА, под „мерки поврзани со површината“ се подразбираат мерки за кои поддршката се заснова на големина на пријавената површина.
- (2) Без да е во спротивност со членовите 11(1) и 12, проверките на мерките поврзани со површината, исто така, се усогласуваат со правилата утврдени во членовите од 17 до 22.

**Член 17 Административни проверки на мерките поврзани со површината**

- (1) Административните проверки дозволуваат откривање неусогласености. Проверките ги опфаќаат сите елементи што се потребни и соодветни преку административни проверки со цел утврдување на тоа дека:
  - (а) прифатливите критериуми, задолженија и други обврски се исполнети;
  - (б) не постои двојно финансирање преку други шеми на Унијата;
  - (в) барањето за помош или барањето за исплата се завршени и се поднесени во рамки на соодветниот временски рок и, кога е соодветно, дека придружните документи биле поднесени со што се потврдува погодноста;
  - (г) постои усогласеност со долгорочни обврски кога е соодветно.
- (2) Кога е соодветно, административните проверки вклучуваат меѓупроверки помеѓу земјоделските парцели како што се пријавени во барањето и/или барањето за исплата и информациите како што се содржани во системот за идентификација за земјоделски парцели по референтна парцела за да се провери прифатливоста на површините како такви;
- (3) Показателите на неусогласеност што произлегуваат од меѓупроверки се проследуваат со која било друга соодветна административна постапка, и кога е неопходно со проверка на самото место.

**Член 18 Елементи на проверките на самото место на мерките поврзани со површината**

- (1) Проверките на самото место ги опфаќаат сите земјоделски парцели за кои се бара помошта.
- (2) Проверките на самото место ги опфаќаат мерењето на површината и проверката на прифатливите критериуми, задолженија и други обврски на крајниот корисник на помошта според мерките.

**Член 19 Мерење на површината**

- (1) Мерењето на површината на земјоделската парцела како дел од проверката на

самото место се врши на сите земјоделски парцели за кои било поднесено барање за помош и/или барање за исплата.

- (2) Спогодбата за финансирање склучена од страна на Комисијата и Република Македонија или секоја измена на истата, може да обезбеди дека реалното мерење на површината на земјоделската парцела како дел од проверка на самото место се ограничува на случајно избран примерок од парцелите. Ако во таков случај се применува Спогодбата за финансирање, исто така, се посочува најмалата големина на примерокот. Кога оваа проверка на примерок открива каква било неусогласеност, сите земјоделски парцели се мерат или се изведуваат заклучоци од измерениот примерок.
- (3) Земјоделските парцелни површини се мерат на сите начини со што се потврдува мерење на квалитет што е најмалку еднаков на тој добиен преку глобалните навигациски сателитски системи (ГНСС) или ортоснимки.
- (4) Единствената вредносна амортизирачка толеранција се дефинира за сите мерења на површината, извршени користејќи ГНСС и/или ортоснимки. За оваа цел, користените алатки за мерење се поставуваат за најмалку една класа на проверување на амортизирачка толеранција под единствената вредност. Меѓутоа, единствената толерантна вредност не надминува 1,25 m.

Најголемата толеранција во поглед на секоја земјоделска парцела во никој случај не надминува 1,0 ha.

- (5) Вкупната област на земјоделска парцела може да се земе предвид во мерењето под услов да е целосно прифатлива. Во други случаи се зема предвид нето прифатливата површина.

**Член 20      Проверка на условите на прифатливост и задолженија на мерките поврзани со површината**

- (1) Проверките се вршат на сите начини што овозможуваат контрола на различните задолженија и обврски на крајниот корисник на помошта.
- (2) Кога не е доволен еден контролен метод за целите на став 1, контролниот систем предвидува повеќе контролни средства што заедно овозможуваат усогласеност со став 1.

**Член 21      Извештај за контрола на мерките поврзани со површината**

- (1) Секоја проверка на самото место на мерки поврзани со површината подлежат на извештај за контрола со што се овозможува разгледување на деталите од извршените проверки и изведување заклучоци за усогласеноста со критериумите за прифатливост, задолженијата и другите обврски. Извештајот ги посочува особено:

(а) мерките и проверените барања или барања за исплати;

- (б) присутните лица;
  - (в) проверените парцели, измерените парцели вклучувајќи ги, кога е соодветно, резултатот на мерењата по измерена земјоделска парцела и користените мерни методи;
  - (г) кога е соодветно, резултатите на мерењето на неземјоделска земја за што се бара поддршка според мерките за рурален развој и користените мерни методи;
  - (д) дали било дадено известување кон крајниот корисник на помошта и ако е дадено, периодот на претходно известување;
  - (ѓ) показатели на кои било специфични контролни мерки што треба да се спроведат во контекст на поединечните мерки;
  - (е) сите дополнителни контролни мерки што треба да се спроведат;
  - (ж) показателите за постоечка неусогласеност за што би била потребна проверка во следните години.
- (2) На крајниот корисник на помошта му се дава можност да го потпише извештајот за време на проверката, да се потврди присуството на крајниот корисник на помошта при проверката и да даде забелешки. Кога постои неусогласеност, крајниот корисник на помошта добива копија од извештајот за контрола.

**Член 22      Намалувања и исклучоци во однос на големината на површината**

- (1) Ако се открие дека утврдената површина е поголема од онаа пријавената во барањето за исплата, пријавената површина се користи за пресметувањето на помошта.

Ако пријавената површина во барањето за исплата ја надминува утврдената површина, помошта се пресметува врз основа на утврдената површина.

Меѓутоа, кога разликата помеѓу вкупната утврдена површина и пријавената вкупна површина во барањето за исплата за мерка е помала или еднаква на 0,1 хектар, утврдената површина се смета за еднаква на пријавената површина.

Третиот потстав не се применува кога разликата претставува повеќе од 20% од вкупната пријавена површина за исплати.

Ако била поставена максимална граница за површината прифатлива за поддршка, бројот на пријавени хектари во барањето за исплата се намалува до границата или прагот.

- (2) Во случајот наведен во вториот потстав од став 1, помошта се пресметува врз основа на утврдената површина намалена двојно со откриената разлика, ако таа разлика е поголема од 3% или два хектари, но не повеќе од 20% од утврдената област.

Ако разликата е поголема од 20% од утврдената разлика, во тој случај, не се дава помош.

### **ГЛАВА 3: ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ КОИ СЕ ОДНЕСУВААТ НА ДОВЕРУВАЊЕ НА ЗАДАЧИ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА БУЏЕТОТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

#### **Член 23 Општи барања**

- (1) Во моментот на доверување на задачите за извршување на буџетот, структурите и телата на системот за управување и контрола, како што е дефинирано во членовите 10 и 11 од РС, имаат добро дефинирана административна организација и систем за внатрешни проверки со целосни внатрешни правилници за работа, јасни институционални и лични одговорности, што се во согласност со критериумите утврдени во Анекс Б кон РС и Анекс 2 кон оваа спогодба во однос на следниве области:

- (а) контролна средина;
- (б) управување со ризик;
- (в) контролни активности;
- (г) информирање и комуникации;
- (д) следење на рамката за внатрешна контрола.

Во однос на Телото за управување, критериумите, како што е утврдено во Анекс В кон РС и Анекс 2 кон оваа Спогодба што се однесуваат на управувањето со ризик, контролните активности и следењето на рамката за внатрешна контрола нема да се применуваат.

Улогата на Телото за управување во мерката за Техничка помош, во зависност од применливоста, се опишува во ИПАРД II програмата.

- (2) Република Македонија може да утврди дополнителни критериуми за да ги земе предвид големината, одговорностите и другите специфични карактеристики на системот за управување и контрола.
- (3) По потпишувањето на РС и оваа Спогодба, и по донесувањето од страна на Комисијата на Одлука за финансирање со која се одобрува ИПАРД II програмата, до Комисијата се поднесува барање за доверување на задачи за извршување на буџетот и придружните анекси.

**Член 24      Подготовки за праќање на барањето за доверување на задачи за извршување на буџетот**

- (1) Пред да се испрати барањето за доверување на задачи за извршување на буџетот, НАО се уверува дека административните, сметководствените, платежните аранжмани и аранжманите за внатрешна контрола на ИПАРД агенцијата и на управувачките структури ги нудат следниве гаранции:
- (а) прифатливоста на барањата и усогласеноста со спогодбите се проверени пред да се потпишат договорите со поднесувачите и пред да се евидентираат задолженијата;
  - (б) прифаќањето на барањата за исплати, како и нивната усогласеност со спогодбите, се проверуваат пред да се одобри исплатата;
  - (в) извршените задолженија и исплати се точно и целосно евидентирани во сметките;
  - (г) извршени се проверките утврдени во спогодбите;
  - (д) потребните документи се претставени во рамките на временскиот рок и во формата предвидена во спогодбите или во одобрените постапки;
  - (е) документите се достапни и се чуваат на начин што ја обезбедува нивната целосност, валидност и читливост со текот на времето, вклучувајќи кога се работи за електронски документи во рамки на значењето на спогодбите.
- (2) Ако НАО не е уверен дека управувачката структура и оперативната структура се усогласени со критериумите утврдени во Анексите А и Б кон РС и Анекс 2 кон оваа спогодба, тој дава инструкции на соодветното тело што ги одредува условите неопходни за исполнување пред да може да се испрати барање за доверување до Комисијата.
- (3) ИПАРД агенцијата ги чува документите кои ги оправдуваат извршените исплати и документите во врска со спроведувањето на пропишаните административни и физички проверки. Кога соодветните документи ги чуваат локалните канцеларии или делегираните тела, тие канцеларии и тела поднесуваат извештаи до ИПАРД агенцијата за бројот на спроведените проверки, нивната содржина и преземените активности во однос на резултатите.
- (4) НАО гарантира дека сметководствените системи на Националниот фонд и на ИПАРД агенцијата ги задоволуваат меѓународно прифатените сметководствени начела.
- (5) НАО уверува дека аранжманите за административна и внатрешна контрола на Телото за управување ги нудат следниве гаранции:

- (а) потребните документи се претставени во рамки на временскиот рок и во формата предвидена во спогодбите;
  - (б) документите се достапни и се чуваат на начин кој ја обезбедува нивната целосност, валидност и читливост со текот на времето, вклучувајќи кога се работи за електронски документи во рамки на значењето на спогодбите.
- (6) Испитувањата потребни за целите на ставовите 1 и 5 се спроведуваат во согласност со методите во голем дел еднакви со меѓународно прифатените стандарди за ревизија.
- (7) Барањето за доверување на задачи за извршување на буџетот се поднесува до Комисијата, во согласност со член 25.
- Тоа ги содржи резултатите на испитувањата потребни за целите на ставовите 1 и 5 од овој член.
- (8) НАО обезбедува дека сите предложени суштински измени во работните аранжмани наведени во член 7(3) се поднесени до Комисијата, со копија до Ревизорското тело, за испитување и одобрување пред нивното спроведување.
- За суштинска измена се смета измена воведена во соодветните национални системи по доверувањето на задачи за извршување на буџетот, што може значително да влијае на структурите и системите за спроведување првично претставени како дел од барањето.
- (9) НАО врши постојан надзор на управувачката и оперативната структура во согласност со член 14(1) од РС.
- (10) Република Македонија воспоставува систем што гарантира дека сите информации кои укажуваат на тоа дека управувачката и оперативната структура не ги исполнуваат критериумите, се соопштуваат на НАО без одложување.

#### **Член 25 Барање и придружни анекси**

НАО го праќа барањето за доверување на задачи за извршување на буџетот во согласност со член 13 од РС до Комисијата заедно со соодветните документи посочени во Анекс 3 кон оваа Спогодба. Копија од ова барање и придружните документи се праќаат до Ревизорското тело.

### **ОДДЕЛ III: ПРАВИЛА ЗА ПРОГРАМИРАЊЕ**

#### **Член 26 ИПАРД II програма**

Во согласност со член 16(5) од РС, мерките за рурален развој според областа земјоделство и рурален развој подлежат на програма што треба да се подготви на национално ниво опфаќајќи го целиот период на спроведување на помошта на ИПА II. Програмата се подготвува од соодветни тела назначени од страна на Република



Македонија и се праќа до Комисијата по консултации со соодветните заинтересирани страни. Програмите за рурален развој се спроведуваат од страна на Република Македонија врз основа на индиректно управување во согласност со член 58(1)(в) од Регулатива (ЕУ, Евроатом) бр. 966/2012 и ги посочуваат активностите што треба да се финансираат со помошта на ИПА II. Избраните видови активности се од слична природа како оние предвидени според Регулатива (ЕУ) бр. 1305/2013.

#### **Член 27      Мерки во ИПАРД II програмата**

(1) Во согласност со целите како што е дефинирано во член 16(5) од РС, следниве мерки може да се поддржат според ИПАРД II програмата за поддршка на тематските приоритети утврдени во точките (s), (и) и (j) од Анекс I кон РС:

1. Инвестиции во основни средства на земјоделски стопанства;
2. Поддршка за основање групи производители;
3. Инвестиции во основни средства за преработката и маркетинг на земјоделски и рибни производи;
4. Агро-еколошки мерки и органско земјоделско производство;
5. Подготовка и спроведување на локални стратегии за развој - ЛЕАДЕР пристап;
6. Инвестиции во рурална јавна инфраструктура;
7. Диверзификација на земјоделски стопанства и развој на бизниси;
8. Подобрување на обуки во земјоделството;
9. Техничка помош;
10. Советодавни услуги;
11. Воспоставување и заштита на шуми.

Дополнителни информации за мерките се обезбедени во Анекс 4 кон оваа Спогодба.

(2) Телото за управување и ИПАРД агенцијата обезбедуваат првично оценување на можноста за проверки и контроли на мерките што треба да бидат вклучени во ИПАРД II програмата. Телото за управување и ИПАРД агенцијата го преземаат оценувањето на можноста за проверки и контроли на мерките што се вклучени во II програмата. Првичното оценување и оценувањето за време на периодот на спроведување ги земаат предвид, кога е соодветно, резултатите од проверките во претходниот и тековниот програмски период. Кога оценувањето открива дека барањата за проверки и контроли не се исполнети, засегнатите мерките соодветно се прилагодуваат.

### **ОДДЕЛ IV: ПРАВИЛА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ**

#### **ГЛАВА I: ОПШТИ ПРАВИЛА И НАЧЕЛА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ**

##### **Член 28      Правила за јавна набавка**

(1) За целите на оваа Спогодба, договорниот орган наведен во член 190(2) од Регулатива (ЕУ, Евроатом) бр. 966/2012 е национално тело од јавниот сектор во својство на краен корисник на помошта според ИПАРД II програмата.

Меѓутоа, јавната набавка може да се направи во име на крајниот корисник на помошта од страна на друго националното тело од јавниот сектор посебно назначено за оваа задача.

- (2) За јавна набавка според програмите за ИПАРД II во согласност со член 18(5) од РС, националното законодавство се смета дека е еквивалентно на правилата применети од страна на Комисијата во согласност со Регулатива (ЕУ, Евроатом) бр. 966/2012, ако точноста на транспозицијата е потврдена од страна на соодветната служба на Комисијата.

## ГЛАВА 2: ТРАНСПАРЕНТНОСТ И ВИДЛИВОСТ

### Член 29 Информирање, достапност за јавноста и транспарентност

- (1) Република Македонија обезбедува информации за ИПАРД II програмата и придонесот на Унијата и јавно ги претставува во согласност со Анекс 8. Овие информации се наменети за општата јавност. Тие ја истакнуваат улогата на Унијата и ја гарантираат транспарентноста на помошта на Унијата.
- (2) Телото за управување е одговорно за:
  - (а) подготвување план за активности за видливост и комуникација во согласност со член 30;
  - (б) гарантирање за креирање на единствена веб-страница или единствен интернет портал каде што се обезбедуваат информации за и пристап до ИПАРД II програмата на Република Македонија, вклучувајќи информации за временската усогласеност на спроведувањето на програмирањето и кои било поврзани процеси за што имало јавни консултации;
  - (в) информирање на можните крајни корисници на помошта за можностите за финансирање од ИПАРД II програмата.
- (3) Со цел да се гарантира транспарентност во врска со поддршката од ИПАРД, ИПАРД агенцијата е одговорна за објавувањето на списокот на активности и крајни корисници на помошта на ИПА II во согласност со условите утврдени во член 23(2) од РС.

Објавувањето е достапно во форма на табела со податоци што овозможува податоците да бидат распоредени, барани, извлечени, споредени и јавно објавени на интернет, на пример во форма CSV или XML. Списокот на активности е достапен преку единствената веб-страница или единствениот интернет портал. Минималните информации што треба да се вклучат во списокот на активности се утврдени во Анекс 8 кон оваа Спогодба.
- (4) Списокот на активности и крајни корисници на помошта се ажурира најмалку на секои шест месеци.

- (5) ИПАРД агенцијата ги информира крајните корисници на помошта на ИПАРД II за придонесот на Унијата.
- (6) Во согласност со член 23(3) од РС, само известувањата за доделување договор за јавни набавки што подлежат на постапка за „меѓународен отворен повик за тендер“ се подготвуваат и испраќаат на Комисијата за објавување.

#### **Член 30 Видливост и комуникација**

- (1) Активностите што треба да бидат достапни и да бидат јавно претставени во информациите на Република Македонија за помош од ИПАРД II програмата, како што е наведено во член 24 до РС, се извршуваат врз основа на план за активности за видливост и комуникација што треба да биде договорен помеѓу Телото за управување и Комисијата. Овој план за активности за видливост и комуникација се одобрува од страна на Комитетот за следење на ИПАРД II, не подоцна од една година по донесувањето на ИПАРД II програмата од страна на Комисијата и ги утврдува:

- (а) целите и целните групи;
- (б) содржината и стратегијата на мерките за соопштување и информирање наведувајќи ги мерките што треба да се преземат;
- (в) неговиот индикативен буџет;
- (г) административните сектори или тела одговорни за спроведување;
- (д) критериумите што треба да се користат за оценување на влијанието на мерките за информирање и достапност за јавноста во однос на транспарентноста, запознаеноста со програмите за ИПАРД II и улогата на Унијата.

Овој план опфаќајќи го целиот период на ИПАРД II програмата се спроведува од годишен список на активности.

- (2) Износот наменет за информирање и достапност за јавноста може да биде дел од мерката за Техничка помош на ИПАРД II програмата.
- (3) На состаноците на Комитетот за следење на ИПАРД II, претседавачот поднесува извештај за напредокот во спроведувањето на активностите за информирање и достапност за јавноста и на членовите на Комитетот им дава примери за таквите мерки.
- (4) Кога спроведувањето на овој член наметнува специфични информации и активности за достапност за јавност на ниво на проект, за тие активности се одговорни крајните корисници на помошта од ИПА II и тие се финансираат од износот доделен за соодветниот проект.

## ОДДЕЛ V ПРАВИЛА ЗА ФИНАНСИСКО УПРАВУВАЊЕ НА ПОМОШТА ОД ИПА II

### ГЛАВА I: ОПШТИ ОДРЕДБИ

#### Член 31 Општи одредби за финансиска помош

- (1) За сите активности што добиваат помош според ИПАРД II програмата потребно е кофинансирање од страна на Република Македонија. Кога извршувањето на активностите зависи од финансиските придонеси од сопствените извори на Република Македонија или од други извори на средства, финансирањето на Унијата станува достапно во исто време со финансискиот придонес на Република Македонија и/или другите извори на средства што стануваат достапни за нив. Меѓутоа, кога станува збор за краен корисник на помошта во јавниот сектор, придонесот на Унијата може да се добие подоцна од придонесот од другите јавни тела. Во ниеден случај придонесот на Унија не може да се добие пред придонесот од јавните тела во Република Македонија.
- (2) Придонесот на Унијата кофинансира јавен расход што е фактички исплатен кон крајниот корисник на помошта.
- (3) Финансирањето на Унијата подлежи на исполнување на обврските на Република Македонија утврдени во спогодбите и во Спогодбата за финансирање во согласност со член 3 од оваа Спогодба.
- (4) Сметката во евра отворена од страна на Националниот фонд во име на Република Македонија во согласност со член 33(6) од РС, вклучувајќи ја каматата создадена на сметката во евра, не подлежи на никакви давачки или даноци.
- (5) Република Македонија ѝ доставува на Комисијата примерок со потписите на сите учесници вклучени во барањата за исплати, како што е наведено во член 37 од оваа Спогодба.

#### Член 32 Интензитет на помошта и стапка на придонесот од Унијата

- (1) За целите на ИПАРД II програмата, придонесот на Унијата, наведен во член 30(2) од РС, се пресметува врз основа на јавните расходи.
- (2) Интензитетот на помошта и стапката на придонес од Унијата се во согласност со стапките и праговите утврдени во Анекс 4 кон оваа Спогодба.
- (3) При утврдување на уделот на јавните расходи како процент од вкупните прифатливи трошоци за инвестиции, нема да се земе предвид националната помош за олеснување на пристапот до заеми.

### ГЛАВА 2: ПРИФАТЛИВОСТ

**Член 33 Прифатливост на трошоци**

- (1) Пред склучување на соодветната Спогодба за финансирање, кои било потпишани договори или додатоци или, пак, расход направен од краен корисник на помошта и исплатите направени од страна на Република Македонија не подлежат на финансирање според програмата за ИПА II.

Првиот потстав се применува за активности според мерката за Техничка помош и за расходи што се однесуваат на активностите наведени во став 5(в), доколку расходите се направени од страна на краен корисник на помошта по 1 јануари 2014 година.

- (2) Република Македонија ја известува Комисијата за списокот со прифатливи трошоци за секоја мерка. Комисијата ја известува Република Македонија за своето прифаќање или дава забелешки.
- (3) Следниве трошоци не се прифатливи според ИПАРД II програмата:
- (а) даноци, вклучувајќи даноци на додадена вредност;
  - (б) царини и увозни давачки или некои други давачки што имаат еднаков ефект;
  - (в) купување, изнајмување или закуп на земја и постојни објекти, независно од тоа дали закупот ќе доведе до пренесување на сопственоста на закупаецот, освен ако одредбите на ИПАРД II програмата не го предвидуваат тоа;
  - (г) казни, финансиски казни и трошоци од судски спорови;
  - (д) оперативни трошоци, освен кога се оправдани во смисла на природата на мерката во ИПАРД II програмата;
  - (ѓ) користени машини и опрема;
  - (е) банкарски давачки, трошоци за гаранции и слични давачки;
  - (ж) трошоци за конверзија, давачки и загуби од девизниот курс поврзани со сметката во евра на ИПАРД, како и други исклучиво финансиски трошоци;
  - (з) придонеси во добра;
  - (с) купување на права за земјоделско производство, животни, годишни растенија и нивно засадување;
  - (и) сите трошоци за одржување, амортизирање и наем, освен кога се оправдани во смисла на природата на мерката во ИПАРД II програмата;

(ј) сите направени трошоци и сите направени исплати до јавната администрација при управување и спроведување помош, вклучувајќи ги и оние на управувачката и оперативната структура и, посебно, режиските трошоци, наемите и платите на персоналот ангажиран за активностите на управување, спроведување, следење и контрола, освен кога се оправдани во смисла на природата на мерката во ИПАРД II програмата.

(4) Освен ако Комисијата јасно и недвосмислено не одлучи поинаку, следниве трошоци, исто така, не се прифатливи:

(а) трошоци за проекти што, пред завршувањето, им наплатиле надоместоци на корисниците или учесниците, освен доколку добиените надоместоци се одземени од пријавените трошоци;

(б) трошоци за промоции, различни од промоциите од колективен интерес;  
(в) расходи направени од краен корисник на помошта кога повеќе од 25% од неговиот капитал е во сопственост на јавно тело или тела, освен доколку Комисијата така одлучила во специфичен случај врз основа на целосно оправдано барање од Република Македонија, Комисијата ја донесува својата одлука во рок од три месеци од приемот на барањето. Овој исклучок не се применува за расходите за инфраструктура, пристапот ЛЕАДЕР или човечкиот капитал.

(5) Независно од ставовите 2 и 3, во случај на инвестиции:

(а) изградбата или подобрувањето на недвижен имот се прифатливи до пазарната вредност на средството, како што е утврдено во согласност со член 11(2)(г) и член 11(3)(г);

(б) купувањето нови машини и опрема, вклучувајќи компјутерски софтвер, е прифатливо до пазарната вредност на средството, како што е утврдено во согласност со член 11(2)(г) и член 11(3)(г);

(в) општите трошоци поврзани со расходите наведени во точките (а) и (б) од овој став како надоместоци за архитекти, инженери и други надоместоци за консултации и студии на изводливост се прифатливи до праг од 12% од трошоците наведени во тие точки (а) и (б) според следниве услови:

- (i) прифатливиот износ на општите трошоци не ги надминува разумните трошоци утврдени во согласност со член 11(2)(г) и член 11(3)(г);
- (ii) за проекти со прифатливи трошоци за инвестициите наведени во точките (а) и (б) поголеми од 3 милиони евра, трошоците за подготовка на деловниот план не надминуваат 3% од прифатливите трошоци за овие инвестиции;
- (iii) за проекти со прифатливи трошоци за инвестициите наведени во точките (а) и (б) од најмалку 1 милион евра и не повеќе од 3 милиони евра, трошоците за подготовка на деловниот план не надминуваат 4% од прифатливите трошоци за овие инвестиции;

- (iv) за проекти со прифатливи трошоци за инвестициите наведени во точките (а) и (б) од најмалку 1 милион евра, трошоците за подготовка на деловниот план не надминуваат 5% од прифатливите трошоци за овие инвестиции.

Деталните одредби во врска со максималниот прифатлив износ наведен во овој став се утврдуваат во ИПАРД II програмата врз основа на оценување на нивото на трошоци за слични активности во Република Македонија.

- (6) За целите на точка (б) од член 31 од РС, суштински измени во проектот се оние кои доведуваат до:

- (а) прекин или промена на местото на продуктивна активност надвор од географската област опфатена со ИПАРД II програмата;

- (б) промена на сопственоста што овозможува несоодветна предност за дадена фирма или јавно тело;

- (в) значителна промена што влијае на природата, целите или условите за спроведување на Програмата, што би резултирале со поткопување на оригиналните цели.

Кога Република Македонија ќе утврди каква било измена од таков вид, веднаш ја информира Комисијата и почнува да го враќа придонесот од ИПАРД II во согласност со член 50(1) од оваа Спогодба.

- (7) НАО е целосно одговорен и задолжен за законитоста и регуларноста на основните трансакции и применува финансиски прилагодувања во согласност со член 42 од РС. Во случај Комисијата да утврди дека пријавените трошоци не се целосно усогласени со спогодбите, а особено со начелата утврдени во овој член, таа ги оценува износите што треба да се исклучат од финансирањето на Унијата во согласност со член 49 од оваа Спогодба.

### ГЛАВА 3: ФИНАНСИРАЊЕ И ИСПЛАТИ

#### Член 34 Повлекување на неискористени средства

- (1) Комисијата автоматски го повлекува кој било дел од задолжението за ИПАРД II програмата кое до 31 декември по третата година од буџетското задолжение, во понатамошниот текст „n+3“, не се искористило за претходно финансирање во согласност со член 38 од оваа Спогодба или вршење привремени исплати во согласност со член 37 од оваа Спогодба или за која НАО, кој доверил задачи за извршување на буџетот, не презентирал барање за исплата вклучувајќи заверена изјава за трошоци во согласност со член 35(1) од РС и член 37(1) од оваа Спогодба.
- (2) Во соодветно оправдани околности, прифатени од страна на Комисијата, периодот од три години, наведен во став 1 може да се продолжи до пет години во Спогодбата за финансирање наведена во член 3 од оваа Спогодба.

- (3) Комисијата ја информира Република Македонија до крајот на март од тековната финансиска година за секој ризик за повлекување на неискористени средства што таа го утврдила врз основа на информациите добиени од Република Македонија во согласност со член 33(3) од РС, и врз основа на потребата да се преземат одлуки за решавање на оваа ситуација.
- (4) Врз основа на барањата за исплати, поднесени од страна на Република Македонија во согласност со член 37(4)(б) и (в), Комисијата повторно навремено ја информира Република Македонија за секој ризик на автоматско повлекување на неискористени средства.
- (5) По приемот на барањето за исплата, наведено во член 37(4)(г) во јануари по годината  $n+3$ , Комисијата ја информира Република Македонија за износот опфатен со правилото за автоматско повлекување на неискористени средства врз основа на информациите до коишто Комисијата има пристап.
- (6) До крајот на март по годината  $n+3$ , Комисијата испраќа писмо до Република Македонија, во кое се бара да се потврди износот опфатен со автоматското повлекување на неискористени средства или да испрати забелешки во рок од два месеци од приемот на писмото заедно со ревидираниот финансиски план.

#### **Член 35      Финансиски план за ИПАРД II програмата**

- (1) Финансискиот план за ИПАРД II програмата особено го утврдува максималниот износ на придонесот на Унијата, неговата распределба по години, стапките за кофинансирање применливи за секоја мерка и распределбата по мерки за целите на следење на Програмата.
- (2) Потпишувањето на договор и вршењето на исплати од страна на ИПАРД агенцијата започнуваат само по донесувањето на ИПАРД II програмата и по влегувањето во сила на Спогодбата за финансирање наведена во член 3, вклучувајќи го доверувањето на задачи за извршување на буџетот.

#### **Член 36      Исплати на придонесот од Унијата**

- (1) Само помошта од ИПАРД II програмата доделена во согласност со спогодбите и исплатена од ИПАРД агенцијата подлежи на кофинансирање од страна на Унијата.
- (2) Во согласност со одредбите како што се утврдени за секоја мерка во Програмата и за поедноставените можности за трошоци како што се наведени во потставовите (б), (в) и (г), како што е дефинирано од страна на ИПАРД агенцијата пред повикот за доставување на барања за користење на средства, исплатите од страна на Комисијата за придонесот на Унијата опфаќаат:

(а) прифатливи трошоци реално направени и исплатени од страна на крајниот корисник на помошта;



(б) стандардни единечни трошоци;

(в) паушални суми што не надминуваат 100 000 евра, по краен корисник на помошта, по година од јавен придонес;

(г) паушално финансирање, одредено од примената на процент за една или повеќе дефинирани категории на трошоци.

- (3) Кога помошта е доделена врз основа на поедноставени можности за трошоци како што е наведено во ставот 2, потставовите (б), (в) и (г) или дополнителни трошоци и неизбежни приходи, Република Македонија гарантира дека соодветните пресметувања се соодветни и точни и се однапред утврдени врз основа на фер, правични и проверени пресметувања. За оваа цел, тело, што е функционално независно од телата одговорни за спроведување на ИПАРД II програмата и што поседува соодветна експертиза, ја потврдува адекватноста и точноста на пресметувањата. Соодветните документи однапред се обезбедуваат на Комисијата за спроведувањето на поедноставените можности за трошоци за целите на информирање.
- (4) Исплатите од Комисијата за придонесот на Унијата се вршат во границите на достапните средства во согласност со Спогодбата за финансирање наведена во член 3. Секоја исплата се книжи во најрано отвореното буџетско задолжение преземено за ИПАРД II програмата.
- (5) Комбинираното вкупно претходно финансирање и привремените исплати не надминуваат 95% од придонесот на Унијата како што е утврдено во финансиската табела од ИПАРД II програмата.
- (6) Кога е достигнат прагот наведен во став 5, НАО продолжува до Комисијата да ги пренесува барањата за исплати, вклучувајќи заверена изјава за трошоци во согласност со член 37, како и информациите за надомест на износи.
- (7) Трошоците платени од крајниот корисник на помошта се поткрепуваат со фактури или сметководствени документи со иста вредност на докажување. Кога помошта не е во функција на трошок, може да бидат прифатени други соодветни документи, како што е наведено во ИПАРД II програмата. Во сите случаи, трошоците ги потврдува НАО.

#### **Член 37      Барања за исплати од Република Македонија**

- (1) НАО прави барања за исплати за ИПАРД II програмата. Овие барања вклучуваат заверени изјави за трошоци, како што е утврдено во Клаузула 2(3) од Анекс А кон РС и, за секоја мерка на ИПАРД II програмата, го опфаќаат износот на прифатените јавни трошоци за кои ИПАРД агенцијата всушност го исплатила соодветниот придонес на Унијата за време на референтниот период.
- (2) Барањата за исплати се подготвуваат во согласност со моделот од Анекс 5. Тие се потпишуваат, заверуваат и пренесуваат од НАО, во име на Република Македонија

до Комисијата, со копии до Ревизорското тело.

- (3) На затворањето на Програмата, НАО обезбедува завршна финансиска изјава за трошоци.
- (4) Откако ќе бидат исполнети условите од член 35(2), Република Македонија до Комисијата ги доставува своите барања за исплати до следниве рокови:
- (а) најдоцна до 30 април, кога се работи за трошоци во периодот од 1 јануари до 31 март;
  - (б) најдоцна до 31 јули, кога се работи за трошоци во периодот од 1 април до 30 јуни;
  - (г) најдоцна до 31 октомври, кога се работи за трошоци во периодот од 1 јули до 30 септември;
  - (д) најдоцна до 31 јануари, кога се работи за трошоци во периодот од 1 октомври до 31 декември.

Република Македонија може да ги менува податоците пријавени во барањата за исплати во годишната изјава за трошоци што треба да се поднесе до 15 февруари од финансиската година по годината во која трошоците биле направени. Во оправдани случаи, Комисијата може да дозволи Република Македонија да објави трошоци од претходните финансиски години во крајната изјава за трошоци според став 3. Трошоците од претходните финансиски години се придружени со мислење и извештај од Ревизорското тело и вклучувањето во крајната изјава не е во спротивност со прифаќањето одлуки за сметки во согласност со членовите 48 и 49. Барањата се праќаат и во случаи кога не се бара надоместок.

- (5) Кога постојат несогласувања, разлики во толкување или неусогласености поврзани со барањата за исплати за референтен период, што произлегуваат особено од несоопштување на информациите што се бараат во спогодбите, а за истите се потребни понатамошни проверки, потребно е Република Македонија да обезбеди дополнителни информации. Таквите информации се обезбедуваат во согласност со член 33 од РС и членовите 38 и 40 од оваа Спогодба.

Во таквите случаи, временскиот рок за исплата утврден во став 6 може да се прекине за целиот или за дел од износот за кој се бара исплата, од датумот на кој е испратено барањето за информации до приемот на бараните информации.

Доколку не се пронајде решение во тој временски рок, Комисијата може да ги одложи или намали исплатите во согласност со членовите 39 и 40 од РС.

- (6) Привремените исплати се вршат од Комисијата во рамките на 90 дена од евидентирањето на барањето за исплата за што се исполнети барањата утврдени во член 35 од РС без да биде во спротивност со одлуките наведени во членовите 48 и 49 од оваа Спогодба, под услов:

(а) пријавениот трошок да биде прифатлив за финансирање од Унијата во согласност со член 33;

(б) проверките во член 41 од оваа Спогодба да не утврдиле никакви проблеми;

(в) да не било одлучено за прекин или суспензија на исплатите во врска со мерката(-ите) што е(се) предмет на соодветната примена;

(г) распределувањата се достапни.

#### **Член 38 Претфинансирање**

- (1) Исплатите за претфинансирањето наведени во член 34 од РС може да изнесуваат до 30% од придонесот на Унијата за првите три години од ИПАРД II програмата, како што е утврдено во Спогодбата за финансирање. Во зависност од достапноста на буџетските распределби, претфинансирањето може да се исплати на две или повеќе рати.
- (2) Комисијата ја врши првата исплата за претфинансирањето во износ кој одговара најмалку на 50% од износот наведен во став 1 како прв дел.

Дополнителните рати може да се исплатат по приемот на барање од Република Македонија во согласност со барањата предвидени во ставовите 1 и 4.

- (3) Кога исплатите за претфинансирањето, наведени во став 1, не се доволни за да се гарантира навремена исплата на барања од крајниот корисник на помошта, тие може да се зголемат. Зголемувањето е износот потребен за оваа цел. Тоа се темели на сумата на суштинскиот трошок направен од крајниот корисник на помошта што сè уште е неисплатен поради исцрпување на средствата на Унијата од сметката во евра на ИПАРД. Меѓутоа, кумулативниот износ на исплати за претходното финансирање не треба да надмине 30% од придонесот на Унијата за трите последни години утврдени во Спогодбата за финансирање.
- (4) Вкупниот износ исплатен за претходно финансирање ÷ се враќа на Комисијата, ако не е испратено барање за исплата за ИПАРД II програмата во рамките на 15 дена од датумот на кој Комисијата ја направила првата исплата за претфинансирање. Ваквото враќање средства нема да влијае врз придонесот на Унијата за ИПАРД II програмата.

#### **Член 39 Пресметување на износот што треба да се исплати**

- (1) Придонесот на Унијата што треба да се исплати за секој прифатлив јавен трошок пријавен за секој референтен период се пресметува врз основа на финансискиот план што е во сила на првиот ден од тој период.
- (2) Износите на придонесот на Унијата што се вратени од крајниот корисник на

помошта според ИПАРД II програмата во текот на секој референтен период и долговите што не се наплатени во рамките на две години од нивното евидентирање во книгата на должници, како што е наведено во член 47(6) од оваа Спогодба и клаузула 4(3)(6)(ix) од Анекс А кон РС, се одземаат од износот што треба да го исплати Комисијата во барањето за исплата за тој период во согласност со член 50.

- (3) Без да е во спротивност со прагот од 95% како што е предвидено во член 36(5), кога комбинираниот вкупен износ од изјавите за трошоци го надминува вкупниот износ утврден за дадена мерка, износот што треба да се исплати е затворен на износот утврден за таа мерка во финансискиот план што е во сила. Расходот што исклучен како резултат на тоа, може да биде земен предвид во дополнително барање за исплата ако бил доставен прилагоден финансиски план од Република Македонија и истиот се прифати од Комисијата.

#### **Член 40 Порамнување на завршното салдо**

- (1) За порамнувањето на завршното салдо како што е наведено во член 37 од РС, се применува рокот наведен во член 34(2) од оваа Спогодба, како што е утврдено во Спогодбата за финансирање.
- (2) Порамнувањето на завршното салдо не влијае на донесувањето на подоцнежните одлуки во согласност со член 49.
- (3) Порамнувањето, исто така, не влијае на последователните активности во врска со одредбите утврдени во член 41(7), член 44 и член 50.
- (4) Ниедна понатамошна финансиска трансакција не смее да биде направена од Република Македонија на сметката во евра на ИПАРД по последното барање за исплата што е испратено до Комисијата. Република Македонија гарантира дека барањата наведени во член 37(1) од РС се почитуваат додека не се исполнат барањата спомнати во член 44. Во однос на одредбите од член 50, Комисијата се известува секогаш кога вратените износи се евидентираат во националните сметки.
- (5) Република Македонија воспоставува систем кој му овозможува да ги следи барањата утврдени во став 4. Република Македонија определува одговорно тело и ја известува Комисијата за практичните аранжмани поврзани со пренесувањето на одговорностите на тоа тело.

#### **Член 41 Исплати кон крајниот корисник на помошта**

- (1) Република Македонија гарантира дека исплатите кон крајниот корисник на помошта се:
- (а) извршени во националната валута и задолжени како што е соодветно од сметката во евра на ИПАРД. Налогот(-зите) што може да се исплати(-ат) и другите сметководствени документи со еднаква вредност на докажување кон крајниот(-ите) корисник(-ци) на помошта или нивниот(-ите) застапник(-ци) како општо правило се издаваат во рамките на три работни денови од

ова задолжување;

(б) врз основа на изјавите за трошоци направени од крајниот корисник на помошта и докажани со оригиналните примени фактури. Кога помошта не е во функција на трошок, може да бидат прифатени други соодветни документи, како што е наведено во ИПАРД II програмата.

- (2) Со цел да биде прифатлив, трошокот треба да биде во согласност со член 33(1).
- (3) Исплатите се вршат преку пренос на банкарската сметка на името на крајниот корисник на помошта. Исплатите кон крајниот корисник на помошта не можат да бидат заплени, задржани или прилагодени на било кој начин врз основа на должничка обврска на крајниот корисник на помошта. Сепак, ИПАРД агенцијата може да го надомести од исплатите, кој било износ од крајниот корисник на помошта поврзан со финансиската поддршка во рамки на Инструментот за претпристапна помош
- (4) Кога оригиналните фактури или другите соодветни документи наведени во став 1(б) не се задржани од ИПАРД агенцијата по примањето, ИПАРД агенцијата гарантира дека се прават копии и дека се прават аранжмани за да се гарантира дека оригиналите се на располагање заради ревизија и инспекција.
- (5) НАО и ИПАРД агенцијата гарантираат дека вкупниот јавен трошок од сите јавни тела во Република Македонија за секоја мерка и проект може да се утврди во сметките на ИПАРД агенцијата.
- (6) ИПАРД агенцијата има евиденција за секоја исплата која ги вклучува најмалку следниве информации:
- (а) износот во национална валута;
  - (б) соодветниот износ во евра.
- (7) Соодносите на придонесот на Унијата и на националните придонеси во јавниот трошок и на вкупниот јавен трошок и вкупните оправдани трошоци се определуваат во национална валута.
- (8) НАО и ИПАРД агенцијата гарантираат дека секој износ, за кој ќе утврдат дека е исплатен по грешка над должената сума и кој бил вклучен во заверените изјави за трошоци во согласност со член 37, се префрла, во рамките на десет работни денови, на сметката во евра на ИПАРД и се одзема од следното барање за исплата до Комисијата.
- (9) НАО и ИПАРД агенцијата гарантираат навремена обработка на барањата за исплати од крајните корисник на помошта. Во случаите кога интервалот помеѓу примањето на барањето за исплата и издавањето на налогот за исплата е поголем од шест месеци, кофинансирањето од Унијата може да се намали во согласност со следниве правила:

(а) кога трошокот направен по роковите е еднаков или помал од 4% од трошокот направен пред роковите, не се врши намалување, независно од бројот на месеците на задоцнувањето;

(б) кога трошокот направен по роковите е поголем од 4% од трошокот направен пред роковите, секој понатамошен трошок направен со задоцнување до:

- (i) еден месец, се намалува до 10%;
- (ii) два месеци, се намалува до 25%;
- (iii) три месеци, се намалува до 45%;
- (iv) четири месеци, се намалува до 70%;
- (v) пет месеци, се намалува до 100%.

За целите на овој став, приемот на барањето за исплата се смета од датумот кога барањето за исплата од страна на крајниот корисник на помошта било примено од страна на соодветните служби на Република Македонија, без оглед на тоа дали при примањето барањето за исплата е целосно со сите придружни документи потребни за да се направат исплати. ИПАРД агенцијата предвидува постапки со кои се гарантира навремено доставување на документите што недостасуваат од крајниот корисник на помошта, со цел исплатата да биде извршена во согласност со првиот потстав.

Комисијата може да примени различна динамика и/или помали или нулти намалувања, доколку се појават исклучителни услови за управување за одредени мерки, или доколку се дадени соодветно основани оправдувања од Република Македонија. Доцнењата од страна на крајниот корисник на помошта за обезбедување документи што недостасуваат во барањето за исплата не се сметаат за основано оправдување. Република Македонија утврдува соодветни одредби во договорите потпишани со крајниот корисник на помошта што определуваат соодветни рокови за обезбедувањето документи што недостасуваат.

Пред да ја донесе одлуката, Комисијата ја известува Република Македонија дозволувајќи да го објави својот став во рамките на 10 работни денови. Комисијата ја известува Република Македонија за својата крајна одлука наведувајќи ги причините на кои се темели одлуката.

За секој трошок направен по роковите, Република Македонија поднесува до Комисијата детално оправдување за задоцнувањето, писмен доказ за потврдување на оправдувањето, како и прикажување директна врска помеѓу оправдувањето и соодветниот трошок направен по роковите.

(10) При одлучување за откажување на целиот или на дел од придонесот на Унијата, НАО и ИПАРД агенцијата ги земаат предвид природата и сериозноста на неправилностите и финансиската загуба на придонесот на Унијата.

Член 42 Девизен курс и каматна стапка

- (1) Република Македонија обезбедува дека курсот утврден за размена помеѓу еврото и националната валута е месечниот пресметковен курс на еврото утврден од Комисијата за Република Македонија за месецот во кој е регистриран трошокот во сметките на оперативната структура. Сепак, се применува следново:

(а) за исплати од страна на ИПАРД агенцијата, датумот прикажан во сметките се смета за датумот на кој се издава налогот за исплата кон крајниот корисник на помошта;

(б) за преплатување од страна на ИПАРД агенцијата во согласност со член 41(8), курсот во месецот пред месецот во кој преплатувањето било првично забележано;

(в) за долгови што не се вратени, како и за долгови кои не се наплатени во рамките од две години од нивното евидентирање во книгата на должници во согласност со член 50, курсот во месецот пред месецот во кој долгот бил првично забележан;

(г) за износи определени со порамнување на сметки и/или со одлуките за финансиска усогласеност курсот во месецот пред месецот во кој одлуката била донесена;

(д) за долгови и камата вратени во согласност со член 50, во месецот пред месецот во кој долгот бил вратен;

(ф) за неправилни исплати вратени во согласност со член 51 од РС, курсот во месецот пред месецот кој бил износот бил вратен;

(е) за камата акумулирана за сметката(-ите) на Националниот фонд и на ИПАРД агенцијата, курсот во месецот во кој каматата била впишана во сметката(-ите) што мора да биде најмалку на месечно ниво.

(ж) за праговите изразени во евра во ИПАРД програмата за секоја мерка, девизниот курс за размена помеѓу еврото и националната валута е месечниот пресметковен курс на еврото утврден од Комисијата за Република Македонија во месецот пред месецот во кој дадениот повик за доставување на барања за користење на средства е објавен.

Точките од (а) до (ж), исто така, се применуваат за случаите опфатени со член 33(8) од РС.

- (2) Кога курсот за одреден месец не е објавен, се користи курсот за последниот месец кога бил објавен.
- (3) Кога временските рокови во одлуките донесени во согласност со членовите 48 и 49 не се испочитувани, секој заостанат износ има камата со курс еднаков на курсот на

Еврабор за тримесечни депозити објавен од Европската централна банка плус 1,5% поени. Тој курс е месечниот просек од месецот во кој тие одлуки биле донесени.

- (4) Секоја камата акумулирана на сметката во евра на ИПАРД останува во сопственост на Република Македонија. Каматата од финансирањето од Унијата на ИПАРД II програмата се книжи исклучиво за ИПАРД II програмата и се смета како парични средства за Република Македонија во вид на национален јавен придонес и се пријавува на Комисијата во моментот на затворањето на ИПАРД II програмата. Во моментот на затворањето на Програмата секој каматен износ, што не е потрошен во вид на национален јавен придонес, се враќа на Комисијата.

#### **ГЛАВА 4: ЗАТВОРАЊЕ НА ПРОГРАМАТА**

##### **Член 43 Затворање на ИПАРД II програмата**

- (1) Во прилог на минималните барања за порамнување на завршното салдо утврдени во член 37(1) од РС, ИПАРД II програмата, ќе се сметаат за исполнети за целите на член 48 од РС, штом еден од следниве услови се исполнети:
- (а) врз основа на прифаќање на завршните сметки на годината во прашање и на вкупните години на спроведување на ИПАРД II плаќањето на завршното салдо или издавање на налог за наплата од страна на Комисијата;
  - (б) престанување на финансиската обврска на Комисијата.
  - (в) затворање на главната книга на должниците наведени во точката 4(3)(б)(ix) од Анекс А на РС и членовите 47(6), и 50(6) од оваа Спогодба.
- (2) Затворањето на програмата ИПАРД II нема да влијае на обврските на Република Македонија наведени во член 41(9) и 50 и обврската да продолжи да ги чува придружните документи, во согласност со член 44, и нема да влијае на последователното решение од член 49.

##### **Член 44 Чување на документи**

- (1) ИПАРД агенцијата и Националниот фонд обезбедуваат дека доколку тие не ги поседуваат документите од член 49 од Рамковната спогодба, документите се чуваат на располагање на Комисијата за периодот кој е наведен во тој член. Во случај на состојбите наведени во член 43 од Рамковната спогодба придружните документи од членот 49 на РС треба да се чуваат на располагање на Комисијата за најмалку седум години по годината во која сумите кои се целосно наплатени од крајниот корисник на помошта и кредитирани на ИПАРД II програмата или онаа во која финансиските последици од неизвршување на наплата се утврдени во членот 50 од оваа спогодба.
- (2) Во случај на постапка за финансиско усогласување предвидена во член 49 од оваа Спогодба, документите за потврдување наведени во став 1 ù се ставаат на располагање на Комисијата најмалку една година по завршувањето на таа постапка или, доколку одлуката за финансиско усогласување е предмет на судска постапка,



најмалку една година по завршувањето на таа постапка.

## **ГЛАВА 5: ФИНАНСИСКИ КОРЕКЦИИ, ИСПИТУВАЊЕ И ПРИФАЌАЊЕ НА СМЕТКИ**

### **Член 45 Содржина на годишните сметки**

Годишните сметки, составени од годишни финансиски извештаи и изјавата од членот 59(2)(а) од РС треба да содржат:

(а) приходите и расходите на ИПАРД програмата, покажувајќи ги приходите и расходите на Унијата, националните приходи и расходи и вкупните приходи и расходи сумирани според мерките и претставени на годишна основа и доставени со користење на Формуларот Г2 наведен во Анекс 6 од оваа Спогодба;

(б) табела на разлики по ИПАРД II програмата и по мерки помеѓу приходите и расходите пријавени во годишните сметки и тие кои се пријавени за истиот период во документите наведени во член 37, придружени со објаснување за секоја разлика;

(в) табелата на износите треба да се обнови на крајот на финансиската година (главна книга на должници);

(г) список на сите исплати направени во финансиската година во согласност со Анекс 9 кон оваа Спогодба.

### **Член 46 Пренесување информации неопходни за испитување и прифаќање на сметките**

(1) Со цел испитување и прифаќање на сметките врз основа на член 36 од РС, НАО испраќа до Комисијата:

(а) годишни финансиски извештаи и извештаи наведени во член 45 од оваа Спогодба, заедно со сите извештаи од надлежните тела кои работат под делегација од релевантните структури, органи и тела како што е наведено во член 10(1) и (2) од Рамковната спогодба;

(б) декларација за управување од страна на НАО како што е наведено во член 59(2)(б) од РС, вклучувајќи преглед на извештаи во согласност со член 59(2)(в) од Рамковната спогодба.

(2) Документите наведени во став 1 точките (а) и (б) треба да бидат потпишани со датум и сертифицирани и пренесени од страна на НАО, во име на Република Македонија, до Комисијата во согласност со член 59(2) на РС, со копии до Ревизорското тело. Документите се испраќаат во еден пакет заедно со една електронска копија, во согласност со формата и под условите утврдени од страна на Комисијата.

- (3) Мислењата и извештаите подготвени од страна на Ревизорското тело треба да бидат потпишани, со датум и пренесени од Ревизорското тело, до Комисијата во согласност со член 59(3) од Рамковната спогодба со копии до НАО. Документите се испраќаат во еден пакет заедно со една електронска копија, во согласност со формата и под условите утврдени од страна на Комисијата.
- (4) На барање на Комисијата или на иницијатива на НАО, дополнителните информации за прегледување и одобрувањето на сметките можат да се достават до Комисијата во временски период утврден од страна на Комисијата, земајќи го предвид обемот на работа потребен за обезбедување на тие информации. Во отсуство на такви информации, Комисијата може да ги испита и прифати сметките врз основа на информациите кои ги поседува.

**Член 47      Форма и содржина на сметководствените информации**

- (1) Формата и содржината на сметководствените информации наведени во член 46(1)(а) се утврдуваат во согласност со меѓународно прифатените сметководствени начела и ќе се осигури дека вкупните јавни трошоци од страна на сите државни органи во Република Македонија за секоја мерка и проект во рамките на ИПАРД II програмата ќе се идентификуваат во книгите и евиденцијата на Националниот фонд и ИПАРД агенцијата со соодветен сметководствен код.
- (2) Кога постојат несогласувања, разлики во толкувањето или неусогласености поврзани со документите и сметководствените информации наведени во став 1 од овој член за одреден референтен период, кои произлегуваат првенствено од несоопштување на информациите кои се бараат според оваа Спогодба и за истите се потребни понатамошни проверки, од Република Македонија се бара да обезбеди дополнителни информации.
- (3) Кога исплатите доспееат според ИПАРД II програмата се оптоварени со побарувања за крајниот корисник на помошта, се смета дека тие се извршени целосно на:
- (а) датумот на исплата на сумата која сè уште му се должи на крајниот корисник на помошта, доколку побарувањето е помало од порамнетиот трошок;
  - (б) датумот на порамнувањето на трошокот, доколку вториот е помал или еднаков на побарувањето.
- (4) Сметководствените информации се користат од страна на Комисијата исклучиво за цели на:
- (а) извршувањето на своите функции во контекст на испитување и прифаќање на сметки или дозвола за сообразност;
  - (б) следење на развојот и давање на прогнози во земјоделскиот сектор;

Европскиот суд на ревизори и Европското биро за борба против измами (ОЈАФ) имаат пристап до тие информации.

- (5) Налозите за исплати кои не се извршени и исплатите кои се должат од сметката, а потоа повторно се впишуваат во примања се покажуваат во Формуларот Г2, како што е утврдено во Анекс 6, од одбитоци од трошокот во однос на месецот во текот на кој неисплатувањето или откажувањето ѝ е пријавено до ИПАРД агенцијата.
- (6) Република Македонија за ИПАРД II програмата воспоставува систем за признавање на сите суми што се должат и за забележување во книгата на должници на сите такви долгови, вклучувајќи и неправилности пред нивното примање. Без тоа да биде во спротивност со член 41(5) или кои било национални одредби за враќање на долгови, секој финансиски придонес наплатен на Унијата во однос на овие суми вклучително и неправилности, се отпишува на крајот на втората година по неговото евидентирање во книгата на должници и одземање од следното барање за исплата предвидено во член 39(2). ИПАРД агенцијата и Националниот фонд обезбедуваат секој вратен износ да е впишан како приход во евро сметката на ИПАРД во рок од три работни дена од датумот на враќањето.

#### **Член 48      Испитување и прифаќање на сметководствени постапки**

- (1) Прифаќањето на одлуката за сметки потврдува дека годишните финансиски извештаи и извештаите наведени во член 45(а) и (в) кои се вклучени во годишните сметки се целосни, точни и вистинити. Таа нема да влијае на донесувањето на одлуката за следната дозвола на сообразноста, согласно членот 49.

Прифаќањето на одлуката за сметки, исто така, треба да ја покрие состојбата на евро сметката на ИПАРД.

- (2) Комисијата, исто така, на Република Македонија ги соопштува резултатите од нејзината проверка на доставените информации, заедно со евентуалните измени кои ги предлага, најдоцна до 15 јули по крајот на финансиската година.
- (3) Износот кој, како резултат на одлуката за прегледување и одобрување на сметките, вообичаено се враќа од или се исплаќа на Република Македонија се утврдува со одземање на привремените исплати за соодветната финансиска година од признаениот расход за истата година во согласност со став 1 од овој член. Тој износ Комисијата го одзема од или додава на следната привремена исплата или на крајната исплата.
- (4) Меѓутоа, кога износот кој треба да се одземе определен со одлуката за прегледување и одобрување на сметките го надминува нивото на можни следни исплати, НАО го обезбедува износот кој не е опфатен со билансот на состојба да ѝ се впишува на Комисијата во евра во рок од два месеци од известувањето за таа одлука. Меѓутоа, Комисијата може, според случајот, да реши секој износ кој треба да ѝ се припише да биде порамнет со исплатите кои Комисијата треба да ги изврши на Република Македонија според кој било инструмент на Унијата.

- (5) Овој член се применува *мутатис мутандис* на исплатите за претходно финансирање во смисла на член 38.
- (6) Член 84 од Рамковната спогодба не се применува за финансиско усогласување.

**Член 49      Потврда за финансиска усогласеност**

- (1) Доколку Комисијата утврди дека определен расход според ИПАРД II програмата е направен на начин со кој се прекршени правилата што се применуваат, таа решава кои износи треба да се исклучат од финансирањето на Унијата.
- (2) Комисијата ги проценува износите кои треба да се исклучат врз основа на сериозноста на забележаната несообразност. Таа ја зема предвид природата и сериозноста на несообразноста и финансиската штета која ѝ е предизвикана на Унијата.
- (3) Кога, како резултат на некоја проверка, Комисијата смета дека трошокот не бил направен во согласност со правилата што се применуваат, таа своите наоди му ги соопштува на НАО и ги наведува корективните мерки потребни за обезбедување понатамошна сообразност со тие правила.

Соопштението треба да содржи упатување на овој член. НАО одговара во рок од два месеци од добивањето на соопштението, со копија до Ревизорското тело, а Комисијата како резултат на тоа може да го промени својот став. Во оправдани случаи, Комисијата може да се согласи да го продолжи периодот за одговарање.

По истекот на рокот за одговор, Комисијата може да побара дополнителни информации и, каде што е потребно, да предложи билатерална средба.

- (4) Во рок од два месеци од датумот на примање на записникот од билатералниот состанок наведен во третиот потстав од став 3, НАО ги соопштува сите информации побарани во текот на тој состанок или секоја друга информација која ја смета за корисна за тековното испитување.

Во оправдани случаи, Комисијата може, при образложено барање од НАО, да одобри продолжување на периодот наведен во првиот потстав. Барањето се упатува до Комисијата, со примерок за ревизорското тело, пред истекот на тој период.

По истекот на периодот наведен во првиот потстав, Комисијата формално му ги соопштува своите заклучоци на НАО, со копија до Ревизорското тело, врз основа на информациите добиени во рамките на постапката за проверка на финансиската усогласеност. Во соопштението се оценува расходот кој Комисијата предлага да ги исклучи од финансирањето на Унијата. Во случај кога Комисијата предлага финансиска корекција, на НАО му се дава можност да ја обезбеди својата проценка на реалните финансиски влијанија на неправилностите. Соопштувањето на неговите резултати на Комисијата се врши во рок од два месеци од датумот на

примање на предлогот на Комисијата за финансиска корекција. Во оправдани случаи, Комисијата може да се согласи да го продолжи периодот за одговарање.

- (5) НАО ја известува Комисијата, со копија до Ревизорското тело, за корективните мерки кои се преземени со цел да овозможи усогласеност со применливите правила и датумот на отпочнување на нивната примена.
- (6) Комисијата може, во секој момент, ја запре постапката, без финансиски последици за Република Македонија, ако очекува дека евентуалните финансиски ефекти на неусогласеност утврдени како резултат на истрагата од став 1 нема да надминат 10 000 евра и 2% од релевантните трошоци или суми кои треба да се вратат.
- (7) Одземањето од финансирањето на Унијата се врши од Комисијата од следната среднорочна исплата или од крајната исплата. Меѓутоа, на барање на Република Македонија и при гаранции со материјалноста на одбитоците, Комисијата може да определи различен датумот за одбитоците.
- (8) Во согласност со член 45(1) од Рамковната спогодба, одбитоците кои се вршат од Комисијата не се прераспределуваат во ИПАРД II програмата.
- (9) Член 84 од Рамковната спогодба не се применува за потврда за финансиска усогласеност.

#### **Член 50 Средства добиени како надомест**

- (1) Финансиските прилагодувања и повторното користење на средствата од Унијата се врши од НАО и е предмет на следниве услови:
  - (а) кога ќе се откријат неправилности, НАО ги проширува своите испитувања за да ги опфати сите активности на кои можат да влијаат таквите неправилности;
  - (б) за соодветните прилагодувања НАО ја известува Комисијата, со копија до Ревизорското тело;
  - (в) износи на придонесот на Унијата кои се откажани, а сумите кои се добиени како надомест се прераспределуваат на ИПАРД II програмата, во согласност со член 45 (2) на РС.
- (2) Кога ќе се испратат годишните сметки, како што е предвидено во член 46, НАО доставува до Комисијата, со копија до Ревизорското тело, краток извештај за постапките за враќање на средства преземено како одговор на неправилности. Во него треба да бидат расчленети износите кои сè уште не се повратени, по административна и/или по судска постапка и по година на првиот административен или судски наод на неправилноста. Секоја камата добиена како надомест од страна на Република Македонија која се припишува на ИПАРД II програмата во однос на вратени долгови се регистрира на сметката на Република Македонија.

- (3) Придонесот на Унијата кој не е повратен од ИПАРД агенцијата од крајните корисници на помошта во рок од две години од нивното евидентирање во книгата на должници се рефундира од НАО во буџетот на Унијата. Кога е можно, сумата добиена како надомест се одзема од страна на Комисијата од следната среднорочна исплата или од крајната исплата на Република Македонија. Република Македонија обезбедува секоја сума добиена како надомест да се впише како приход во евро сметката на ИПАРД во рок од 3 работни дена од датумот на добивањето.
- (4) Република Македонија обезбедува дека сите суми добиени како надомест од крајниот корисник на помошта во согласност со член 51 од Рамковната спогодба се утврдени земајќи ги предвид природата и сериозноста на неправилностите и финансиската загуба на придонесот на Унијата и се навремено регистрирани во главната книга на должникот. Ако Комисијата утврди дека последната регистрација на долгови резултирала со помал износ на отпишани долгови во согласност со став 3, таа определува примена на финансиска корекција во согласност со член 49 од оваа Спогодба.
- (5) Во случај кога има можност да се влијае на сумата добиена како надомест наведена во став 1, кога комбинираниот вкупен износ на изјавите за трошоци го надминува нивото од 95% како што е предвидено во член 36(5) или по затворањето на ИПАРД II програмата, НАО ги рефундира повратените суми на буџетот на Унијата во согласност со постапките утврдени во член 46 од Рамковната спогодба.
- (6) Секој придонес на Унијата на ИПАРД II програмата кој не е исплатен на денот на завршното затворање како што е наведено во член 48(1) од РС и во член 43 од оваа Спогодба ќе бидат отпишани од главната книга на должникот и соодветниот износ ќе биде вратен во буџетот на Унијата. Оваа исплата не треба да влијае на донесувањето на подоцнежните одлуки во согласност со член 49.

## **ОДДЕЛ VI СЛЕДЕЊЕ, ОЦЕНУВАЊЕ И ИЗВЕСТУВАЊЕ**

### **ГЛАВА 1: СЛЕДЕЊЕ НА ПРОГРАМАТА**

#### **Член 51 Следење на Програмата и показатели за следење**

- (1) Телото за управување и Комитетот за следење на ИПАРД II програмата (во понатамошниот текст „комитет за следење за ИПАРД II“) ги следат ефективностa и квалитетот на спроведувањето на ИПАРД II програмата. Тие поднесуваат извештаи до Комитетот за следење на ИПА и до Комисијата за напредокот на мерките.
- (2) Следењето на програмата ќе се врши со повикување на показателите претставени во ИПАРД II програмата.

#### **Член 52 Комитет за следење на ИПАРД II**

- (1) Со Комитетот за следење за ИПАРД II, кој се воспоставува по усвојувањето на Програмата, ќе претседава претставник на Република Македонија на раководно

позиција, со право на глас.

- (2) Комисијата, оперативната структура, НАО и НИПАК учествуваат во работата на Комитетот за следење на ИПАРД II без право на глас.
- (3) За целите на член 53(2) од РС, Комитетот за следење на ИПАРД II ги испитува резултатите од ИПАРД II програмата, особено постигнувањето на целите поставени за различните мерки и напредокот на користење на финансиски средства за тие мерки. Во тој поглед, Телото за управување ги обезбедува сите релевантни информации за напредокот на мерките и ги става на располагање на Комитетот за следење и на НИПАК.
- (4) Комитетот за следење на ИПАРД II периодично го ревидира направениот напредок во постигнувањето на целите утврдени во ИПАРД II програмата. За таа цел, нему првенствено треба да му биде на располагање следново:
  - (а) информации за сите сектори или мерки во кои се утврдени тешкотии;
  - (б) информации за резултатите од спроведените проверки;
- (5) Член 53(3)(f) од РС се толкува за Комитетот за следење на ИПАРД II на начин што Комитетот за следење на ИПАРД II треба да го разгледа и одобри, каде што е соодветно, секој предлог изготвен од страна на Телото за управување за измена на ИПАРД II програмата што се доставува до Комисијата, со копија до НИПАК и до НАО.
- (6) Без да е во спротивност со член 8(4) Комитетот за следење на ИПАРД II може, по консултирањето со Телото за управување и со ИПАРД агенцијата, да ѝ достави на Комисијата, со копија до НАО и НИПАК, измени или ревизии на ИПАРД II програмата за да го обезбеди постигнувањето на целите на Програмата и да ја подобри ефикасноста на обезбедената помош.
- (7) Комитетот за следење на ИПАРД II ги разгледува и одобрува годишните и завршните извештаи за спроведување пред тие да се испратат до НИПАК за доставување на Комисијата, со копија до НАО и до Ревизорското тело.
- (8) Комитетот за следење на ИПАРД II го проверува оценувањето на ИПАРД II програмата наведено во членовите 65 и 57.
- (9) Комитетот за следење на ИПАРД II го разгледува и одобрува планот на активности за видливост и комуникација наведен во член 30, како и сите подоцнежни ажурирања на планот.
- (10) Комитетот за следење на ИПАРД II е консултиран за активностите на Техничка помош во рамките на ИПАРД II програмата. Тој го разгледува и одобрува, секоја година, индикативниот годишен акционен план за спроведување на активности за Техничка помош, вклучувајќи ги индикативните износи за информативни цели.

- (11) За секоја посета и семинар кофинансирани од Европската унија под мерката Техничка помош од ИПАРД II програмата се бара поднесување на писмен извештај до Комитетот за следење на ИПАРД II.
- (12) Кога, според ИПАРД II програмата, е потребно да се даде мислење за некое прашање, Комитетот за следење на ИПАРД II постапува соодветно.
- (13) Сите завршни документи од состаноците на Комитетот за следење на ИПАРД II треба да бидат јавни.

#### **Член 53      Показатели**

- (1) Напредокот, ефикасноста и ефективноста на ИПАРД II програмата во однос на нејзините цели се мери со показатели поврзани со основната состојба, како и со финансиското извршување.
- (2) Со ИПАРД II програмата се утврдува ограничен број на дополнителни показатели карактеристични за истата.

### **ГЛАВА 2:    ОЦЕНУВАЊЕ**

#### **Член 54    Начела за оценување на ИПАРД II програмата**

- (1) За целите на член 55 од РС, оценувањата имаат за цел да го подобрат квалитетот, ефективноста и доследноста на помошта од фондовите на Унијата, како и стратегијата и спроведувањето на ИПАРД II програмата.
- (2) ИПАРД II програмата ќе биде предмет на претходни и последователни оценувања, како и на среднорочни оценувања, онаму каде што се смета за соодветно од страна на Комисијата, кои ќе бидат извршени од страна на независни оценувачи под одговорност на Република Македонија.
- (3) Со оценувањата се проценува спроведувањето на ИПАРД II програмата во насока на постигнување на целите утврдени во член 16(5) од РС.
- (4) Оценувањата го испитуваат степенот на искористеност на средствата, ефективноста и ефикасноста на програмирањето, неговото социо-економско влијание и неговото влијание врз определените приоритети. Тие ги опфаќаат целите на ИПАРД II програмата и имаат за цел да извлечат лекции поврзани со политиката за рурален развој. Тие ги определуваат факторите кои придонесуваат за успешното или за неуспешното спроведување на ИПАРД II програмата, вклучувајќи ја одржливоста на активностите и утврдување на најдобри практики.
- (5) Извештаите за оценувањето ги објаснуваат применетите методологии и вклучуваат проценка на квалитетот на податоците и наодите.
- (6) Квалитетот и влијанието од оценувањата се проценуваат од страна на Телото за управување, Комитетот за следење на ИПАРД II и Комисијата.



### ГЛАВА 3: ИЗВЕСТУВАЊЕ

#### Член 59 Годишни и завршни извештаи за спроведувањето

- (1) Најдоцна до 30 јуни секоја година по целосна календарска година на спроведување на ИПАРД II програмата, Телото за управување, во консултација со ИПАРД агенцијата, подготвува годишен извештај за спроведувањето на ИПАРД II програмата во претходната календарска година, во согласност со членот 60(2) на РС. Првиот поднесен извештај ги покрива календарските години од 2014 година наваму.
- (2) Телото за управување треба да подготви завршен извештај за спроведувањето на ИПАРД II програмата. Завршниот извештај се доставува најдоцна шест месеци по истекот на крајниот рок за оправданост на трошоците во рамки на ИПАРД II програмата во согласност со член 29(4) од РС.
- (3) Годишните извештаи за спроведување ја опфаќаат претходната календарска година и треба да содржат податоци кои се однесуваат на претходната календарска година и кумулативните финансиски податоци и податоците за следење за целиот период на спроведување на ИПАРД II програмата како и сумирани табели за следење. Завршните извештаи за спроведување на ИПАРД II програмата го опфаќаат целиот период на спроведување и можат да го вклучуваат и последниот годишен извештај.
- (4) Извештаите од ставовите 1 и 2 ќе бидат испратени по проверка и одобрување од страна на Комитетот за следење на ИПАРД II, до НИПАК за поднесување до Комисијата со копија до НАО и до Ревизорското тело.
- (5) Сите годишни и завршни извештаи за спроведување ги вклучуваат следниве информации:
  - (а) секоја промена во општите услови што е релевантна за спроведувањето на ИПАРД II програмата, особено, главните социо-економски трендови, промена во националните, регионалните или секторските политики и, каде што е применливо, нивното влијание врз соодветноста помеѓу помошта од ИПАРД II програмата и помошта од другите финансиски инструменти на Унијата;
  - (б) напредокот во спроведувањето на приоритетите и мерките во однос на остварувањето на целите на ИПАРД II програмата со упатување на финансиските податоци, општи и специфични показатели и количински изразени целни вредности, вклучувајќи ги и промените на вредноста на показатели на резултатите каде што е соодветно. Податоците се однесуваат на вредности на показателите за целосно спроведени активности и, каде што е можно, имајќи ја предвид фазата на спроведување за одредени активности. Тие, исто така, даваат синтеза на наодите од сите оценувања на Програмата, кои станале достапни во текот на претходната календарска година, од сите прашања кои влијаат на ефикасноста на програмата и за преземените мерки;

со копија до Ревизорското тело. Резиме на активностите се вклучува во годишниот извештај предвиден во член 59.

#### **Член 57 Среднорочно оценување**

- (1) Доколку Комисијата смета за соодветно, во третата година по годината на донесувањето на првото доверување на задачи за спроведување на буџетот на ИПАРД II програмата се врши среднорочно оценување.
- (2) Среднорочното оценување предлага мерки за подобрување на квалитетот на ИПАРД II програмата и на нејзиното спроведување. Особено, Република Македонија обезбедува среднорочното оценување да ги прегледува првичните резултати од ИПАРД II програмата, а нивната соодветност со првичното оценување, релевантноста на целите и стремежите и степенот до кој истите се постигнати. Тоа, исто така, го проценува квалитетот на следењето и спроведувањето на Програмата и стекнатото искуство во воспоставувањето на системот за спроведување на ИПАРД II програмата.
- (3) Среднорочното оценување се доставува до Комитетот за следење на ИПАРД II и до Комисијата до 31 декември од годината наведена во став 1 од овој член.
- (4) Покрај оценувањето наведено во член 54(7), Комитетот за следење на ИПАРД II, Телото за управување и Комисијата ги разгледуваат влијанијата од оценувањето заради ревидирање на ИПАРД II програмата.
- (5) Телото за управување ја известува Комисијата за последователните активности во однос на препораките од извештајот за оценување. Ако Република Македонија не достави извештај за среднорочно оценување до наведениот датум наведен во став 3, се применува член 37(5).

#### **Член 58 Последователно оценување**

- (1) Најдоцна до крајот на првата година по периодот на спроведување на програмата, треба да се подготви последователно оценување за ИПАРД II програмата од страна на Република Македонија. Тоа се завршува и доставува до Комисијата пред завршувањето на таа година.
- (2) Врз основа на резултатите од оценувањето кои се веќе достапни, како и прашањата за оценување соодветни за ИПАРД II програмата, последователното оценување го опфаќа користењето на средствата и ефективностата и ефикасноста на ИПАРД II програмата, нејзиното влијание и соодветноста со првично оценување. Тоа ги опфаќа факторите кои придонесуваат за успешното или за неуспешното спроведување, постигнувањата на ИПАРД II програмата и резултатите, вклучувајќи ја нивната одржливост. Тоа извлекува заклучоци соодветни за ИПАРД II програмата и за процесот на проширување.
- (3) Ако Република Македонија не достави извештај за последователното оценување до наведениот датум наведен во став 1, се применува член 37(5).

- (7) Резултатите од претходните и од среднорочните оценувања се земаат предвид во циклусот на програмирање и спроведување.

**Член 55      Првично оценување на ИПАРД II програмата**

- (1) Првичното оценување претставува дел од составувањето на ИПАРД II програмата и има за цел да го оптимизира доделувањето на буџетски средства и да го подобри квалитетот на програмирањето. Тоа ги определува и оценува среднорочните и долгорочните потреби, целите кои треба да се постигнат, очекуваните резултати, квантифицираните цели, особено во однос на влијанието поврзано со основната состојба, додадената вредност на Унијата, степенот до кој определените приоритети биле земени предвид во согласност со член 16(6) од РС, научените лекции и квалитетот на постапките за спроведување, следењето на програмата, нејзиното оценување како и финансиското управување.
- (2) Република Македонија обезбедува дека оценувачот за првичното оценување е вклучен во процесот на подготовка на ИПАРД II програмата, во подготовката на СВОТ анализата, како и во подготовката на логичката интервенција на Програмата и во воспоставување на целите на Програмата.
- (3) Република Македонија е одговорна за спроведување на првичното оценување.

**Член 56      План за оценување на ИПАРД II програмата**

- (1) Планот за оценување на ИПАРД II програмата треба да биде изготвен од страна на Телото за управување, во консултации со НИПАК, а, во согласност со член 57 од Рамковната спогодба. Планот за оценување се доставува до Комитетот за следење најдоцна во рок од една година по усвојувањето на ИПАРД II програмата од страна на Комисијата.
- (2) Телото за управување и Комитетот за следење на ИПАРД II програмата го користат планот за оценување за:
- (а) испитување на напредокот на ИПАРД II програмата во однос на нејзините цели преку показатели за резултатите и, каде што е соодветно, преку показатели за влијанието;
  - (б) подобрување на квалитетот на ИПАРД II програмата и нејзиното спроведување;
  - (в) разгледување предлози за суштински промени во ИПАРД II програмата;
  - (г) подготовка за среднорочно и последователно оценување.
- (3) Телото за управување известува секоја година за резултатите постигнати во рамките на планот за оценување до Комитетот за следење на ИПАРД II програмата

- (в) финансиските обврски и трошоците по мерка, како и преглед на активностите кои се преземаат во врска со планот за оценување;
- (г) чекорите преземени од Телото за управување, од ИПАРД агенцијата, каде што е соодветно, и од Комитетот за следење на ИПАРД II за помош при обезбедување на квалитет и на ефективност при спроведувањето, особено:
- (i) резиме на сите суштински проблеми утврдени во спроведувањето на ИПАРД II програмата и сите преземени дејства, вклучувајќи ги оние за препораки за прилагодувања во согласност со став 8;
  - (ii) резиме на резултатите од спроведените контроли по мерка и на откриените неправилности;
  - (iii) корист од спроведување на Техничката помош;
  - (iv) преземени чекори за вклучување на локалните тела во поголем степен;
  - (v) преземени чекори за обезбедување на достапност до јавноста на ИПАРД II програмата;
  - (vi) податоци за прикажување дека фондовите на Унијата го надополнуваат финансирањето кое е на располагање во Република Македонија;
- (д) преземените чекори за обезбедување координираност на целата претпристапна помош на Унијата наведена во член 4;
- (ѓ) финансиски табели кои ги покажуваат трошоците на Унијата, националните и вкупните трошоци по мерка и/или сектор;
- (е) резиме на активностите кои се преземаат во врска со планот за оценување во согласност со член 56;
- (ж) опис на извршените активности за спроведување на планот за активности за видливост и комуникација наведен во член 30.
- Содржината и презентацијата на годишните и завршните извештаи за спроведување треба да биде врз основа на насоките на Комисијата.
- (6) Комисијата ја известува Република Македонија во рок од 15 работни дена од денот на приемот на годишните извештаи за спроведување, доколку не се прифатливи, во спротивно се сметаат за прифатливи.
- (7) Комисијата ја известува Република Македонија за своите забелешки во рок од четири месеци од денот на приемот на годишниот извештај за спроведување и во рок од пет месеци од денот на приемот на завршниот извештај за спроведување. Ако Комисијата не обезбеди согледувања во рамките на тие рокови, извештаите се сметаат за прифатени.
- (8) Ако, по овој преглед, Комисијата дава забелешки на Република Македонија во врска со прашањата кои значително влијаат на спроведувањето на ИПАРД II програмата, Република Македонија ја информира Комисијата за преземените мерки на овие забелешки во рок од три месеци. Кога Комисијата, без тоа да биде во спротивност со донесените одлуки во согласност со членовите 48 и 49, ќе

достави препораки до Република Македонија за прилагодувања чија цел е подобрување на ефективоста на следењето на Програмата или на режимите за управување со ИПАРД II програмата, Република Македонија следствено ги претставува чекорите кои се преземени за подобрување на следењето на Програмата или на режимите за управување или објаснува зошто не постапила на тој начин во рок од три месеци од примањето на коментарите на Комисијата. Комитетот за следење на ИПАРД II се известува за тие активности.

#### **ОДДЕЛ VII ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ ЗА ПОВЕЌЕГОДИШНИТЕ АКЦИСКИ ПРОГРАМИ СО ПОДЕЛЕНИ ОБВРСКИ**

[Без дополнителни одредби]

#### **ОДДЕЛ VIII ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ ЗА ПРОГРАМИ ЗА ПРЕКУГРАНИЧНА СОРАБОТКА**

[Без дополнителни одредби]

#### **ОДДЕЛ IX ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ**

Членовите 86 и 88 и од 88 до 90 од Рамковната спогодба се применуваат *мутатис мутандис* во оваа спогодба.

##### **Член 60 Применливост на секторските спогодби за ИПА**

Секторските спогодби потпишани според ИПА помеѓу Комисијата и Република Македонија продолжуваат да се применуваат за помош која е донесена во претходните претпристапни инструменти, сè додека таквата помош не е завршена во согласност со условите на релевантните секторски спогодби. Сепак, членовите од 45 до 49 од оваа Спогодба ќе се применуваат во однос на трошоците во рамки на ИПА кога постапката за финансиската потврда или потврдата за усогласеност се поведува по влегувањето во сила на оваа Спогодба.

##### **Член 61 Адреса за комуникации**

Во однос на член 85 од Рамковната спогодба, адресите се следниве:

- (1) за целокупната кореспонденција, освен онаа која е наведена во точка (2):

За Европската унија:

European Commission  
Directorate General for Agriculture and Rural Development  
Unit for Pre-accession assistance for Agriculture  
Rue de la Loi/Wetstraat 130  
1049 Bruxelles/Brussel  
Belgium

За Република Македонија

Секретаријат за европски прашања  
Влада на Република Македонија  
Кеј Димитар Влахов 4  
1000 Скопје  
Република Македонија  
Телефон: +389 2 3 200 104  
Факс: +389 2 3114 569  
Е-адреса: [cabinet@sep.gov.mk](mailto:cabinet@sep.gov.mk)

- (2) За кореспонденцијата поврзана со информациите наведени во член 51(2) од Рамковната спогодба, адресатите се следниве:

За Европската унија:

European Commission  
OLAF – European Anti-Fraud Office  
Directorate C  
30, Rue Joseph II  
BE – 1049 Bruxelles  
Website: [http://ec.europa.eu/anti\\_fraud/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/anti_fraud/index_en.htm)

За Република Македонија

Министерство за финансии  
Управа за финансиска полиција  
Кеј Димитар Влахов 4/4  
1000 Скопје  
Телефон: +398 2 3 106 295  
Факс: +389 2 3 231 578  
Е-адреса: [suzana.petrovska@finance.gov.mk](mailto:suzana.petrovska@finance.gov.mk)

#### **Член 62 Неусогласеност и престанок**

Без да е во спротивност со член 90 од Рамковната спогодба, кога Комисијата открила непочитување на одредбите од оваа Спогодба, таа:

- (а) ја известува Република Македонија за своите намери, со оправдување (-а), и
- (б) има право, во однос на ИПАРД II програмата, но без тоа да биде во спротивност со одлуките наведени во членовите 48 и 49:
  - (i) да направи финансиски корекции против Република Македонија;
  - (ii) да престане да префрла пари на Република Македонија;
  - (iii) да се откаже од преземање нови финансиски обврски во име на Унијата, и
  - (iv) доколку е соодветно, да ја раскине оваа Спогодба со важност од моментот на првото откривање на непочитување.

**Член 63 Влегување во сила**

Оваа Спогодба влегува во сила на денот на кој последната од договорните страни писмено ја известува другата за нејзиното одобрување во согласност со националното законодавство или постапка на договорната страна.

**Член 64 Потпишување**

Оваа спогодба е изготвена во два примерока на англиски јазик.

Потпишана, за и во име на Владата на Република Македонија, во Скопје, на.....

Од Д-р Фатмир Бесими  
Заменик претседател за европски прашања  
Национален ИПА координатор

Потпишано, за и во име на Европската комисија, во Брисел, на.....

Од Mr Jerzy PLEWA  
Director-General for Agriculture and Rural Development  
Delegated Authorising Officer

## АНЕКСИ

### АНЕКС 1 ГЛАВНИ ФУНКЦИИ НА СИСТЕМОТ НА ВНАТРЕШНА КОНТРОЛА

Структурите, органите и телата на системот за внатрешна контрола како што е дефинирано во членовите 10(1)(в) и 10(2) од Рамковната спогодба имаат организациска структура која им овозможува да ги извршуваат следниве главни функции во однос на трошоците за ИПАРД II:

Основниот пристап за распределба на функциите и одговорностите се воспоставува во согласност со следнава табела:

| Општи функции         | Специфични функции                                   | Управувачка структура          |                 | Оперативна структура |                    |
|-----------------------|------------------------------------------------------|--------------------------------|-----------------|----------------------|--------------------|
|                       |                                                      | Канцеларија за поддршка на НАО | Национален фонд | ИПАРД агенција       | Тело за управување |
| Функции на управување | Избор на мерки                                       |                                |                 |                      | *                  |
|                       | Следење на Програмата                                |                                |                 |                      | *                  |
|                       | Управување со сметки и финансиски операции на ИПА II |                                | *               |                      |                    |
|                       | Оценување                                            |                                |                 |                      | *                  |
|                       | Поднесување на извештаи                              |                                |                 | *                    | *                  |
|                       | Координација                                         |                                |                 |                      | *                  |
|                       | Одобрување и контрола на обврските                   |                                |                 | *                    |                    |
| Функции на плаќање    | Одобрување и контрола на исплатите                   |                                | (*)             | *                    |                    |
|                       | Извршување на исплатите                              |                                |                 | *                    |                    |
|                       | Сметководство за обврските и исплатите               |                                | *               | *                    |                    |
|                       | Управување со долг                                   |                                | *               | *                    |                    |
|                       | Трезор                                               |                                | *               |                      |                    |
|                       | Избор на проекти                                     |                                |                 | *                    |                    |
|                       | Достапност за јавноста                               |                                |                 | *                    | *                  |



|                    |                                                                                       |   |   |   |  |
|--------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|---|---|---|--|
| ње                 | Обезбедување на гаранција за ефикасно функционирање на системот за внатрешна контрола | * |   |   |  |
| Ревизорски функции | Внатрешна ревизија                                                                    | * | * | * |  |

Доколку е наведена како изборна (\*), функцијата може да се додели во зависност од обемот, одговорностите и другите специфични карактеристики на системите за внатрешна контрола.

Освен доколку Комисијата не се произнесе јасно и недвосмислено поинаку, распределувањето на функциите и одговорностите не смее да биде во спротивност со основниот пристап прикажан во овој Анекс.

#### Функции на управување

- (а) *Избор на мерки*: целта на оваа функција е дека во согласност со член 10(1)(в)(i) од Рамковната спогодба, Телото за управување е одговорно за изборот на мерки и нивната достапност за јавноста, вклучувајќи го и изборот на мерките во рамки на секој повик за доставување на барања за користење на средства во согласност со член 8(2)(в) од оваа Спогодба.
- (б) *Следење на Програмата*: целта на оваа функција е следење на ефективностата и квалитетот на спроведувањето на ИПАРД II програмата. Тоа се врши преку соодветните физички показатели, показатели за животната средина и финансиски показатели. Тоа, исто така, осигурува дека изборот на активностите кои се финансираат е во согласност со критериумите и механизмот применлив за Програмата и е усогласено со соодветните правила на Унијата и со националните правила.
- (в) *Управување со сметките и финансиските активности на ИПА II*: целта на оваа функција е да се обезбеди непречено финансиско управување, вклучувајќи евиденција на активности, со пренос на средства и финансиски корекции кога е потребно.
- (г) *Оценување*: целта на оваа функција е да го подобри квалитетот, ефективностата и доследноста на помошта од фондовите на Унијата како и стратегијата и спроведувањето на ИПАРД II програмата. Оценувањата го испитуваат степенот на искористеност на средствата, ефективностата и ефикасноста на програмирањето и неговото социо-економско влијание врз определените цели и приоритети и, како општо правило, се придружени со критериуми и показатели кои се однесуваат на постигнувањата.
- (д) *Поднесување извештаи*: целта на оваа функција е да обезбеди дека извештаите за спроведувањето на програмата и напредокот на посебните проекти и мерки се поднесуваат на начин кој помага да се обезбеди ефективно и ефикасно

спроведување на мерката, со користење на соодветни информатички и комуникациски системи.

- (f) *Координација*: целта на оваа функција е да се насочува и да ја следи работата на Комитетот за следење на ИПАРД II, како што е дефинирано во член 53 од Рамковната спогодба, особено со обезбедување на неопходните документи за следење на квалитетот на спроведување на програмите.

#### **Функции на плаќање**

- (a) *Одобрување и контрола на обврските и исплатите*: целта на оваа функција е да се утврди дека побарувањата за одобрување на проекти и последователните суми кои треба да му се исплатат на барателот или на неговиот(-ите) застапник(-ици) се во сообразност со спогодбите и се квалификуваат за бараната помош од Унијата, што меѓу другото вклучува административни контроли и контроли на самото место, особено оние кои се однесуваат на регуларноста и законитоста на трошокот:

- (i) проверка на прифатливоста на барањата за одобрување и на барањата за исплата,
- (ii) проверка на усогласеноста со обврските кои се внесени во однос на одобрувањата за проекти,
- (iii) каде што е соодветно, проверка на тендерските постапки и постапките за склучување на спогодби и проверка на извршената работа или на обезбедените услуги.
- (iv) примена на потребните проверки.

Контролите, каде што е соодветно, опфаќаат проверки пред избор на проектот, повторно мерење, проверки на квантитетот и на квалитетот на стоките и услугите кои се обезбедуваат, анализа или проверка на примерок, проверки пред исплатата, проверки по исплатата и на сите посебни одредби за спроведување на спогодбите во однос на правилноста и законитоста на расходите. Со цел да се утврди регуларноста и законитоста, контролите опфаќаат, каде што е соодветно, испитување на техничкиот карактер, што може да вклучува економско-финансиска проценка и проверки на специфичната земјоделска, техничка или научна природа.

- (б) *Извршување на исплатите*: целта на оваа функција е издавање на упатство за банкарите на оперативната структура, или, во соодветни случаи, владина платежна служба, за плаќање на одобрениот износ на барателот (или на неговиот (-ите) застапник (-ици)).
- (в) *Сметководство за обврски и плаќање*: целта на оваа функција е водење евиденција на сите обврски и исплати во посебни книги на сметките за трошоците на ИПАРД II, кои вообичаено ќе бидат во форма на систем за електронска обработка на податоци како и подготвување на периодични прегледи на трошоците, вклучувајќи декларација на трошоците на Комисијата. Сметководствените книги исто така ги регистрираат средствата финансирани од фондовите на ИПАРД II, особено во однос на нерасчистени должници.

- (г) *Управување со долг*: целта е да се воспостави систем за признавање на сите должени суми и за регистрирање во книгата на должници на сите такви долгови, вклучувајќи и неправилности пред нивното примање.
- (д) *Трезор*: целта на оваа функција е организирање на банкарските сметки, барајќи средства од Комисијата, проверка на постоењето и правилноста на елементите за кофинансирање, одобрувајќи го префрлањето на средства од фондот на ИПАРД II од Комисијата на ИПАРД агенцијата или на крајните корисници на помошта и финансиски соопштенија на Комисијата, што ги опфаќа тромесечните и годишните изјави.

Организациската структура се грижи за јасно распределување на надлежноста и одговорноста на сите оперативни нивоа и за поделба на функциите на плаќање наведени во точките (а), (б) и (в), чии одговорности се дефинираат во организациска шема.

#### **Функции на спроведување**

- (а) *Избирање на проекти*: целта на оваа функција е да изберат проекти во согласност со критериумите, механизмите и правилата применливи за ИПАРД II програмата. По исклучок, оваа функција може да се врши од страна на Телото за управување за мерките Подготовка и спроведување на локални стратегии за развој - ЛЕАДЕР пристап и Техничка помош.
- (б) *Доступност за јавноста*: целите на оваа функција се:
  - (i) објавување на повици за доставување на барања за користење на средства и објавување на условите и на критериумите за квалификување кои вклучуваат информации за договорните обврски и можните санкции во случај на неисполнување на тие обврски и, каде што е неопходно, издавање на одобрение за започнување со работа, и
  - (ii) истакнување на улогата на Унијата и гарантирање транспарентност на помошта на Унијата.
- (в) *Обезбедување на гаранција за ефикасно функционирање на системот на внатрешна контрола*: целта на оваа функција е постојано да се проверуваат добрите перформанси на системот на внатрешна контрола, вклучувајќи ги и сите неопходни мерки како следење на ревизорските наоди и неправилности.

#### **Ревизорски функции**

*Внатрешна ревизија*: целта на оваа функција е да се осигури дека редовно се вршат конкретни активности за да се обезбеди управување на повисоко ниво со независна ревизија на помошните системи.

## АНЕКС 2 РАМКА ЗА ВНАТРЕШНА КОНТРОЛА

За целите на Анекс Б кон РС се применуваат следниве дефиниции:

### 1. Контролна средина

#### Општи комплементарни одредби за Оддел 1 од Анекс Б кон Рамковната спогодба

##### Делегирање

Дел од функциите или сите функции за оценување, поднесување извештаи, одобрување и контрола<sup>5</sup> можат да се делегираат на други тела под услов да бидат исполнети следниве услови:

- (1) Мора да се склучи писмена спогодба во која се наведува, покрај делегираните задачи, природата на информациите и придружните документи што треба да се достават до делегирачкиот субјект и рокот во кој треба да се достават. Спогодбата мора да му овозможи на делегирачкиот субјект да се усогласи со барањата од Анекс Б на РС и овој Анекс. Треба да се одржува задоволително ниво на ревизорска трага.

Спогодбата обезбедува пристап од соодветно овластени застапници или претставници на Република Македонија или на Унијата до информациите кои ги поседуваат тие делегирани тела и испитување на апликациите од страна на тие службеници, што вклучува извршување проверки на проектите и на крајниот корисник на помошта и сите други информации кои им се потребни за извршување на нивните задачи.

- (2) Засегнатите структури, органи и тела на системот за управување и контрола (во понатамошниот текст како „СУК“), во сите случаи остануваат одговорни за ефикасно и стабилно управување со помошта ИПАРД за која станува збор. СУК е целосно одговорен за законитоста и регуларноста на основните трансакции, вклучувајќи заштита на финансиските интереси на Унијата.
- (3) Одговорностите и обврските на друго тело, особено во однос на контролата и проверката на усогласеноста со спогодбите и кој бил применлив прирачник, треба да бидат јасно дефинирани.
- (4) Засегнатите структури, органи и тела за СУК во сите случаи обезбедуваат другото тело да располага со ефективен систем за да се обезбеди дека ги исполнува своите одговорности на начин кој задоволува.
- (5) Телото јасно им потврдува на засегнатите структури, органи и тела на СУК дека тоа навистина ги исполнува своите задачи и ги опишува користените средства.

---

<sup>5</sup> Во ниеден случај функциите на извршување на исплатата и на сметководството на обврските и исплатите не може да се делегираат.

- (6) Засегнатите структури, и тела на СУК редовно ги ревидираат делегираните функции за да потврдат дека извршената работа е со задоволителен стандард и дека таа е во согласност со спогодбите.
- (7) Ревизорското тело поднесува извештаи за делегираните функции како истите да биде управувани од самиот делегирачки субјект.

Условите утврдени во точките (1), (2), (3) и (5) се применуваат *мутатис мутандис* во случаите каде што функциите на делегирачки субјект се вршат од страна на некој друг орган, како дел од своите редовни задачи врз основа на националното законодавство.

**Општи комплементарни одредби за Оддел 1 од Анекс Б кон Рамковната спогодба**  
Направено е упатување на Оддел 1 од Анекс Б кон Рамковната спогодба.

(г) Планирање на вработени, регрутирање, задржување, обука и оценување  
За целите на точка (г) од Оддел 1 од Анекс Б кон РС, обуката на вработените треба да биде соодветна на сите оперативни нивоа, вклучувајќи свесност за измама.

За целите на третата алинеја од точка (г) од Оддел 1 од Анекс Б кон РС, описите на работните места треба да вклучуваат финансиски ограничувања на обврските и исплатите кон претпоставеното лице.

## **2. Управување со ризик** [Без дополнителни одредби]

## **3. Контролни активности**

**Општи комплементарни одредби за Оддел 3 од Анекс Б кон Рамковната спогодба**  
За обезбедување на стабилна внатрешна контрола потребни се следниве општи пишани постапки:

### **А. Постапки за одобрувања на барања за користење на средства и барање за исплата:**

- (1) Релевантните структури, органи и тела на СУК ги утврдуваат деталните постапки за прием, евиденција и обработка на барања за одобрување на проектот, барањата за плаќање и фактури, вклучувајќи опис на сите документи што треба да се користат.
- (2) Секое лице одговорно за одобрување има на располагање детална контролна листа за проверките кои треба да ги изврши и во документите за докажување на побарувањето вклучува потврда дека таквите проверки се извршени. Таквата потврда може да се изврши по електронски пат. Треба да има и доказ за систематичен преглед, како на пример на примерок или преглед врз основа на план на работата од страна на вработен на повисоко ниво. Анализата на проектот се раководи според начелата за стабилно финансиско управување.
- (3) Барањето за исплата ќе биде овластено за плаќање само откако ќе се извршат доволно проверки за да се обезбеди усогласеност со спогодбите. Тие проверки ги вклучуваат проверките кои се налагаат со регулативата која ја регулира конкретната мерка за која се бара помош и оние кои се потребни во согласност

со член 51 од Рамковната спогодба за да се спречи и открие измама и неправилност особено во однос на постојните ризици.

- (4) Раководството, на соодветно ниво, се известува редовно и навремено за резултатите од спроведените проверки на самото место, така што задоволителното ниво на тие проверки секогаш може да биде земено предвид пред да се исплати барањето.
- (5) Извршената административна проверка се става во детален список (види (2) кој е дополнување на секое барање за исплата или серија на налози. Извештајот е придружуван со потврда за прифатливост на одобрените побарувања и за карактерот, обемот и границите на извршената работа. Покрај тоа, мора да постои уверување дека критериумите за доделување на помош, вклучувајќи склучување на спогодба, се почитуваат и дека сите применливи правила на Унијата и националното законодавство, вклучувајќи ги и оние кои се фиксни во Програмата за рурален развој, се усогласени. Проверка на самото место ќе се изврши како што е наведено во извештајот, во согласност со член 15 или член 21 од оваа Спогодба.

Доколку некои проверки на самото место и административни проверки не се опширни, туку се извршени на примерок од побарувања, се идентификуваат избраните побарувања, се опишува методот и се соопштуваат резултатите од сите проверки и преземените мерки во однос на разликите и неправилностите. Документите за докажување треба да бидат доволни за да обезбеди потврда дека сите потребни проверки за прифатливоста на одобрените побарувања се извршени.

- (6) Кога документите (во хартиена или електронска форма) кои се однесуваат на одобрените побарувања и на спроведените контроли се задржани од други тела, тие тела и соодветните структури утврдуваат постапки за да обезбедат дека е регистрирано местото на чување на сите такви документи кои се релевантни за конкретните исплати извршени од Агенцијата.
- (7) Побарувањата од барателите се обработуваат навремено..
- (8) Критериумите за проценување на побарувањата и нивниот редослед по приоритетност треба да бидат јасно дефинирани и документирани.

#### **Б. Постапки за плаќање**

- (1) Засегнатите структури, органи и тела на системите за управување и контрола како што е дефинирано во членовите 10(1) и (2) од Рамковната спогодба ги донесуваат потребните постапки со цел да обезбедат националните институции да може да ги исполнат своите договорни обврски, без оглед на задоцнувањата или прекините во финансирањето од Комисијата.
- (2) Националните институции треба да ги донесат сите неопходни постапки за да се осигури дека исплатите се направени само на банкарски сметки кои припаѓаат лично на крајните корисници на помошта или нивните овластени претставници.

Исплатата се врши од банката на ИПАРД агенцијата или, доколку е соодветно, владина платежна служба, или чекот се испраќа, како општо правило, во рок од три работни дена од датумот на задолжување на евро сметката за ИПАРД. Ќе бидат усвоени постапки за да се осигура дека сите исплати за трансферите кои не се извршени не се прогласени за надоместок. Доколку таквите исплати веќе се декларирани, треба повторно да се кредитираат во Фондот преку следна месечна/тримесечна декларација или најдоцна во годишните сметки. Исплатите се вршат преку пренос на банкарската сметка на името на крајниот корисник на помошта. Одобрувањето на службеникот за авторизација и/или неговиот претпоставен може да се врши по електронски пат, под услов да е обезбедено соодветно ниво на безбедност на тие средства и идентитетот на потписникот да е внесен во електронските записи.

#### **В. Постапки за сметководство**

- (1) Засегнатите структури, органи и тела на СУК донесуваат целосни и транспарентни сметководствени постапки по меѓународно прифатените сметководствени начела и сите применливи упатства. Сметководствените постапки ќе се осигурат дека тримесечните и годишните декларации се комплетни, точни и навремени, и дека какви било грешки или пропусти се утврдуваат и коригираат, особено преку проверки и усогласувања кои се вршат во редовни интервали. Се обезбедува целосна ревизорска трага за секоја ставка внесена во сметките.
- (2) Сметководствените постапки на националните институции обезбедуваат дека сметководствениот систем може да ги произведе вкупните трошоци, направените трошоци, делумните исплати и исплатите на салдото, и тоа во евра и во националната валута, за секоја подрачна служба и за секој проект, спогодба или мерка и подмерка. Се утврдуваат рокови за откажување на обврските кога работата не е завршена во рамките на договорениот распоред. Таквите откажувања соодветно се регистрираат во сметководствениот систем.

#### **Г. Постапки за напредок и гаранции (ако е применливо)**

Авансите исплати ги квалификуваат како прифатливи трошоците до 10% од јавната помош во врска со проектот и ќе бидат предмет на воспоставување на банкарска гаранција или еквивалентна гаранција која одговара на 110% од износот на авансот. Авансите не може да се платат во комбинација со претфинансирање, како што е предвидено во член 11(3)(а).

Постапките ќе бидат усвоени за да се обезбеди дека:

- (1) Авансите исплати се утврдуваат посебно во сметководство или во помошните записи.
- (2) Гаранциите се добиени само од финансиски институции, кои се одобрени од страна на соодветните тела, а кои остануваат во сила до ослободување или отповикување, од едноставно барање на ИПАРД агенцијата.

- (3) Авансите се расчистени во рамките на утврдени рокови и оние кои се задоцнети за расчистување веднаш треба да се убтдат и да им се отповикаат гаранциите.

**Д. Постапки за задолжувања**

Сите критериуми предвидени во точките од А до Г се применуваат *мутатис мутандис*, на гаранциите, вратените исплати, даночните обврски итн. кои ИПАРД агенцијата треба да ги наплати во име на ИПАРД II програмата. ИПАРД агенцијата воспоставува систем за признавање на сите должени суми и за регистрирање во книгата на должници на сите такви долгови, вклучувајќи и неправилности пред нивното примање. Книгата на должници се проверува во редовни интервали и се преземаат активности за наплата на долговите кои се неподмирени.

**Ѓ. Ревизорска трага**

Информациите за документирираниот доказ за одобрување, сметководство и исплата на побарувањата и справување со долгови се ставаат на располагање со цел во секое време да биде обезбедена неопходната детална ревизорска трага.

Раководството, на соодветно ниво, се известува редовно и навремено за резултатите од спроведените проверки на самото место, така што задоволителното ниво на тие проверки секогаш може да биде земено предвид пред да се исплати барањето.

За тие цели, структурите, органите и телата на системите за управување и контрола ги воспоставуваат постапките за да обезбедат чување на сите документи потребни за гарантирање на соодветна ревизорска трага.

**Општи комплементарни одредби за Оддел 3 од Анекс Б кон Рамковната спогодба**  
Направено е упатување на Оддел 3 од Анекс Б кон Рамковната спогодба

**(б) Активности за безбедносна контрола**

За целите на точка (б) од делот 3 од Анекс Б кон Рамковната спогодба, информацискиот систем за безбедност ќе се базира врз критериумите утврдени во верзијата која е применлива во финансиска година од следниве стандарди:

Меѓународна организација за стандарди 27002: Код за практикување на безбедносни контроли на информациите (ИСО) или еквивалентно.

**4. Информирање и комуникација**

**Општи комплементарни одредби за Оддел 4 од Анекс Б кон Рамковната спогодба**  
Направено е упатување на Оддел 4 од Анекс Б кон Рамковната спогодба

**(в) Надворешна комуникација**

За целите на точка (в) од Оддел 4 од Анекс Б кон РС се применуваат следниве дефиниции:

- (i) секоја промена во спогодбите вклучувајќи ја и соодветната стапка на помошта или услови, мора да се евидентира и инструкциите, базите на податоци и списоците треба да се ажурираат во догледно време;



- (ii) сите суштински промени во СУК по нивна акредитација и задолжување на спроведувањето на буџетот се доставуваат до надлежниот државен орган(-и) и Комисијата, со копија до Ревизорското тело, за преглед и одобрување пред нивното спроведување.

#### **5. Следење на рамката за внатрешна контрола**

##### **Општи комплементарни одредби за Оддел 5 од Анекс Б кон Рамковната спогодба**

Направено е упатување на Оддел 5 од Анекс Б кон Рамковната спогодба

##### **(а) Тековно и посебно следење**

За целите на точка (а) од Оддел 5 од Анекс Б кон РС се применуваат следниве дефиниции:

- (i) на сите нивоа на секојдневното работење и контрола на активностите на националните институции треба да се следат на постојана основа да се обезбеди доволно детална ревизорска трага;
- (ii) следење на стручните служби и делегираните тела одговорни за извршување на контролите и другите функции за обезбедување соодветна примена на регулативите, упатствата и постапките.
- (iii) постапки за следење за спречување и откривање на измами и неправилности со посебно внимание на оние области на трошоците во надлежност на ИПАРД агенцијата кои се изложени на голем ризик од измама или други сериозни нерегуларности.

За целите на четвртата алинеја на точка (а) од член 5 од Анекс Б кон РС, службата за внатрешна ревизија е независна од другите оддели на националните институции и ќе одговара директно на директорот на субјектот. Службата за внатрешна ревизија треба да потврди дека отстапките усвоени од страна на субјектот се соодветни за да обезбедат дека усогласеноста со правилата на Унијата е потврдена и дека сметките се точни, целосни и навремени. Проверките можат да бидат ограничени на избрани мерки и подмерки и на примероци од трансакциите под услов ревизорскиот план да обезбедува сите суштински области, вклучувајќи ги секторите одговорни за одобрување, да се опфатени за период кој не е подолг од пет години. Работата на службата за внатрешна ревизија се врши во согласност со меѓународно прифатените начела за ревизија, се евидентира во работни документи и како резултат има извештаи и препораки упатени до највисоката управувачка структура.

**АНЕКС 3 ДОКУМЕНТИ ПОТРЕБНИ ЗА БАРАЊЕТО ЗА ДОВЕРУВАЊЕ НА ЗАДАЧИ ЗА ИЗВРШУВАЊЕ НА БУЏЕТОТ**

Овој Анекс обезбедува кои документи се потребни, по субјект, за доверување на задолжување на задачи за извршување на буџетот.

Република Македонија треба да обезбеди:

- (а) потпишано барање за задолжување во писмена и електронска форма, и
- (б) документите наведени во овој Анекс и сите други релевантни документи само во електронска форма, на (ЦД/ДВД/УСБ или други слични средства кои вообичаено се користат).

| Бр.       | Докази                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-----------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>1</b>  | <b>Официјален законски назив, потврда на подготвеноста и постапки</b>                                                                                                                                                                                                                                               |
| 1.1       | Официјален законски назив на НИПАК, НАО и РТ.                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| 1.2       | Потврда за подготвеноста на НИПАК, НАО и РТ.                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 1.3       | <b>Постапки со кои се спроведуваат главните функции на НИПАК</b><br>Комисијата издава дополнително појаснување и насоки во врска со потребните документи, нивната форма и нивото на нивна деталност.                                                                                                                |
| 1.4       | <b>Постапки со кои се спроведуваат главните функции на НАО</b><br>Комисијата издава дополнително појаснување и насоки во врска со потребните документи, нивната форма и нивото на нивна деталност.                                                                                                                  |
| 1.5       | <b>Постапки со кои се спроведуваат главните функции на РТ</b><br>Комисијата издава дополнително појаснување и насоки во врска со потребните документи, нивната форма и нивото на нивна деталност.                                                                                                                   |
| 1.6       | <b>Извештаи за самооценување</b> за сите субјекти од системот на управување и контрола изготвени од страна на внатрешните ревизори.                                                                                                                                                                                 |
| 1.7       | <b>Придружно ревизорско мислење и извештај</b> за управувачката структура и оперативната структура <b>изготвено од страна на надворешен ревизор</b> кој е независен од структурите и телата според член 10(1) и (2) од РС се заснова на испитувања спроведени според меѓународно прифатените стандарди за ревизија. |
| <b>2.</b> | <b>РАКОВОДНА СТРУКТУРА</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| 2.1       | Писмена потврда од страна на НАО дека управувачката структура ги задоволува барањата за доверување на задачи за извршување на буџетот.                                                                                                                                                                              |

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.2 | Име и статут на засегнатите структури, тела и органи (канцеларија за поддршка на НАО, НФ), вклучувајќи и копии од формалниот законски назив на министерско ниво.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 2.3 | <b>Опис на следново:</b><br>- одговорностите пренесени на НАО и на Националниот фонд,<br>- распределбата на одговорности помеѓу нивните сектори,<br>- нивниот однос со други тела, јавни или приватни, кои, исто така, се одговорни за спроведување на мерки со кои се наплатуваат трошоци од ИПАРД II програмата,<br>- условите за административна, сметководствена и внатрешна контрола под кои се вршат исплатите поврзани со спроведување на ИПАРД II програмата;                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 2.4 | <b>Постапки со кои се спроведуваат главните функции на НАО</b><br>Комисијата издава дополнително појаснување и насоки во врска со потребните документи, нивната форма и нивното ниво на детали.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| 2.5 | <b>Постапки со кои се спроведуваат главните функции на НФ.</b><br>Комисијата издава дополнително појаснување и насоки во врска со потребните документи, нивната форма и нивото на нивна деталност.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| 3   | <b>ОПЕРАТИВНА СТРУКТУРА</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| 3.1 | Писмена потврда од страна на НАО дека управувачката структура ги задоволува барањата за доверување задачи за извршување на буџетот.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 3.2 | Име и статут на составните тела на оперативната структура (ИПАРД агенцијата, Телото за управување и кој било од нивните делегирани тела каде што е применливо), вклучувајќи и копии од формалниот законски назив на министерско ниво.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 3.3 | <b>Опис на следново:</b><br>- обврските доделени на ИПАРД агенцијата и Телото за управување (вклучувајќи ги и нивните делегирани тела, доколку е применливо)<br>- распределба на одговорности помеѓу нивните сектори,<br>- нивниот однос со други тела, јавни или приватни, кои, исто така, се одговорни за спроведување на мерки со кои се наплатуваат трошоци од ИПАРД II програмата,<br>- условите за административна, сметководствена и внатрешна контрола под кои се вршат исплатите поврзани со спроведувањето на ИПАРД II програмата;<br>- писмен договор помеѓу телата во системот, вклучувајќи меморандум за разбирање или протоколи потпишани и со други делегирани или технички тела.<br>- информации за тоа како делегираните функции ќе бидат надгледувани исто така, мора да бидат вклучени. |
| 3.4 | <b>Постапки со кои се спроведуваат главните функции на ИПАРД агенцијата</b><br>Комисијата издава дополнително појаснување и насоки во врска со потребните документи, нивната форма и нивото на нивна деталност.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

|     |                                                                                                                                                                                                   |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3.5 | <b>Постапки со кои се спроведуваат главните функции на ТУ</b><br>Комисијата издава дополнително појаснување и насоки во врска со потребните документи, нивната форма и нивото на нивна деталност. |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Условите наведени погоре треба да се сметаат како начелни и неограничувачки. Одговорноста за обезбедување на целокупната документација е неопходна во поглед на барањето за доверување на задачи за извршување на буџетот првосетепено останува во надлежност на националните институции.

Службите на Комисијата може да побараат дополнителна документација, пред или во текот на нивните задачи.

#### АНЕКС 4 ПРАВИЛА ЗА ПРОГРАМИРАЊЕ

##### Обем на помошта, стапка на придонесот на Унијата и прифатливост на ИПА програмите за рурален развој 2014-2020

###### 1. Дефиниции

За целите на овој Анекс, се применуваат следните дефиниции:

- (а) „Стандарди на Унијата“ се стандардите утврдени од страна на Унијата во областа на заштитата на животната средина, јавното здравје, здравјето на животните и на растенијата, благосостојбата на животните и заштита при работа;
- (б) „Планински области“ се областите наведени во член 32(2) од Регулатива (ЕУ) бр. 1305/2013;
- (в) „Млад земјоделец“ е земјоделец под 40-годишна возраст во времето на донесување на одлуката за доделување помош, кој поседува соодветни стручни вештини и знаење.

###### 2. ИПАРД II програма

Секоја програма треба да вклучува:

- (а) опис на тековната ситуација, СВОТ анализа и утврдување на потребите, со обезбедување квантитативен опис на тековната ситуација кој покажува разлики, недостатоци и потенцијал за развој;
- (б) СВОТ анализа (силните страни, слабостите, можностите и заканите) со фокус на неколку специфични области;
- (в) преглед на главните резултати од претходната поддршка, од национални фондови, помош од Унијата или мултилатерална помош;
- (г) опис на постојната национална стратегија за рурален развој;
- (д) начелна збирна финансиска табела;
- (ф) опис на секоја од избраните мерки, вклучувајќи ги националните минимални стандарди, националното законодавство кое е соодветно за програмата, доказ за насочување, потврда дека е обезбедена проверливост и контрола на мерките;
- (е) опис на постојната и/или планираната национална мрежа за рурален развој;
- (ж) информации за комплементарност на ИПАРД со мерки финансирани од други (домашни или меѓународни) извори;
- (з) опис на оперативната структура, вклучувајќи следење и оценување;

- (с) резиме на описот на структурата за управување и контрола;
- (и) опис на резултатите од консултациите при програмирањето и одредби за вклучување на релевантни органи и тела, како и на соодветни економски, социјални и еколошки партнери;
- (ј) резултатите и препораките од претходните оценувања на програмата;
- (к) опис на активностите предвидени во контекст на достапност за јавноста, видливост и транспарентност во согласност со законодавството за ИПА, да ги информира потенцијалните корисници, професионалните организации, економските, социјалните и еколошките партнери, телата вклучени во промовирање на еднаквост помеѓу мажите и жените и невладините организации за можностите кои ги нуди програмата и правила за добивање пристап до финансирање;
- (л) опис на одредбите поврзани со еднаквост помеѓу мажите и жените и недискриминација, промовирани во различни фази на програмата (програмирање спроведување, следење и оценување);
- (љ) опис на активностите што се преземаат за да се обезбеди достапност на доволен технички и советодавен капацитет за правилно спроведување на програмата.

Насоките, обезбедени од страна на Комисијата, треба да се почитуваат.

### **3. Интензитет на помош**

Јавните трошоци, обично, не го надминуваат максимумот од 50% од вкупните прифатливи трошоци на инвестицијата, со следните исклучоци:

- (а) 60% за инвестиција во основни средства на земјоделски стопанства.
- (б) 65% за инвестиции:
  - во основни средства на земјоделски стопанства направени од млади земјоделци;
  - во Диверзификација на земјоделски стопанства и развој на бизниси.
- (в) 70% за инвестиција во основни средства на земјоделски стопанства во планински области.
- (г) 100% за инвестиции во/како поддршка за:
  - рурална јавна инфраструктура која нема карактер да создаде значителен нето-приход;
  - активности финансирани во рамки на мерката за Техничка помош;
  - Воспоставување и заштита на шуми;
  - Подготовка и спроведување на локални стратегии за развој – ЛЕАДЕР пристап;
  - Поддршка за основање на групи на производители;

- Агро-еколошки мерки и органско земјоделско производство;
- Подобрување на обуки во земјоделството;
- Советодавни услуги.

Дополнителни 10% може да се дадат за инвестиции поврзани со отпадни води и управување со отпад во:

- основни средства на земјоделски стопанства;
- основни средства во врска за преработка и маркетинг на земјоделски и рибни производи.

#### **4. Стапка на придонесот на Унијата**

Стапката на придонесот на Унијата, обично е 75% од јавните трошоци. Сепак, се зголемува на:

- 85% за:
  - Агро-еколошки мерки и органско земјоделско производство;
  - Воспоставување и заштита на шуми;
  - во случај на активности во рамки на мерката за Техничка помош;
  - Подобрување на обуки во земјоделството;
  - Советодавни услуги;
  - кога се работи за инвестициски проекти спроведени во региони за кои Комисијата определила дека се случиле исклучителни природни непогоди.
- 90% за Подготовка и спроведување на локални стратегии за развој – ЛЕАДЕР пристап.

#### **5. Прифатливост**

За различните мерки се применува како што следи:

##### **Инвестиции во основни средства на земјоделски стопанства**

Краен корисник на помошта во рамките на оваа мерка се земјоделци или групи на земјоделци, без разлика дали се физички или правни лица и други земјоделски правни субјекти (на пример, приватни земјоделски стопанства, групи на производители, итн.) одговорни за извршување и финансирање на инвестиции во земјоделското стопанство (како што е дефинирано од страна на националното законодавство на Република Македонија и се вклучени во националниот регистар на земјоделци).

Не подоцна од периодот пред конечното плаќање на инвестицијата, целото стопанство мора да се усогласи со соодветните национални минимални стандарди кои се во сила во однос на заштитата на животната средина и благосостојбата на животните. Ако националните стандарди се слични на стандардите на Унијата, во оправдани случаи, Комисијата може да одобри отстапување од ова правило. Тоа мора да биде јасно напишано во програмата ИПАРД II.

Откако инвестицијата ќе биде договорена, истата мора да ги почитува соодветните стандарди на Унијата во поглед на заштита на животната средина и благосостојбата на животните.

Инвестицијата мора да се однесува на производство на земјоделски производи (производи наведени во Анекс I кон Договорот за функционирање на Европската унија (ДФЕУ)).

Минималните услови во однос на професионалните вештини и способности на земјоделецот мора да бидат дефинирани во програмата.

Треба да се покаже економската оправданост на стопанството.

**Поддршка за основање на групи на производители**

Помош ќе се доделува за да се олесни формирањето и административното работење на групите на производители, за целите на:

- (а) приспособување на производството и капацитетот на членовите на групите на производители кон барањата на пазарот;
- (б) заедничко пласирање на стоки на пазарот, вклучувајќи и подготовка за продажба, централизација на продажбата и снабдување на купувачите на големо;
- (в) приспособување на производството и капацитетот на производителите за да ги исполнат соодветните стандарди на ЕУ, усогласеност со *acquis communautaire*;
- (г) воспоставување заеднички правила за информации за производството, со посебен осврт на бербата и достапноста;
- (д) обезбедување ефикасна стандардизација во сите чекори на маркетинг и испорака на производите во синцирот на исхрана.

Помошта според оваа мерка може да се додели на групи на производители кои се официјално признаени од страна на соодветните државни органи на Република Македонија по 1 јануари 2014 година. Групи на производители прифатливи согласно условите од Регулатива (ЕЗ) бр. 718/2007 на Комисијата, исто така, можат да бараат помош согласно оваа мерка, под услов тие да продолжат да ги исполнуваат условите за поддршка во рамките на ИПАРД програмата 2014-2020.

Професионални и/или меѓупрофесионални организации кои претставуваат еден или повеќе сектори не се квалификуваат како групи на производители.

Барателите треба да ги исполнуваат следните услови:

- (а) групите на производители треба да се за прв пат воспоставени и признаени од надлежниот државен орган по 1 јануари 2014 година.
- (б) групите на производители треба да бидат признаени од страна на надлежниот орган врз основа на план за деловна активност.



Помошта се дава како паушална помош на годишни рати за првите пет години по датумот на кој групата на производители е признаена и се пресметува врз основа на годишното производство на групата пласирано на пазарот. Помошта треба да биде ограничена на максимум од 10% од производството пласирано на пазарот за првата година и ќе биде постапно намалена во следните години. Помошта не смее да надмине 100 000 евра годишно.

**Инвестиции во основни средства за преработка и маркетинг на земјоделски и рибни производи**

Крајни корисници на помошта се претпријатија (како што се дефинирани со националниот закон на Република Македонија одговорни за спроведување проекти во нивната(-ите) организација(-и). Претпријатието може да се состои од една или повеќе организациони единици.

Главниот фокус треба да биде на претпријатијата кои вработуваат помалку од 250 лица и кои имаат годишен обрт кој не надминува 50 милиони евра и/или годишно салдо на состојба која вкупно не надминува 43 милиони евра, што одговара на тековната дефиниција на мали и средни претпријатија предвидени во Препорака 2003/361/EЗ на Комисијата<sup>6</sup>.

Економската исплатливост на претпријатието мора да се покаже до крајот на реализацијата на инвестицијата.

Најдоцна до крајот на проектот (пред последната исплата), целото претпријатие мора да се усогласи со главните релевантни национални минимални стандарди кои се во сила во однос на заштитата на животната средина, јавното здравје, благосостојбата на животните и заштитата при работа. Ако националните стандарди засновани на стандардите на Унијата се особено сложени, Комисијата може да додели отстапување од ова правило само во соодветно оправдани случаи. Тоа мора да биде јасно напишано во ИПАРД II програмата.

Релевантните стандарди на ЕУ кои се применуваат за инвестицијата ќе се постигнат до крајот на проектот.

Поддржаните инвестиции мора да се однесуваат на преработката и/или маркетинг на производите опфатени со Анекс I кон ДФЕУ, вклучително рибни производи и/или развој на нови производи, процеси и технологии поврзани со производите опфатени со Анекс I кон ДФЕУ, вклучително рибни производи.

**Агро-еколошки мерки и органско земјоделско производство**

Краен корисник на помошта можат да бидат земјоделци, групи на земјоделци кои, како општо правило, за најмалку пет години преземаат обврска(-и) поврзани со активноста(-ите).

Република Македонија во ИПАРД II програмата треба да прикаже како ќе се постигне „пилот“ димензија на мерката/видот на активноста(-ите).

<sup>6</sup> Препорака на Комисијата од 6 мај 2003 година за дефиницијата за микро, мали и средни претпријатија (Сл. весник L 124, 20.5.2003 година, стр.36).

Република Македонија ќе мора да осигури дека обврските се јасни во однос на целите и содржината, имаат потенцијал за да обезбедат придобивки за животната средина и се потврдливи и можат да се контролираат.

Прифатливи за оваа мерка ќе бидат крајните корисници на помошта кои доброволно ќе го преземат видот на активност(и) кој ги надминува релевантните задолжителни стандарди (основни). Крајните корисници на помошта ќе мора да ги почитуваат релевантните задолжителни стандарди за целото стопанство. Опис на релевантните задолжителни стандарди ќе треба да се прикаже во ИПАРД II програмата.

Република Македонија треба да утврди минимална големина на земјоделско земјиште кое ќе може да се пријави во рамки на кој било вид на активност, минимална големина на стадо на загрозени животински видови.

На крајните корисници на помошта ќе им биде надоместено за дополнителните трошоци и неостварениот приход како резултат на посветеноста во рамките на избраниот вид на активност(-и).

За секој вид на активност, Република Македонија ќе подготви пресметка која ќе претставува основа за воспоставување на ниво на исплата во рамки на овој вид на активност. Пресметката мора да се направи или одобри од страна на овластен орган независен од органот што ги спроведува мерките.

**Подготовка и спроведување на локални стратегии за развој – ЛЕАДЕР пристап**  
Пристапот ЛЕАДЕР на програмско ниво ќе ги опфаќа најмалку следните елементи

- (а) стратегии за локален развој специфични за територијата за која се прават, наменети за добро утврдени подрегионални рурални територии;
- (б) локални јавни приватни партнерства (Локални акциски групи);
- (в) пристапот „од долу нагоре“ со овластување за донесување одлуки за локалните акциски групи во врска со изработка и спроведување на стратегиите за локален развој;
- (г) мултисекторска подготовка и спроведување на стратегијата врз основа на заемна соработка помеѓу актери и проекти од различни сектори на локалната економија;
- (д) вмрежување на локални партнерства;

Крајни корисници на помошта се Локалните акциски групи (ЛАГ) кои ги задоволуваат следните услови:

- (а) тие мора да предложат интегрирана стратегија за локален развој врз основа на ЛЕАДЕР карактеристиките, како што е дефинирано во рамки на точките од (а) до (д) дадени погоре;

- (б) тие мора да се состојат од група која ги претставува партнерите од различни социо-економски сектори на локално ниво на територијата за која станува збор;
- (в) тие мора да покажат способност за утврдување и спроведување на стратегија за развој за областа;
- (г) тие треба да бидат способни да управуваат со јавни финансиски средства.

Областа опфатена со стратегијата:

- (а) Ќе биде кохерентна и нуди доволно критична маса од аспект на човечки, финансиски и економски ресурси за поддршка на одржлива стратегија за развој;
- (б) Населението од секоја област мора да биде, како општо правило, над 10 000, односно под 150 000 жители, вклучувајќи населени места со население под 25 000 жители;
- (в) Истата локација не мора да припаѓа на повеќе од една ЛАГ, што значи едно партнерство, една стратегија, една територија;
- (г) Земјите-корисници може да одлучат да ја опфатат или целата нивна територија или дел од неа преку прилагодување според критериумите за избор на локалните акциски групи и областите кои ги претставуваат.

ЛЕАДЕР пристапот кај корисниците на ИПА II ќе биде поддржан преку следните мерки:

- (а) мерката за Техничка помош (ТП) за градење на капацитетите на потенцијалните ЛАГ (активност на ТП „Стекнување на вештини и поттикнување на жителите на руралните територии“).
- (б) мерката „Подготовка и спроведување на локални стратегии за развој – ЛЕАДЕР пристап“ - за избраните ЛАГ со следните активности:
  - (i) „Стекнување на вештини, поттикнување на жителите на териториите на ЛАГ“ за градење на капацитети и поттикнување на избраните ЛАГ;
  - (ii) „Тековни трошоци и мали проекти“ за водење на избраните ЛАГ и спроведување на мали проекти;
  - (iii) „Проекти за соработка“ за меѓутериторијални или меѓународни проекти.

#### **Инвестиции во рурална јавна инфраструктура**

Крајни корисници на помошта се административни субјекти во руралните области со најмногу 10 000 жители според официјалните резултати од последниот достапен попис на населението и како што се оправдани во програмата.

Проектот мора да се однесува на јавната инфраструктура потребна за развој на руралните области, вклучувајќи локални патишта, локален пристап до патишта од особено значење за локалниот економски развој, пристап до земјоделско и шумско земјиште, снабдување со енергија, управување со отпад и води, локален пристап до информациски и комуникациски технологии, итн.

**Диверзификација на земјоделски стопанства и развој на бизниси**

Крајни корисници на помошта се:

- (а) земјоделци или членови на земјоделското стопанство кои прераспределуваат активности во и надвор од земјоделско стопанство; земјоделски стопанства и/или нивни домашни членови може да се прифатливи корисници без оглед дали се наоѓаат во урбана или рурална област;
- (б) физички лица во руралните средини; физички лица, кои водат некоја економска активност, а кои се корисници во рамки на мерката треба да живеат во рурална област, што може да се докаже, на пример, со нивна регистрација. Тие можат да работат, на пример, како самовработени (на пр., во случај на занаетчиство);
- (в) приватните правни субјекти во руралните средини; приватните правни субјекти кои се основани или кои работат во руралните средини треба да вклучуваат микро и мали претпријатија, вклучувајќи ги и занаетчиските претпријатија, кои имаат потенцијал за спроведување на проектот, како и кој било вид правно лице формирано од страна на руралното население во руралните средини. Правните субјекти основани надвор од руралните средини, исто така, може да бидат прифатливи доколку поддржаните инвестиции/активности се наоѓаат во руралните средини.

Проектите треба да се усогласат со релевантните национални стандарди најдоцна до крајот на инвестицијата.

Барателот мора да покаже дека оваа инвестиција ќе биде економски одржлива на крајот на реализацијата на проектот.

Помошта според оваа мерка се однесува само на поддршка за физички инвестиции.

**Подобрување на обуки во земјоделството**

Крајни корисници на помошта доделена во рамки на оваа мерка ќе бидат професионални и/или меѓупрофесионални организации (обезбедувачи на обуки) способни и одговорни за спроведување на обуки.

Учесниците на обука обезбедена во рамките на оваа мерка треба да се лица кои се ангажирани во секторите за земјоделство, храна, и шумарство и други економски актери кои работат во областите опфатени со соодветната ИПА програма за рурален развој. Од учесниците не треба да се бара да платат за курсевите за обука.

Република Македонија ќе разработи стратегија за обука за спроведување на активностите за подобрување на професионалните вештини и способности на лицата ангажирани во секторите за земјоделство, храна, и шумарство и други економски актери кои работат во областите опфатени со ИПА програмите за рурален развој. Стратегија за обука треба да биде одобрена од страна на Комитетот за следење на ИПАРД.

Помош нема да се доделува за курсеви за настава или обука кои се дел од вообичаените програми или системи на образование на средно или повисоко ниво.

Прифатливи се само расходите за активности од областа на административно работење за обука, како што се:

- (а) за организациите кои обезбедуваат курсеви за обука/активности за информирање;
- (б) трошоци за патување, сместување и дневници, каде што е потребно, за слушателите.

#### **Техничка помош**

Корисник на помошта во рамките на оваа мерка е Телото за управување.

Прифатливите трошоци се засноваат на реалните трошоци кои се поврзани со спроведувањето на кофинансирана активност и мора да се однесуваат на исплати извршени од страна на примачот, поддржани со сметкопотврди или сметководствени документи со еднаква доказна вредност.

Следните активности се прифатливи доколку се покриени со акциски план за индикативна техничка помош:

- (а) Трошоци за состаноци на Комитетот за следење;
- (б) Други трошоци кои се неопходни за исполнување на обврските на Комитетот за следење;
- (в) Трошоци за кампањи за информирање и достапност до јавноста, вклучувајќи трошоци за печатење и дистрибуција;
- (г) Трошоци за преведување и толкување предвидени во одговорот на барањето на Комисијата;
- (д) Трошоци поврзани со посети и семинари;
- (ф) Трошоци поврзани со „стекнување вештини“ за да се подготват потенцијалните ЛАГ за спроведување на мерката „Спроведување на стратегиите за локален развој - Леаџер пристап“;

- (е) Трошоци поврзани со подготовката или насочувањето на спроведувањето на мерки во програмата за да се осигури нивната ефикасност, вклучувајќи ги тие мерки каде што примената е предвидена во подоцнежна фаза;
  - (ж) Трошоци за оценување на програмата;
  - (з) Трошоци поврзани со воспоставувањето и работењето на национална мрежа за поддршка на координација на активностите кои подготвуваат и спроведуваат стратегии за локален рурален развој.
- Јавни институции и организации основани во Република Македонија и активни на полето на руралниот развој може да се корисници на акциите на Европската мрежа за рурален развој, како што е предвидено во член 52(3)(f) од Регулацијата (ЕУ) бр.1305/2013. Соодветни детални одредби се договараат со Република Македонија.
- (с) Ниво на поддршка на плата кое ги зема предвид нивоата на платите на пазарот на трудот со цел да се задржат вработените и да се изградат/ одржат вештините во администрацијата. Воведувањето на овој расход може да се изврши по претходно одобрение од Комисијата и може да се ограничи на време.

#### **Советодавни услуги**

Оваа мерка опфаќа:

- (а) групно советување; групните советодавни услуги на земјоделците или на микро и мали претпријатија може да опфатат економски, земјоделски и еколошки перформанси на земјоделски стопанства, шумски стопанства или на микро и мали претпријатија.
- (б) совет за изработка на барања за ИПАРД програмата и совети во врска со спроведувањето на проектот, како и подготовка на барањата за исплата;
- (в) обука за советници; обуката за советници мора да се однесува на областите во кои се предвидени совети.

Органите или телата кои ќе обезбедат совет ќе бидат корисници на поддршката.

Органите или телата кои ќе обезбедат совет ќе имаат соодветни ресурси во форма на редовно обучен и квалификуван кадар и советничко искуство и сигурност во однос на областите во кои советуваат. Кадарот од советодавната услуга треба редовно да се обучува.

Органите или телата кои даваат совети може да вклучуваат: јавни советодавни услуги, секторски организации (како што се земјоделските комори), развојни агенции, невладини организации, општински совети, итн.). Совет се обезбедува бесплатно за земјоделци, иматели на шуми и за малите и средни претпријатија во руралните области.

164

Фиксни стапки на плаќање треба да се дадат по одржан состанок на советодавна група/барање за ИПАРД проект/побарување за исплата на ИПАРД.

Нивото на исплати за барања за проекти/барање за исплата треба да биде фиксно во ИПАРД програмата во зависност од мерката, видот на сектори/поддржани димензии на проект, како што е соодветно.

#### **Воспоставување и заштита на шуми**

Оваа мерка има за цел да придонесе за зголемување и подобрување на шумските ресурси, обновување на шумите оштетени од пожар и спречување на шумски пожари. Покрај тоа, таа обезбедува можност за подобрување на состојбата на производството на стоки (храна, сточна храна, гориво, влакна, итн.) со резултати од работи што не се стоки, како што се заштита на животната средина и културните и пејзажни погодности.

Поддржаните проекти мора да се во согласност со националните програми/стратегии за шуми или соодветни инструменти и, доколку е применливо, со националната програма или упатство за пошумување, прилагодување на климатските промени или планот за ублажување, биолошката разновидност или соодветна стратегија. Секоја земја може да ги избере најсоодветните активности за да се финансираат, истовремено обезбедувајќи соодветно оправдување. Сепак, единствената мерка, исто така, им овозможува на корисниците да спроведуваат проекти со зголемена додадена вредност.

Јавните трошоци во рамките на оваа мерка може да бидат до 100%; придонесот на ЕУ - 85% од јавните расходи. Трошоците за одржување треба да се пресметуваат врз основа на методологијата предложена во Програмата. Исплатите по хектар на пошумени или агрошумарски системи треба да се утврдат во програмите. Корисниците на ИПА II ќе обезбедат дека пресметките за помош доделена врз основа на стандардни трошоци или дополнителни трошоци се соодветни и точни и се однапред утврдени врз основа на фер, правична и проверлива пресметка. За оваа цел, тело што е функционално независно од телата одговорни за спроведување на програмата и што поседува соодветна стручност ги врши пресметките или обезбедува сертификат со кој ја потврдува соодветноста и точноста на пресметките.

При пошумување, треба да се даде предност на пошумување што е направено за заштитни цели, како што се заштита на почвата и водата, како и на приватните сопственици на земјиште. Само во случаите кога постои ограничен интерес од страна на приватни сопственици на земјиште во оваа активност, треба да се обезбеди поддршка за управителите на државното земјиште. Подносителот на барањето за пошумување треба да подготви план за пошумување.

#### **Дополнителни насоки**

Насоките, обезбедени од страна на Комисијата, треба да се почитуваат.



## АНЕКС 5 ФОРМУЛАР Г ИЗЈАВА ЗА ТРОШОЦИ И ПРИХОДИ

166

| Мерка                                                                                      | Исплати                               | Враќања на Побарани средства/корекции од ИПАРД |                                       | Прифаќање на износите сметките         | на Привремени намагувања    |                        |                            |                      | Пресметана исплата |                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|------------------------------------------------|---------------------------------------|----------------------------------------|-----------------------------|------------------------|----------------------------|----------------------|--------------------|----------------------------------------|
|                                                                                            | Јавен расход                          | ИПАРД II                                       | Јавен расход II                       | ИПАРД II                               | Повторно користење          | Не се користе повторно | Финансиски план за вишокот | Барање на информации |                    |                                        |
|                                                                                            |                                       | 2                                              | 3                                     | 4                                      | 5                           | 6                      | 7                          | 8                    | 9                  | 10                                     |
|                                                                                            | да се пополни од Република Македонија | автоматски се пресметува од Комисијата         | да се пополни од Република Македонија | автоматски се пресметува од Комисијата | да се пополни од Комисијата |                        |                            |                      |                    | автоматски се пресметува од Комисијата |
| Инвестиции во основни средства на земјоделски стопанства                                   |                                       |                                                |                                       |                                        |                             |                        |                            |                      |                    |                                        |
| Поддршка за основање групи на производители                                                |                                       |                                                |                                       |                                        |                             |                        |                            |                      |                    |                                        |
| Инвестиции во основни средства за обработката и маркетинг на земјоделски и рибни производи |                                       |                                                |                                       |                                        |                             |                        |                            |                      |                    |                                        |



167

**АНЕКС 6 ФОРМУЛАР Г2 ГОДИШНИ ИЗЈАВИ НА СМЕТКИ ЗА ФИНАНСИСКАТА ГОДИНА (.....)**

*(да се испрати заедно со документите наведени во членовите 45 и 46 до Европската комисија)*

**Програма за ИПАРД II: .....**

**Одлука(-и) на Комисијата бр. .... од .....  
(како што е последен пат изменета со Одлуката бр. .... од .....)**

**Референтен број на Комисијата (ЦЦИ): 2014МК06I4NP001**

Долупотпишаниот, ....., како Национален службеник за авторизација кој ја претставува Република Македонија како што е предвидено во спогодбите склучени помеѓу Република Македонија и Комисијата, со ова изјавува дека вкупните оправдани расходи во согласност со Програмата направени од (1/1/година ..... до 31/12/година ..... ) изнесува ..... евра.

Деталите поврзани со овие трошоци се дадени во табелата која е во прилог и претставуваат составен дел на оваа изјава.

Исто така, изјавувам дека мерките напредуваат со задоволителна стапка во согласност со целите утврдени во Програмата и дека документите за докажување се и остануваат да бидат на располагање како што е предвидено во член 44 од Секторската спогодба.

Јас изјавувам дека:

1. Наведувањето на трошоците е точно. Истото се темели на сметките на ниво на посебни активности и е поддржано со документи како доказ.
2. Исплатите кон крајниот корисник на помошта беа извршени без каква било специфична давачка, одбиток или задржување на кој било износ што би можело да го намали износот на финансиската помош на која истите имаат право.
3. Јас проверив дека трошоците кои се пријавени како оправдани се направени во согласност со ИПАРД II програмата, Спогодбата за финансирање, Одлуката (-ите) на Комисијата наведена(-и) во членовите 48 и 49 од Секторската спогодба како и начелата за стабилно финансиско управување.
4. Изјавата ги содржи сите долгови кои беа регистрирани за помалку од две години. Вкупниот износ на овие долгови на крајот на годината на која се однесува оваа изјава изнесува ..... евра.

5. Обемот на средствата на Унијата во сметката во евра на ИПАРД на крајот од годината на која се однесува оваа изјава изнесува ..... евра, од кои каматата настаната во текот на годините изнесува.....евра.
6. Конвертирањето на националната валута и еврото се извршени во согласност со одредбите од член 42 од Секторската спогодба.
7. Информациите за прифаќањето, како што е наведено во член 46 од Секторската спогодба, се потврдени и испратени до Комисијата на време.
8. Формата и содржината на годишните сметки, како што е наведено во член 45 од Секторската спогодба и сметководствените информации, како што е наведено во член 47 од Секторската спогодба, се утврдени во согласност со меѓународно прифатените сметководствени начела.
9. Документите за докажување се и ќе останат на располагање како што е предвидено со член 46 од Секторската спогодба. Тие се отворени за проверка.

Оваа изјава за сметките содржи ..... нумерирани страници.

Оваа изјава е направена од: ..... ( Датум,  
печат и потпис на раководителот на Националниот фонд)

Изјавата е направена врз основа на финансиските износи обезбедени од страна на:  
.....  
(Датум(-и), печат(-и) и потпис(-и) на сметководителот во ИПАРД агенцијата и/или  
во Националниот фонд)

Потврдено од: ..... ( Датум,  
печат и потпис на Националниот службеник за авторизација во име на  
Република Македонија

Во ....., ..... (Датум)

**ФОРМУЛАР Г2 ГОДИШНА ИЗЈАВА НА СМЕТКИ ЗА ФИНАНСИСКАТА ГОДИНА (.....)**

**ИПАРД II програма:**.....

**ЦЦИ број: 2014МК06I4NP001**

| Мерка                                                                                     | Делот на Европската унија што бил доставен до Комисијата во барања за тромесечна исплата за финансиската година (ГОДИНА) во ЕВРА |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                           | <i>да се пополни од Република Македонија</i>                                                                                     |
| Инвестиции во основни средства на земјоделски стопанства                                  |                                                                                                                                  |
| Поддршка за основање групи на производители                                               |                                                                                                                                  |
| Инвестиции во основни средства за преработка и маркетинг на земјоделски и рибни производи |                                                                                                                                  |
| Агро-еколошки мерки и органско земјоделско производство                                   |                                                                                                                                  |
| Подготовка и спроведување на локални стратегии за развој - ЛЕАДЕР пристап                 |                                                                                                                                  |
| Инвестиции во рурална јавна инфраструктура                                                |                                                                                                                                  |
| Диверзификација на земјоделски стопанства и развој на бизниси                             |                                                                                                                                  |
| Подобрување на обуки во земјоделството                                                    |                                                                                                                                  |
| Техничка помош                                                                            |                                                                                                                                  |
| Советодавни услуги                                                                        |                                                                                                                                  |
| Воспоставување и заштита на шуми                                                          |                                                                                                                                  |
|                                                                                           |                                                                                                                                  |
| <b>Вкупно</b>                                                                             |                                                                                                                                  |
|                                                                                           |                                                                                                                                  |

|                                                                |  |
|----------------------------------------------------------------|--|
| Вкупен износ на заостанат долг на 31.12. (ГОДИНА)              |  |
| Завршено салдо на сметката во евра на ИПАРД на 31.12. (ГОДИНА) |  |
| Од кој произлезе камата во текот на годината                   |  |

АНЕКС 7 ПРОГНОЗА НА ПЛАЌАЊА

172

ПРОГНОЗИТЕ ЗА ИЗНОСОТ ШТО ТРЕБА ДА СЕ ИСПЛАТИ ОД ИПАРД II ДА СЕ ДОСТАВАТ НАЈДОЦНА ДО 15 ЈАНУАРИ И 15 ЈУЛИ

| Проценка на износите во евра кои треба да се исплатат од ИПАРД II во годината „Н“ за:   |               |             |                 |                    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|---------------|-------------|-----------------|--------------------|
|                                                                                         |               |             |                 |                    |
| Програма                                                                                | јануари- март | април- јуни | јули- септември | октомври- декември |
|                                                                                         |               |             |                 |                    |
| Проценка на износите во евра кои треба да се исплатат од ИПАРД II во годината „Н+1“ за: |               |             |                 |                    |
|                                                                                         |               |             |                 |                    |
| Програма                                                                                | јануари- март | април- јуни | јули- септември | октомври- декември |
|                                                                                         |               |             |                 |                    |

## **АНЕКС 8 ИНФОРМИРАЊЕ И КОМУНИКАЦИЈА ЗА ПОДДРШКА ОД ИПА II ПОМОШТА**

### **1. СПИСОК НА АКТИВНОСТИ**

Списокот на активности наведен во член 29(3) ги содржи следните полиња за податоци:

- име на крајниот корисник на помошта (само на правни субјекти; не се именуваат физички лица);
- име на активност;
- резиме на активност;
- датум на почеток на активност;
- активност и датум (очекуван датум за физичко завршување или целосно спроведување на активност);
- вкупен прифатлив трошок распределен за активност;
- стапка на Унијата за кофинансирање, како по приоритетни оски;
- поштенски код на активност; или друг соодветен показател за местоположба;
- земја;
- име на категорија на интервенција за активност;
- датум на последно ажурирање на списокот на активности.

Насловите на полињата за податоци се обезбедуваат на англиски јазик.

### **2. МЕРКИ ЗА ИНФОРМИРАЊЕ И КОМУНИКАЦИЈА СО ЈАВНОСТА**

Република Македонија, оперативната структура и крајниот корисник на помошта ќе ги преземат сите неопходни чекори за да обезбедат информирање и комуникација со информирање и комуникација се спроведени во согласност со планот за видливост и комуникациски активности и дека тие мерки имаат за цел за најширока можна медиумска покриеност со користење на различни форми и методи на комуникација на соодветното ниво.

2. Република Македонија или оперативната структура се одговорни, најмалку, за следните мерки за информирање и комуникација:
  - а. организирање на главна активност за информирање со објавување на започнувањето на Програмата или програмите, дури и пред одобрувањето на релевантниот план за видливост и комуникациски активности;
  - б. организирање на една главна активност за информирање по година, која ги јавноста за активностите поддржани со ИПАРД II програмата.

#### **2.1. Одговорности на Република Македонија и оперативната структура**

- 1 Република Македонија и оперативната структура ќе се осигураат дека мерките за промовира можностите за финансирање и стратегиите за финансирање и ги презентира достигнувањата на Програмата или програмите, вклучувајќи примери од проекти;

- в. прикажување на амблемот на Унијата во просторите на секој субјект на оперативната структура;
  - г. електронско објавување на списокот на активности во согласност со Оддел 1 од овој Анекс;
  - д. давање примери за активности, по Програмата, на една веб-страница или на веб-страницата на Програмата, која е достапна преку еден веб-портал; примерите треба да бидат на англиски јазик и на националниот јазик на Република Македонија;
  - ѓ. ажурирање на информациите во врска со спроведувањето на Програмата, вклучувајќи ги и, кога е соодветно, нејзините главни придобивки, на една веб-страница или на веб-страницата на Програмата која е достапна преку еден веб-портал.
3. Оперативната структура во мерките за информирање и комуникација ќе ги вклучува релевантни засегнати страни. Овие тела пошироко ги пренесуваат информациите опишани во член 29(1).

## **2.2. Одговорности на крајниот корисник на помошта**

1. Сите мерки за информирање и комуникација обезбедени од страна на примачот ќе допущат поддршка од фондовите за активност со прикажување:
- а. амблем на Унијата во согласност со техничките карактеристики утврдени во соодветниот акт за спроведување донесен од страна на Комисијата<sup>7</sup>, заедно со упатување кон Унијата;
  - б. упатување кон фондот или фондовите за поддршка на активност.
2. За време на спроведување на одредена активност, краен корисник на помошта ја информира јавноста за поддршката добиена од фондовите со:
- а. обезбедување на веб-страницата на краен корисник на помошта, каде што постои таква веб-страница, краток опис на активност, пропорционално на нивото на поддршка, вклучувајќи ги целите и резултатите, како и истакнување на финансиската поддршка од Унијата;
  - б. поставување, за активности кои не спаѓаат во точките 4 и 5, најмалку еден постер со информации за проектот (минимална големина А3), вклучувајќи ја финансиската поддршка од Унијата, на локација која е лесно видлива за јавноста, како што е на влезниот дел на зграда.

---

<sup>7</sup> Регулатива (ЕУ) бр. 821/2014 за спроведување на Комисијата од 28 јули 2014 година за утврдување на правилата за примена на Регулативата (ЕУ) бр. 1303/2013 на Европскиот парламент и Советот во врска со деталните аранжмани за префрлање и управување на придонесот на Програмата, известување за финансиските инструменти, техничките карактеристики на мерките за информирање и комуникација за активностите и систем за снимање и складирање на податоци (Сл.весник L 233, 29.7.2014, стр. 7).

3. Секој документ, во врска со спроведување на одредена активност која се користи за јавноста или за учесниците, вклучувајќи какво било присуство или друг сертификат, вклучува изјава за тоа дека оперативната програма била поддржана од страна на фондот или фондовите.
4. Кога одредена активност во рамките на ИПАРД програмата се завршува со инвестиција (на пример, во некое земјоделско стопанство или во претпријатие за храна) чија вкупна јавна поддршка надминува 20 000 евра, крајниот корисник на помошта ќе постави плоча со објаснување. Плоча со објаснување, исто така, се поставува во просториите на локалните акциски групи финансирани од страна на ЛЕАДЕР;
5. Краен корисник на помошта на локација која е лесно видлива за јавноста, поставува привремен билборд со суштински димензии за секоја активност која се состои од финансирање на инфраструктурата или градежните работи за кои вкупната јавна поддршка на работењето надминува 100 000 евра.

Најдоцна во рок од три месеци по завршувањето на таквата активност, краен корисник на помошта ќе постави трајна плоча или билборд со суштински димензии, на локација која е лесно видлива за јавноста за секоја активност која ги исполнува следните критериуми:

- а. вкупната јавна поддршка за активноста надминува 100 000 евра;
- б. активноста се состои од купување на физички објект или за финансирање на инфраструктура или на градежни работи.

На тој билборд се наведува името и главната цел на активноста и се нагласува финансиската поддршка на Унијата.

На билборди, постери, (објаснувачки) плочи и веб-страници, како што е споменато според 4 и 5, треба да има опис на проектот/активноста и да се наведе дека проектот е поддржан од ИПАРД и да вклучува амблем на Унијата. Таа информација ќе зафати најмалку 25% од билбордот, плочата или веб-страницата. Треба да се подготви во согласност со техничките карактеристики утврдени во соодветниот акт за спроведување донесени од страна на Комисијата<sup>8</sup>.

### **3. ИНФОРМАТИВНИ МЕРКИ ЗА ПОТЕНЦИЈАЛНИОТ КРАЕН КОРИСНИК НА ПОМОШТА И КРАЈНИОТ КОРИСНИК НА ПОМОШТА**

#### **3.1. Информативни мерки за потенцијални крајни корисници**

1. Оперативната структура ќе обезбеди, во согласност со планот за видливост и комуникациски активности, дека стратегијата и целите на Програмата, како и можностите за финансирање кои се нудат преку заедничка поддршка од Унијата и крајниот корисник на помошта на ИПА II, се широко распространети на

---

<sup>8</sup> Регулатива (ЕУ) бр. 821/2014 за спроведување на Комисијата



потенцијалните корисници и сите заинтересирани страни, со детали за финансиска поддршка од засегнатите фондови.

2. Оперативната структура гарантира дека потенцијалните крајни корисници имаат пристап до релевантните информации, вклучувајќи ги и ажурираните информации каде што е потребно, а земајќи ја предвид достапноста на електронски или други комуникациски услуги за одредени потенцијални крајни корисници на помошта на најмалку следното:
  - а. можностите за финансирање и започнување со постапка на повици за поднесување на барања за користење на средства;
  - б. прифатливоста на условите за трошоци кои треба да се исполнат за да се квалификуваат за поддршка во рамките на ИПАРД II програмата;
  - в. опис на постапките за разгледување на барањата за финансирање и на вклучениот временски период;
  - г. критериумите за избор на активности кои треба да бидат поддржани;
  - д. контактите на национално, регионално или локално ниво кои се во можност да обезбедат информации за програмите;
  - ѓ. одговорноста на потенцијалните крајни корисници на помошта да ја информираат јавноста за целта на активност и поддршката од фондовите за активност во согласност со точка 2.2. Оперативната структура може да бара потенцијалните крајни корисници на помошта во барањата да предложат индикативни комуникациски активности, пропорционални со големината на активност.

### **3.2. Информативни мерки за краен корисник на помошта**

1. Оперативната структура ги информира крајните корисници на помошта дека прифаќањето на финансирањето претставува прифаќање на нивното вклучување во списокот на активности објавен во согласност со член 29(2) од оваа Спогодба.
2. Оперативната структура обезбедува алатки за информации и комуникација, вклучувајќи шаблони во електронска форма, за да им помогнат на крајните корисници на помошта да ги исполнат нивните обврски утврдени во точка 2.2, каде што е соодветно.

## **4. ДЕЛОВИ ОД ПЛАНОТ ЗА АКТИВНОСТИ ЗА ВИДЛИВОСТ И КОМУНИКАЦИЈА**

Планот за активности за видливост и комуникација изготвен од страна на оперативната структура и, каде што е соодветно, од страна на Република Македонија треба да ги содржи следните елементи:

1. опис на приодот, вклучувајќи ги и главните мерки за информирање и комуникација кои треба да се преземат од страна на Република Македонија или оперативната

структура и во насока на потенцијалните крајни корисници на помошта, крајните корисници на помошта, мултипликатори и пошироката јавност, имајќи ги предвид целите опишани во член 29 од оваа Спогодба;

2. опис на материјали кои ќе бидат ставени на располагање во облици пристапни за лицата со посебни потреби;
3. опис на тоа како крајните корисници на помошта ќе бидат поддржани во нивните комуникациски активности;
4. начелниот буџет за спроведување на планот за видливост и комуникациски активности;
5. опис на управните органи, вклучувајќи ги лицата одговорни за спроведување на мерките за информирање и комуникација;
6. договорите за мерките за информирање и комуникација наведени во точка 2, вклучувајќи ги веб-страницата или веб-порталот на кои тие податоци може да се најдат;
7. назнака за тоа како мерките за информирање и комуникација се оценуваат во однос на видливоста и свесноста за политиката, програмите и активностите, како и за улогата на фондовите и Унијата;
8. каде што е соодветно, опис на употребата на главните резултати од претходната ИПАРД II програма;
9. годишно ажурирање со кое се утврдуваат активностите за информирање и комуникација кои ќе се извршуваат во следната година.

**АНЕКС 9 СПИСОК НА СИТЕ ИСПЛАТИ НАПРАВЕНИ ВО ФИНАНСИСКАТА ГОДИНА 20XX\_ ЗА ИПАРД II ПРОГРАМАТА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

[illegible]

\*Ве молиме користете го следниот формат: датум – „ДДММ/ГГГГ“ и износ – „999,999“

### Член 3

Секретаријатот за европски прашања се определува како надлежен за извршување на Секторската Спогодба од членот 1 од овој закон.

Член 4

Овој Закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".